MOJE RIJEČI NEĆE PROĆI

22640

GIOVANNI ALBANESE / MOJE RIJEČI NEĆE PROĆI

Naslov izvornika: COSÍ DISSE GESÚ
Cittadella editrice, Assisi
Preveo: Rando Paršić o. p.

Knjiga 15.

Izdavač »Izvori istine« Dominikanci, Korčula

Cum permissu Eccl. et Ord.

Odgovorni urednik: Rando Paršić

Rješenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu i kulturu broj 4375/1 od 17. 12. 1973. godine »Moje riječi« oslobođeno je od plaćanja poreza na promet.

Tisak: »Štampa«, Šibenik

GIOVANNI ALBANESE

MOJE RIJEČI NEĆE PROĆI

Drugo dotjerano izdanje

KORČULA 1977.

UVODNA RIJEČ

Uzmi. Čitaj. Ne brzaj. Zaustavljaj se. Razmišljaj.
»On nas (Bog Otac) dragovoljno rodi riječju istine (Krist), da budemo prvenci među njegovim stvorenjima« (Jak 1, 18).

Riječ istine je KRIST u Evanđelju. Ono je susret s Osobom, objavljenim Bogom u Kristu i objavljenim Kristom u Evanđelju.

***Pisac pobire iz Evanđelja Kristove riječi.** Nudi ih jasnim jezikom današnjem čovjeku, tumači u svijetlu čovjekovih problema, životnih tegoba i radosti.*

Svakom evanđeoskom izrekom zadire u naše srce. Kao da ju je Krist upravo meni, tebi izgovorio.

Evanđelje postaje uistinu neophodno, suvremeno, životno.

»Ako me tko ljubi, držat će moju riječ, i moj će ga Otac ljubiti« (Iv 14, 23).

R.

PREDGOVOR II IZDANJU

Nitko se lako ne usudi ponovno tiskati knjigu. D[illegible] priredimo drugo izdanje ohrabrili su nas zahtjevi, poticaji, molbe i uporne narudžbe.

Dokaz da je pisac osvojio čitatelje! Svojom Vjerom, svojom pisanom riječju, svojim žarom pronašao je put do čovjekove duše.

Unosi evanđeosku riječ u čovjekovu stvarnost, povezuje Kristov nauk i naše sitne ili velike drame, vječno i vremenito, nebesku Poruku i jade svijeta, Nadu i ljudsku rastrganost.

Pokazao i dokazao suvremenost Evanđelja: »Ako je tko žedan, neka dođe k meni! Neka pije« (Iv 7, 37).

R.

TKO HOĆE IĆI ZA MNOM,
NEKA SE ODREČE SAMOG SEBE
Mt 16, 24

Svijet te smatra bezvrijednom, osrednjom osobom ako nisi zaljubljen u sebe. Krist veli protivno: tko hoće ići za mnom, neka se odreče samoga sebe. Tko ima pravo? Promozgaj.

Tražiš istinu. Ako je tražiš, znači da je ne posjeduješ. Dakle je izvan tebe.

Tražiš sreću. Ako je tražiš, znači da je nemaš. Potraži je izvan sebe.

Želiš ljubiti. Ali ljubav je altruizam. Dakle, ne priljubi se uza se.

Želiš živjeti. Ali život je gibanje. Dakle, nek dozori.

Tražiš snagu. Dakle si slabičak. Ne osloni se na sebe.

Tražiš mir. Dakle je u tebi borba. Umakni od sebe.

Tražiš slobodu. Dakle si okovan. Stresi okove.

Hoćeš sve. Dakle ništa nemaš. Sirota si.

Tko ti više može naškoditi od tebe? Sukobiš se s neprijateljem i braniš se. Ali tko da te obrani od tebe? Dakle, najveća si kazna sam sebi.

Zato Isus reče: »Tko hoće ići za mnom, neka se odreče samog sebe«.

TKO GOD PIJE OD TE VODE,
OPET ĆE OŽEDNJETI
Iv 4, 13

. . . Rekoh: bljutava i mrzla je tvoja voda nakapnica sa šutljivog neba i snježnih pustoši.

Izdaleka oslušnuh prostran zov opojnih, mirisavih, hladnih, izazovnih valova mora. Odbih te; niti te pogledah, niti upoznah. Postavih hitno pred tvoje noge nedirnutu amforu i pobjegoh.

Tada ožednjeh. Osjetih uzbuktalu žeđu, nepresušnu žeđ traženja. Hodah raskolačenih, pohlepnih očiju; isušenih usnica poput smalaksale, gladne životinje. Osluškivah odakle bih načuo romon vode, uprijeh pogled odakle bi mi barem za tren zaprštio odbljesak u zjenici.

Pijah vodu u sjenovitim šumama, u opustjelim šikarama, u gustišu grmlja, među liticama, na zagrijanom pijesku, pokraj asfaltnih cesta, prljavih ulica, u napuštenim močvarama, u muljevitim baruštinama, na bunarima sa psima. Gnjusnu vodu zastrtu crvima, ogavnu vodu prepunu gliba i natrulih alga. Zgadilo mi se. Povratih.

Ožednjeh. Sapela me neutaživa žeđa. Prestravljen, očajan pojurih k moru. Za tren oklijevah, odmjeravah pohlepnim okom: pritegne me draž opojna vala. Prepustih se. I pio sam, pohlepno pio. Koliko sam samo pio! Ali, jao! Slana, gorka, odvratna voda.

I žeđah i ne utažih žeđu. Potražih vodu, zaiskah od ljudi; prosjačio sam poput prosjaka od vrata do vrata. Mnogi me odbiše, mnogi mi se podsmijevahu; mnogi je iziskivahu od mene. U očima sviju nazrijeh istu svoju stravičnu želju.

Potražih je od zemlje. Kopah prstima, čeprkah noktima, žvakah grumene da bih iz njih isisao vlagu. I žeđah, grozničavo žeđah. U plaču lijem suze i pohlepno gutam svoje gorke suze. U bunilu pomislih na vječne ledenjake, na bistre potočiće što brizgaju iz čistih njedara brda, na bujice u kojima se voda komeša, pjeni, sustiže.

Nanovo ugledah mirna, duboka puna jezera; uvijek ledene i svježe bistre izvore. U svojoj smetenosti, među zelenilom, nanovo ugledah vijuganje nabujale, smirene, čiste vode.

Tada je sazvah s neba.

Počuh sve bliže tvoj lagan i svjež korak. Bio si kraj mene. Srce mi zaigra u grudima. Zbunjen pružih ruke, raskrilih dušu. Zavapih: Daj mi piti da ne žeđam više, da ne tražim više. Daj mi žive vode da uvire u srce.

I u životvornom tvom pogledu zasitih se potpuno. Napojih se u tvojim očima bistrim kao planinska jezera, dubokim kao more, nasmijanim kao protok žive vode kroz mahovinu, blistavim kao biseri rose.

Ti s pravom reče: »Tko pije od vode koju ću mu ja dati, sigurno neće nikad ožednjeti« (Iv 4, 14).

DOĐITE K MENI SVI KOJI STE UMORNI I OPTEREĆENI

Mt 11, 28

Umoran si. Trčiš cijeloga života. Uputio si zagrijan motor svoje mladosti u tolike smjerove. Uporan si bio na mnogobrojnim pistama, ali je jednom postignut cilj izgubio sav svoj čar. Tko da prebroji prohodane kilometre po usijanom ili kišnom asfaltu?

Da dohvatiš vrhunac, verao si se uz oštre i zasjedne pećine, uz britke i šiljaste kamenjare; vrtoglavo silazio okukama što ti izmicahu kao uplašena stada. Ali dolaskom na zadnju vrlet ili zadnju okuku, uvijek te dočekalo razočaranje. Jer svaki je dolazak bio samo etapa. Kao da je podivljala i tajanstvena vijavica stalno odmicala pravi cilj koji uzalud slijediš.

Kružiš neumorno i luđački poput leptira oko svjetla. Mučiš se sa svojim idealima kao lovački pas za nedohvatljivim plijenom. Iscrpljen

padaš kao gonič karavane prema čeznutljivoj oazi u daljini obzora, a da nikada ne izađeš iz neplodne i beskrajne pustinje.

Kud sve nisi hodao? Napučenim gradovima sa svojim đavolskim prometom, osamljenim i pustim poljima, živahnim i napuštenim selima, da nađeš rada ili blistavu karijeru, za nekom plavušom ili crnkom, za nekom prijateljicom ili avanturisticom.

Uzalud! Ogorčen, zaglibljen, napustio si trku i sustao. Sve te okolo sputava, više se ne uzdaš, više ne želiš. Čak si uvjeren kako se sve urotilo protiv tebe. Poput bušilice prodire ti u pamet otužan ritornello:

»Gorak i dosadan život, nikada ništa drugo,
i svijet je glib. Dovoljno si iskusio.
Zauvijek se smiri, umorno moje srce«!

Iza tvojih leđa uzljuljani snovi i razvaline kula u zraku. Jedino se želiš povući s luđačke i besmislene trke, oprijeti se prepredenom mučenju, sasjeći nerazrješiv čvor svoga života. Postade nesnošljiv tebi i drugima. Svima, ali ne i Onomu koji jedini u povijesti reče: »Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas okrijepiti« (Mt 11, 28).

NE ŽIVI ČOVJEK SAMO O KRUHU

Mt 4, 4

»Ako si zaista Sin Božji, naredi da ovo kamenje postane kruh«.

Mnogi ljudi prihvatiše riječ Napasnika: Daj nam kruha i vjerovat ćemo ti.

Kruh je nasušna potreba. Kad čovjek ima kruha, svi su mu problemi riješeni. Tada je pošten, religiozan, smiren; žena ne prigovara; obitelj je čvrsta.

Doista, zašto čovjek bijesni i dopre do nasilja? Nedostaje mu kruha, i plač ga djece ogorči dok uzaludno mole kruha. Zašto čovjek zanemari vjeru? Zašto proklinje? Jer ga dnevne potrebe satiru, razdraže, bacaju u očaj. Zašto obiteljske nesloge? Zašto krađe? Zašto prostitucije? Zašto ubojstva, samoubojstva, sukobi i ratovi? Zbog gladi, gladi, gladi! Priuštite čovjeku blagostanje, sve će se smjesta srediti.

Ali kako to da na robiji ima kruha a robijaši nisu sretni? Kako to da i među bogatašima nikada ne manjka ubojstava, nasilja, lakomosti, preljuba? Kako to da ne možeš razdvojiti od ekonomskog blagostanja tugu i moru? Kako to da filmske, kazališne, varijetetske zvijezde dragovoljno napuštaju nebo svoje umjetnosti, da u predgrađu provode život unatoč svome bogatstvu?

Dakle, što veliš? Je li ili nije kruh sveopći lijek koji zaliječi svaku ranu i usreći svakog čovjeka? Ili, nije li uz kruh i sloboda, i poštenje, i krepost, i bratstvo, i, nadasve, religija što utemeljuje moral i stvara ljubav?

Samo vjera u vječnog Suca podaruje poštivanje zakona; samo vjera u vječnog Oca prožima da se osjećamo braća.

Bez kruha ne možemo živjeti, ali se bez religije naočigled uništavamo: »Homo homini lupus — Čovjek čovjeku vuk«.

Zato reče Isus: »Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božjih« (Mt 4, 4).

NE BOJTE SE ONIH KOJI UBIJAJU TIJELO

Mt 10, 28

Svi se ljudi boje. S tom razlikom: tko vjeruje, boji se samo Boga, a tko ne vjeruje, boji se usuda, loše zvijezde, uroka, vradžbina, broja 13 i prijelaza mačke preko puta. . .

Tko se Boga boji, boji se zbog sinovskog poštovanja; tko se boji usuda, boji se zbog nižih nagona. Tko se Boga boji, živi u nadi; tko se sudbine boji, živi u mori i brizi. Mudrost je Boga se bojati, budalaština je uroka se bojati. Muževan je strah Boga se bojati, dječji je strah bojati se ljudi, opsjena i predmeta.

Svi ljudi govore da se ne boje nikoga i ničega. Svi se iskazuju sigurni u sebe, smatraju se smireni i hladnokrvni. Ali tko ima vjeru i živi s Bogom, nije plašljiv. Tko živi bez Boga, prisno je i duboko osamljen. I osamljen čovjek se boji. Jer je čovjek i u pedesetoj i u šezdesetoj godini kao dijete, igračka neljudskih i nepoznatih snaga; dijete kome je uvijek potrebit Otac, da bi ga prizvao u tišini, tajnosti svoje duše.

Ako nemaš Vjere, moraš se bojati. Bojati se za život jer ti postaje jedina svrha; bojati se za zdravlje, bojati se za kruh, bojati se za dom. Strepiš za »položaj«; i zato strepiš pred naredbodavcem. Bojiš se konkurencije; zato i čovjeka kraj sebe. Bojiš se za sebe i za svoje, za sadašnjost i budućnost. Bojiš se godišnje dobi i godine, politike i ekonomije, starosti i bolesti raka.

Čini ti se da se krug uvijek sve više steže oko tebe; da ti uvijek sve više prijeti nasrtaj nedaća, zala i nesreća. Izgleda ti da si kao miš u pandžama mačke. Igra se sudbina s tobom dok se ne zamori igrom. Napokon te proždre. Guši te pomisao da sve u što vjeruješ i što voliš visi na niti usuda; da se uzalud boriš, ne možeš se obraniti.

Sve te straši. Zato si odviše oprezan. Nadzireš srce, tlak, plaćaš osiguranje. Svemu se prilagodiš kako bi očuvao jasle. Postaješ laktaš radi karijere. Utamničenik straha. Okrutno i luđački mučiš sebe i druge. I danas su ljudi, pa neka su moćni, ipak najplašljiviji. Jer je materijalna snaga nož s dvije oštrice: može spasiti, može ubiti.

Tek nas Vjera, jer je snaga duha, uvijek spasava. Nema projektila koji bi je mogao pogoditi, nema barijere koja bi je mogla zaustaviti. Niti smrt.

Gdje je Vjera, nema straha. Mogu ti oteti kruh, ali ne mogu istinu iz duše; mogu ti oduzeti položaj na zemlji, ali ne u nebu! Mogu ti potkradati dnevnu plaću, ali ne mogu vječnu nagradu; mogu ti ukrasti uštedevinu, ali ti ne mogu oteti Nadu.

»Mogu ubiti tvoje tijelo, ali ti ne mogu oduzeti dušu«. Mogu ti strgnuti odijelo, ali tebe ne mogu zgrabiti. Mogu te udesiti u vremenu, ali te ne mogu dohvatiti u vječnosti.

GDJE TI JE BLAGO, TU ĆE TI BITI I SRCE

Mt 6, 21

Tko i što je tvoje blago? Što ti cijeniš? Što tražiš u životu? Kuda su usmjerene tvoje misli? Iza tvojih misli brza tvoje srce jer srce se povija za onim što godi. Srce je moćan gospodar, sposoban prigrliti plemenite čine i prihvatiti velike obaveze. Ali je slijepo. Zato se mora osloniti na vođenje.

Njegov je zakonit pratilac razum; baklja Vjere osvjetljuje mu stazu. Dakle, tvoje srce neće zastraniti. Vodit će ga posjedovanju jedinog istinitog blaga koje ga može usrećiti. Samo što razum ima odviše suparnika u kući: hirovite i smione sluškinje. Nastoje srce svrgnuti s vlasti, zaručiti svoga gospodara. I dogodi se da srce prihvati ruku sad mašte, sad sjetilnosti, sad navike, sad strasti. Dokle će odvesti nemoćno srce? Što će uraditi s ubogim slijepcem? Ruglom kuće. Služit će svojim sluškinjama.

Tako je: što se cijeni, to se ljubi. Ako cijeniš samo novac, tvoja je ljubav novac; ako misliš samo na užitak, tvoja je ljubav užitak; ako čezneš samo za čašću, tvoja je ljubav čast; ako težiš samo za moću, tvoja je ljubav moć . . .

Reci mi što ljubiš i reći ću ti tko ti je gospodar. Uistinu, svaki čovjek ima samo jednog gospodara: ono što ljubi. Nije li tako?

Što je lakomac? Rob zlata. Što je nadutnik? Rob strasti. Što je razbludnik? Rob sjetilnosti. Što je sladokusac? Rob. Što je lijenčina? Rob. Što je oholica? Rob. Svaki je zaljubljenik sluga svoje ljubavi. Lanci bili slatki ili gorki, laki ili teški, uvijek su lanci. Dakle, ljubiti znači služiti. Iako rečeš: nije, zbiljnost je takva.

Sad moraš priznati da svako služenje uvijek ponešto unizi čovjeka i uvijek ograniči slobodu. Svako služenje, osim služenje Bogu. Jer služiti Bogu znači služiti Istini, Pravdi, Dobroti. To ne ponizuje, nego istinski uzvisuje. Ne umanjuje slobodu, jer služiti Istini, Pravdi, Dobroti znači neograničeno udovoljiti i smiriti najskrovitije i najbitnije želje svakog čovjeka.

Još više. Ljubav ili pronalazi jednake ili tvori jednake. U ljubavi je jedno htjeti i jedno moći. Nije li tako? Ljubav ujedini i poistovjeti volje, ukuse, navike, mišljenja; čak i kretnje i ponašanja. Skoro sav život. Učini jednoga sličnim drugomu.

Nisi toliko ono što veliš o sebi, ili ono što narod misli o tebi, ili ono što izgledaš u javnosti; nisi toliko ono što se drži o tebi koliko si ono što ljubiš. Ne vrijediš zbog svojih naslova, porijekla, službe, godina, ljepote, imena, a još manje zbog svoje snage ili časti; posebno vrijediš po onom što ljubiš.

Na temelju ovoga možeš najispravnije, najpravičnije prosuditi čovjeka. Možeš posjedovati imutak, možeš sabrati znanje koliko hoćeš, možeš uvećavati najdivnija i najveća djela; ali ako u svemu ovome ističeš sebe ili ljubiš porok, tad nisi drugo do ubogi jadnik. Ono si što ljubiš. Ako je tvoja ljubav glib, zablatit ćeš se; ako je tvoja ljubav žena, bit ćeš mekoputnik. Ako ljubiš zločin, naučit ćeš zločin; ako ljubiš ludost, mahnitat ćeš; ako ljubiš pokvarenost, pokvarit ćeš se; ako ljubiš pravednost, bit ćeš bolji; ako ljubiš zemlju, bit ćeš zemlja; ako ljubiš Boga, bit ćeš sličan Bogu.

NEMA NIŠTA SAKRIVENO ŠTO NEĆE TREBATI DA SE OTKRIJE

Lk 12, 2

Tvoja skrovita povijest nije tajna. Netko je zna. Možeš svih prevariti, Boga ne možeš. Bio je prisutan, neuklonjiv svjedok. Ne opstoji nevidljivo skrovište, ni zaštitna tama, ni najskriveniji kutić gdje bi se mogao skriti pred Njim. Kamo bježiš od njegova lica? Svuda je On nazočan. Bilo gdje, On je s tobom. Njemu je najskrovitija soba kao otvoren trg. Najtamnija noć jasnija mu je od svijetla sunčana dana.

Utamničenik si svjetla. Ne reci nikada: napokon sam sâm! Nitko me ne vidi! — Nije istina. Netko te uvijek promatra. Jedno se oko nikad ne zatvara i ne spava. Jedno uho sve čuje; čak i promucanu riječ. Dakle, pripazi što govoriš i što činiš. Nema sasvim zasebna života, nema potpuno neovisna života. Kad bi se ti mogao samo za tren otrgnuti od Boga, rasplinuo bi se kao dim tvoje cigarete. Potrebito je da uvijek budeš podržavan, da budeš promatran! Tako ostaje sve što činiš; i sve je poznato što skrivaš. Prije ili poslije bit će otkriito.

Vrijeme je velikodušno. Kao fotografski razvijač: razvija stranice povijesti i očituje oblik i boju tvojih čina. Vrijeme je kao more: najprije proguta ljude i stvari, zatim ih izbaci na obalu. Prošlost ne umire. Čak se upečati u tvoju osobu, očituje na tvom licu, u tvom ponašanju, u naboru usana, na borama čela, u bljesku tvojih očiju, u titranju tvojih živaca i u zabitima tvoje podsvijesti.

Svjedoči znanost. Na svom ćeš tijelu nositi znakove svojih strasti. Dapače svojih kreposti. Jer i dobro bilježi svoje tragove. Čak dublje i trajnije. I ono dobro koje nitko ne vidi, ili najskriveniju bol, ili najprisnije odricanje, ili najzatomljeniju snošljivost, ili najnepoznatiju žrtvu. Jednog će dana zablistati i tvoji križevi.

Tko vidi sitno sjeme u brazdi ispod grumena? Sutra će biti tvoj kruh. Svako dobro je sjeme. Danas se posije i zakopa u skromnost neke kuće, kraj kolijevke, pokraj trkačke staze, u sobici, u uredu, u tvornici, među školskim klupama; sutra će isklijati u osmijehu, utjehi, olakšanju, u zraci svjetla. . .

Ništa nije sakriveno što se neće otkriti. Opstoji Prisutnost, vidi tvoj plač. Ništa nije zaboravljeno. Postoji Pamćenje, ne zaboravlja. Ništa nije učinjeno uzalud. Postoji Netko, skuplja za vječnost.

BLAGO ONIMA
KOJI SLUŠAJU RIJEČ BOŽJU
Lk 11, 28

Što hoćeš da ti pričaju ljudi? Riječi koje izazivaju plač ili smijeh, koje ranjavaju ili bole, koje zavaravaju, ili dosađuju, ili ukaljaju. . . Koliko su ti bolova i koliko zla nanijele! Možda jedna riječ bijaše prva karika u lancu tvojih poroka, možda jedna riječ bijaše začetak tvojih robovanja, možda jedna riječ bijaše plamen što upali bijes krvi. Jer riječ je često pljuska, ili podmukao bodež, ili zapaljivo sredstvo, ili zarazan prištić.

Uboge ljudske riječi!

Ako nisu puste, često su nabijene nečistoćom, unose smutnju, pokvarenost, gnjusobu. Riječi što se preobrate u suze i glib.

Ili su ispunjene otrovom. I tada siju mržnju, svađe, rat. Riječi što se preobrate u suze i krv.

Koliko bi bilo manje tuge, koliko manje tragedija među ljudima kad se nikada ne bi izgovorile neke riječi!

Uboge ljudske riječi! Ako nisu zle, često su puste. Toliko obećavaju i toliko ulijevaju nade; a kasnije ništa ne davaju, ništa ne govore. Sliče ciliku zvonca: žuriš k vratima jer stalno nekoga očekuješ; otvoriš i ugledaš prosjaka u dronjcima, u bijedi.

Međutim je sveta i plodna Božja riječ. Riječ koja je proizvela svjetlo, svemirom rasijala zvijezde, zemlju zakitila cvijećem. Riječ koja otvara vjeđe djetetu i obasiplje radošću srce starca.

Riječ bez zvuka, ali sklada savršene skladbe. Ne govori ušima, nego srcu. Izvana ne viče, nego iznutra uvjerava. Obeća i ispuni. Sazivaš i odaziva se. Ne govori, nego čini. Zove, ne da zatraži, nego da dade. Reći će ti uvijek što trebaš ako si spreman počuti.

Svi imamo svoje radosne i žalosne trenutke. Ako si klonuo, njegova će te riječ utješiti; ako si se uzoholio, obuzdat će te. Ako si trom, pokrenut će te; ako si uzrujan, razvedrit će te. Ako si slabićak, ojačat će te; ako si opor, ublažit će te. Ako si u sumnji, rasvijetlit će te; ako si u istini, učvrstit će te. Ako si plašljiv, ohrabrit će te; ako si smion, urazborit će te. Ako si u stisci, smirit će te; ako si u miru, uvećat će ga. Ako si nevin, štitit će te; ako si grešnik, oprostit će ti. Ako si jadnik, neće te prezreti; ako si izgubljenik, pronaći će te.

Ako ne poslušaš njegovu riječ, zažalit ćeš; ako je prezreš, bit će ti osuda.

Riječ koja spasava. Kad je poslušaš, osjećaš se boljim. Riječ koja te uravnoteži, pomaže da pronađeš sebe. Nanovo te obnavlja i pomiruje sa samim sobom.

Vječna Riječ. Vrijedi u svim vremenima i u svakoj zgodi. Sveopća riječ. Svuda je svi razumiju. Beskrajna riječ. Sve obuhvaća i sve može udijeliti.

Potrebita riječ u poplavi beskorisnih riječi što ih moraš čuti. Jedina istinita riječ što izranja iz pučine lažljivosti koja te guši. Riječ koja je stvorila velikane, svece i heroje.

ŠTO KORISTI ČOVJEKU AKO DOBIJE CIJELI SVIJET, A IZGUBI SVOJ ŽIVOT?

Mk 8, 36

Dvije su stvarnosti. Vidljiva i nevidljiva stvarnost. Nisi samo šezdeset ili sedamdeset kilograma mesa i kosti. Ti si također Netko. Tvoja se težina

može uvećavati ili smanjivati, tvoja se dob pomiče, tvoja visina raste. Ali ti si uvijek ti. Bez obzira na težinu, rast, dob. Dijete, dječak, mlad, star. Uvijek si ti.

Sve se oko tebe mijenja. Sve se u tebi mijenja: iskustva, spoznaje, pojmovi, prosuđivanja, a možda i uvjerenja. Ali je tvoje ja uvijek isto, posve isto, neizmijenjeno. Što je to ja? Dakle, što si ti? Veliš: vidim. Veliš: čujem. Ali nisi ni vid, ni sluh, ni opip, ni osjetilo. Jer kad bi ti bio vid, ne bi mogao čuti; kad bi ti bio sluh, ne bi mogao vidjeti; kad bi ti bio opip, ne bi mogao ni vidjeti ni čuti. U tebi je vid, ali nisi vid; u tebi je sluh, ali nisi sluh; u tebi je opip, ali nisi opip; u tebi je krv, ali nisi krv; u tebi je srce, osjetilo, mozak, ali nisi ni srce, ni osjetilo, ni mozak.

Ako izgubiš vid, ne izgubiš svoje ti; ako izgubiš sluh, ne izgubiš svoje ti; ako izgubiš ruku, ne izgubiš svoje ti. U svakoj si čestici, ali nisi čest. Dakle si u tijelu, ali nisi tijelo. U svakome si vremenu, a izvan vremena. Prolaze dani, ali ti ne prolaziš. Odmiču godine, ali ti si uvijek ti. Svugdje si i nigdje. Kad otputuješ, često ti ostane srce; kad te vidim nepomična, možda putuje tvoja misao.

Velik si kao zrnce pijeska, ali je tvoja ljubav prostrana kao more. Tvoje je tijelo krhka trstika, ali je tvoja volja izdržljivija nego željezo. Svojoj nutrini ti si gospodar. Mogu ti sputati ruke, ali tko tebe može sputati? Mogu ti savijati leđa, ali tko tebe može ukrotiti? Dakle, tko si ti? Bez vremena i bez mjere, bez prostora i bez granica. Veći si od svemira, jači od smrti.

Dušo, više vrijediš nego novac, nego tijelo i krv. Draža si od užitka, dragocjenija od bisera; skuplja od dara i sigurnija od osmijeha, blistavija od pogleda i bogatija od krune. Najsigurnije blago i najtrajnija baština. Pa da se sve izgubi, tebe treba spasiti. Sve prolazi, ali ti ne prolaziš.

ŠTO IZLAZI IZ SRCA, TO UKALJA ČOVJEKA

Mt 15, 18

Dobro ili zlo nije u stvarima, nije izvan tebe, nego u tvojoj volji, u tebi. »Iz srca dolaze zle misli, ubojstva, preljubi, bludnost, krađe, lažna svjedočanstva, psovke. To ukalja čovjeka. A jesti neopranim rukama ne ukalja čovjeka«.

Ne bjehu izgovorene ove riječi da bi ti bio neciviliziran, nego da bi bio uistinu civiliziran; da bi znao otkriti gdje je pravi izvor cvilizacije, a gdje su korijeni zla koje osuđuješ. Dobro i zlo je u tebi. Ne tvori društvo zle ljude, nego zli ljudi uzrokuju zlo društvo. Dobro koje želiš sebi i drugima ne očekuj od društva, od struktura ili tehnike, od sistema ili svemoćnih režima, od zakona ili ustanova, nego ga prvotno potraži i pronađi u sebi. Sistemi i tehnike su pripomoć, ali je čovjek pravi tvorac civilizacije. Ti si začetnik zlog društva i zato odgovoran. Ako želiš poboljšati društvo, ne pouzdaj se u izvanjske promjene, nego u svoje poboljšanje. Koji god bio režim ili sistem, utoliko će biti dobar ili zao ukoliko se ti s njim dobro ili loše služiš.

Hoćeš li skoro djetinjski ali očiti dokaz? Daj poštenjačini nož u ruku. Što će uraditi? Bar će se njime poslužiti da podijeli kruh svojoj djeci. Isti nož daj u ruke zločincu. Što će uraditi? Možda će umoriti svoga bližnjega. Kako vidiš, isto je oruđe uzrok dobra ili zla. Ali te pitam: da li je zlo u nožu ili u čovječjem srcu? Tko je pravi začetnik zločina, čovjek ili nož?

Sada umjesto noža uzmi tehnička sredstva, napredak, znanost, iznalaske, nove strukture, sve što hoćeš. Sve će u ruci poštena čovjeka biti sredstvo dobra, a u ruci zločinca bit će sredstvo zla.

Ni mjesto, ni vrijeme, ni novac, ni sredstva, ni znanje, ni odijelo, ni hrana neće te učiniti poštenim ako si nepošten; ni dobrim ako si zao, ni pravednim ako si nepravedan.

Tako ni društvo neće biti zdravo ako ljudi ne budu zdravi. Ni strukture, ni politika, ni rasprave, ni zakoni, ni reforme, ni revolucije neće poboljšati društvo ako se ljudi ne htjednu poboljšati. Niti znanstveni napredak ne može dati istinsku civilizaciju budući da i s najnaprednijom znanošću i tehnikom čovječanstvo može biti divljačko.

Dokazuje suvremena povijest. Nije civiliziraniji čovjek koji ubija bližnjega atomskom a ne strijelom. Civiliziraniji je onaj koji stavlja strijelu i atomsku u službu, a ne na propast čovječanstva. Nije civiliziraniji koji zna fiziku i kemiju, a ne pozna brata patnika; niti je civiliziraniji koji putuje luksuznim kolima, a potkrada radnika; niti je civiliziraniji osvajač svjetskih naslova, a biva poražen od svojih poroka. Nije civiliziranija ona žena koja na filmu trguje svojom osobom, niti je civiliziraniji onaj pisac koji se obogaćuje pornografijom, niti je civiliziraniji političar koji pomoću slobode tiska i riječi zavarava mase i zavodi ljude.

Kako vidiš, najmoderniji izumi mogu postati stepenice za uzlazak i silazak. Sredstvo nazatka, a i napretka; oruđe barbarstva, a i uljudbe.

Civiliziraniji je tko ljubi više, barbarskiji tko ljubi manje. Ne mjeri se civilizacija potrošnjom sapuna ili brojem tvorničkih dimnjaka, nego dobrotom i brojem poštenjačina.

Mržnja i ljubav nastaju u srcu čovjeka, a samo iz čovječjega srca može nastati civilizacija ili barbarstvo. Dakle, ako hoćeš izmijeniti društvo, izmijeni svoje srce.

Uzdaš se u zakone? Ali ako se ne izmijeni srce, svjedoči povijest, zakoni se izigraju. Uzdaš se u reforme? Ali ako se reformator nije obratio i nije se izmijenilo njegovo srce, tad je vuk izmijenio kožu, ali ne ćud. Uzdaš se u nove ljude?

Ali ako se srce nije izmijenilo, izmijeniše se svinači, ali je glazba uvijek ostala ista.

Zato »revolucija mora biti moralna ili je nema«. Ako nije moralna, neće biti prava obnova, nego obmana. Bit će mijenjanje odijela, nova krinka, ali ne novi čovjek. Zato neće biti ništa bitno izmijenjeno. Sve će biti kao prije, gore nego prije.

Ako hoćeš pravu reformu, započni obnavljati sebe. Samo ćeš tako koraknuti naprijed. A s tobom i čovječanstvo.

BLAGO ONIMA KOJI ĆE VJEROVATI A DA NISU VIDJELI

Iv 20, 29

Koliko puta si rekao da vjeruješ samo ono što vidiš svojim očima i diraš svojim rukama, a možda nisi nikada promislio da se najveće stvarnosti često ne vide i ne diraju.

Da li si ikad svojim očima vidio misao? Da li si je ikada dodirnuo svojim rukama? Nikada. A ipak postoji. Sve što je veliko u ljudskoj povijesti djelo je misli. Ništa nije izvršeno što prije nije bilo zamišljeno. Nema zgrade, nema stroja, nema simfonije, nema pjesme, nema slike ako prije nije nastalo u misli. Kako onda možeš izjaviti da vjeruješ samo u ono što vidiš?

Vjeruješ u pravdu, trpiš i boriš se za nju, možda si spreman za nju se žrtvovati. . . Ali da li si možda ikada vidio pravdu? Što je? Kakav ima oblik, boju, izgled, mjeru? Besmisleni upiti. Tvoje oči nisu vidjele niti će ikada vidjeti pravdu. Ipak je nešto. Ako je nema, zašto je zazivlješ?

Zašto se boriš i trpiš za nju? I da li si ikada vidio slobodu? Koliki za slobodu žive i umiru! Nikad ugledana, uvijek ljubljena.

Dakle, najveće i najdraže stvari često su nevidljive i šutljive za osjetila.

Ako iziskuješ vanjski dokaz da bi vjerovao (»Bože! Bože! Kad bih te ugledao. . . Gdje je taj Bog?«), znači da je zastrt tvoj razum a srce gluho. Ako uvjetuješ svoju vjeru svom provjeravanju, znači da vjeruješ samo u sebe i svoja osjetila. Tvoje Ja prostire veliku sjenu na zrcalo tvoje duše, zaklanja odraz Neba, a osjetilnost prekriva svojom bukom glas tvoga srca. Nikada nećeš uspjeti vjerovati ako ne ušutiš svoja osjetila i ne ukrotiš sebe.

Inače ni čudo te neće privesti k vjeri. Doista, tvoje će oči vidjeti nešto, tvoje će ruke doticati nešto, ali tvoja gluha i zasjenjena duša neće zamijetiti Nekoga. Tvoj duh, obuzet sobom, neće moći shvatiti Drugoga. Razumjeti znači prihvatiti, a da bi se nešto prihvatilo, treba pripremiti mjesto. Egoisti i oholice ne mogu ni vjerovati ni ljubiti. U njihovu domu nema mjesta za ikoga drugoga.

Ljubav privodi k vjeri, a vjera k ljubavi jer nas oboje iznose izvan nas samih. Ako se stalno zatvoriš među zidove svojih osjećaja i kraj ognjišta svog razuma, upast ćeš u predrasudu kako mimo tvog doma ne postoji ništa drugo; a udaljiti se od njega izgledat će ti kao pad u ništa. Ali ako za čas zaboraviš sebe i odvažno zakročiš van, otkrit ćeš novi svijet. Zamijetit ćeš kako nije sve unutar tvojih zidova, nego je sve izvan. Opazit ćeš kako tvoji zidovi nisu granice stvarnosti, nego čak ograničenja. Tvoj ti razum ne zna ništa reći što je izvan tih granica. Prati te do izlaznih vrata tvog doma, ali nema ključa da ih otvori.

Uostalom, ne bi te znao voditi dalje. Privržen domaćem životu, ne pozna ono što je vani. Ako ga zapitaš za kakvu obavijest, ustručava se. Nabaci.

zamišlja koju pretpostavku, ali ne zna. Zapravc ne pozna Istinu, nego samo male istinice; ne pozna Dobrotu, nego samo koju dobru stvarčicu; ne pozna Pravdu, nego samo sitne pravdice; ne pozna Bezgranično, nego samo neke veličinice; ne pozna Vječno, nego samo vrijeme.

Ako hoćeš ići dalje, moraš se pouzdati u Vjeru. Jedina ima ključeve tvog doma. U njemu ćeš društvu moći prekoračiti prag slobodnijeg, šireg, dubljeg života; gdje ni oko ne može vidjeti, niti razum može dostajati, ali gdje ćeš konačno posjedovati stalnost i opaziti Vječnu Prisutnost.

BDIJTE JER NE ZNATE NI DANA NI ČASA
Mt 25, 13

Jesi li spreman? Uskoro se putuje i nema povratka. Zašto na to ne misliš? Zašto svaki put odvraćaš misao od smrti kad se pojavi? Zašto zamišljaš da je toliko daleko dan tvoje smrti? Što je stalnije, neumoljivije? Smrt je odličan trkač. Svagdano osvaja teren. Uvijek te slijedi, nikada se ne umara. Svaki put kada se okreneš unatrag da pogledaš gdje je, uvijek ti je bliže. Njezin je hod vazda brži, a tvoj sustaliji. Koliko još misliš živjeti? Prođoše tolike godine, proći će još koja. Možda koja, a možda nijedna. Možda je smrt pred kućnim ulazom. Čim izađeš, ščepat će te. Ili je već tvoj nevidljivi gost u kući za stolom; i prije nego završiš objed, nasrnut će na tebe.

Jesi li spreman? Ni govora. Osjećaš se sigurnim: korak čvrst, disanje lagano, bilo savršeno. Noći bljeskaju svjetlom u raskošu tvojih kućnih

plesova, glazba nadvladava muk prirode. Bezbrižno se smiješ, a možda sa smrću plešeš tango.

Jesi li spreman? Baš te briga? Imaš novaca? Neće ti nikada ništa uzmanjkati, sve ti ide dobro, život ti se smiješi? »Luđače, još noćas zatražit će ti se natrag duša. Komu će pripasti ono, što si skupio« (Lk 12, 20)?

Bježao si čitava života? Svladao si tegobe i poteškoće, smrt te je u potaji vrebala na svakom uglu. Uvijek si umaknuo. Možeš li sada spokojno počivati? Pazi: u tvom se počinku, snu možeš ne probuditi. Uz tvoje uzglavlje smrt ti zauvijek zatvori oči. Jesi li spreman?

Živio si oskudno? Davan ti je život kap po kap. Platio si zadnju ratu. Možeš li sada konačno uživati? Varaš se: još ti ostaje isplatiti najveću ratu. Jesi li još siguran? Nisi gospodar ni jednog trenutka, pokreta, misli, koraka. Sve ti može biti oduzeto u tren oka. I kada se ta crna ruka spusti na tebe, ništa nećeš moći poduzeti da bi je zaustavio. Morat ćeš nemoćan prisustvovati sudbinskoj otmici.

Jesi li spreman? Kada večeras budeš sam u svojoj sobi i sklizneš pod pokrivač i prekidačem ugasiš svjetlo, ostani za tren nepomičan u tami, stavi ruku na prsi: još nešto kuca, kuca već dvadeset, trideset, četrdeset, pedeset godina. . . A kad bi prestalo? Možeš li pokrenuti? Pamet ti govori da se srce lakše zaustavi nego pokrene. Kad će stići zadnja ura? Budi budan! Ura je blizu. . .

Zbogom!

TKO NIJE SA MNOM,
TAJ JE PROTIV MENE
Mt 12, 30

Možeš ostati mrtvo hladan pred velikanom povijesti; možeš se neopredjeliti pred važnim zbivanjima; možeš se sustegnuti, ne zauzeti svoj stav u najtežim problemima; možeš ostati nepristran u svemu i prema svima, ali ne možeš ostati nepristran prema Kristu. To ne možeš izbjeći.

Krist tvrdi da je Bog. Moraš se opredijeliti. Kako se možeš ne odlučiti? Kako možeš ostati neodlučan? Krist ne veli da je veliki filozof kome bi ti mogao odgovoriti: Filozofija me ne zanima. Ne predstavlja se velikim vojskovođom kome bi se mogao oduprijeti: mrzim militarizam. Nije ni vođa partije te bi mogao slegnuti ramenima i izjaviti: ne zanima me politika. Ne nastupa kao pjesnik koga mi mogao ismijati i opravdati se: nemam vremena za to. Niti se konačno nameće kao glasovit znanstvenik kome bi mogao izjaviti: ne razumijem te.

Krist se predstavio kao Bog. A Bog nije za tebe stranac. On ti je nazočniji nego si ti sam sebi. Nije suvišan, nije jedan više. Jedini je potrebit. Ima u svojoj ruci tvoje bivstvovanje, tvoj život, tvoju budućnost. Dakle, ne možeš biti neutralac s Njim.

Postavlja ti dilemu: »Ili sa mnom ili protiv mene«. Moraš izabrati. Nema trećeg puta. Ne možeš se izuzeti. Suzdržati se značilo bi odbiti, ne prihvatiti svjetlo a pridružiti se tami. Nema druge. Zlo je ne prihvatiti dobro. Nema srednje vrijednosti. Smrt je odreći se života. Tu nema izlaza.

Ne zanimati se za Krista, već si mu neprijatelj. Jer to znači da ne vjeruješ da je Bog. Dakle, pred Kristom ili na koljena ili mu okrenuti leđa. Tako ljudi svih vremena priznaju ili niječu Krista. Zato je svijet već suđen. Krist je već sudac

čovječanstva. Drži u ruci vijaču i na gumnu povijesti rastavlja ljude u dva tabora. »Postavljen je kao znak protivljenja« u svijetu da ljudi izaberu ili za ili protiv; ili Da ili Ne. Isključen je polovičan odgovor.

»On je postavljen za spas ili propast mnogih«, jer Krist je sidro što ga je brodolomcima dobacio Otac s neba. Spasava se tko se prihvati i zahvati za njega; utopi se tko ga odbije.

BEZ MENE NE MOŽETE
NIŠTA UČINITI
Iv 15, 5

Nije pretjerano. Upravo je ovako: bez Krista ostaju neutažene tvoje težnje. Bez Njega ne možeš ništa odlučno poduzeti. Možeš samo neprekidno tražiti, možeš načinjati sve puteve, možeš lutati, možeš očajavati, ali bez Njega nećeš ništa postići. Ne velim da bez Krista ne bi mogao raditi, zarađivati, napredovati u svojim poslovima i steći unosan položaj u životu. Sve to možeš postići i posve uspijevati. Ali to nije ono najglavnije. U tom se ne smiruje tvoja najdublja i goruća žeđa. Sva su sitna zadovoljstva za tebe tek male stepenice. Toliko vrijede ukoliko se nadaš da ćeš po njima dosegnuti potpuno zadovoljstvo. Ali te na vrhu stepenica očekuje gorko razočaranje. Ne nalaziš ono čemu si se nadao i radi čega se isplatilo uzlaziti.

Uvijek se opetuje Sizifov mit. Koliko se jadni osuđenik namučio! Uspio bi dogurati kamen do vrha brda, ali bi nanovo ugledao kako mu izmiče i s druge se strane brda kotrlja u dolinu. Uistinu, što je tvoje znanje bez vjere? Stalno i

grozničavo traženje. Posljedak nije tvoja mudrost, nego tvoje neznanje. Stalno pogreške i ispravci, naprijed i natrag na tvom putu.

A tvoja filozofija? Uvijek je platonska vizija sjena što se komešaju na pozadini antičke spilje. Besciljna trka slijepom ulicom. Matematika ti može reći; dva više dva su četiri; ali te to ne čini sretnijim. Nije to što tražiš. Zar si se možda rodio radi računske operacije ili radi kemijskog pokusa? Da li bi u tome bila sva vrijednost tvoga života? Da li si možda prihvatio život sa svim njegovim tegobama da bi proizveo oružje koje će te uništiti u tren?

Što je učinio svijet bez Krista? Uvećao je vlastitu moć, ali nije uvećao vlastitu radost. Koliki su ljudi danas žalosniji nego jučer! Što su tvoja uživanja bez Krista? Surogati, krivotvorene radosti; ali ne prave radosti! Nisi uspio pronaći u životu ljepotu i užitak življenja. Možda se više ne znaš niti nasmijati. Samo te naučiše kesiti se i plakati. Da bi se svjetovan čovjek mogao jednu uru radovati, mora se drogirati. Zanosna je radost kršćanina u molitvi, svjetovnog čovjeka u kokainu.

Što je tvoje poštenje, tvoja ispravnost, tvoja čast bez Krista? Besprijekorna vanjština koja skriva najjadnije želje, najpohlepnije pohlepe, najsramotnije prohtjeve. Dakle, to je svečano odijelo, navika, rječitost, ličilo, podvala. Služi samo za javnost.

Pravo posvemašnje poštenje jest nutarnja obnova, iskrenost sa sobom, i to se postiže samo kršćanskom skromnošću; poštivanje samoga sebe, i to se ostvaruje samo kršćanskom čistoćom.

Što je koegzistencija naroda bez Krista? Makiavelističko nadmetanje prevarama i izdajama, potišteno stanje izmjeničnog nepovjerenja. Jer oružja nisu znak ljudske moći, nego straha. Kakva sramotna ironija: tražiš mir a uspijevaš samo ratovati!

Što je društvo bez Krista? Borba za opstanak. Otimanje svagdano, bez sastoja, do kraja kao u džungli: kruha, jazbine, užitka, prevlasti. Roditi se, tražiti, raditi, smijati se i plakati, opijati se i kajati se, ljubiti se i mrziti, trpjeti i boriti se. A zatim umrijeti.

To bi bio tvoj život bez Krista. Povijest govori.

TKO ČINI ZLO, MRZI SVJETLO

Iv 3, 20

Kada se skrivaš? Kad znaš da činiš zlo. Međutim, ako znaš da činiš dobro, izlaziš na svjetlo, ne ustežeš se ukazati na vidjelo.

Lupež čeka noć, zavodnik sumrak, ubojica tamu, bludnik zaklon. Licemjerac se skriva pod obrazinom, pokvarenjak u bezimenost, spletkar spletkari, a razbludnik spušta prozorske rebrenice. Svi kojima smeta svjetlo, kojima dosađuje svjetlo. Izbjegavaju svjetlo poput naviklih životinja što žive u tamnim dupljama.

Tmina je vreća u koju se sve može utrpati. Svjetlost je rešeto na kom ostaje samo zrno. Na svjetlu se razlikuje blato od bisera i zlato od pijeska. U tami je jedno i drugo isto. Na svjetlu se vidi prljavost i možeš je ukloniti. Na svjetlu se zamijeti jarak i možeš ga mimoići. Na svjetlu se spazi pogibao i možeš je izbjeći. Tko zna da je prljav i ne želi da ga preziru, izbjegavaju, taj nastoji ostati u tami. Tko živi u poroku, voli tamu, tko živi u istini, voli svjetlo. Ako netko ima odviše tajna, znači da nema sve papire u redu. Tmi-

na je saveznik krivaca, svjetlo je saveznik pravednika.

Tamom postaju ljudi i predmeti jednoobrazni, nestvarni, neodređeni, bezbojni, bezlični. Međutim, svjetlo svemu daje svoj oblik, svoju boju, svoje lice. Svakoga se vidi kakav jest. Definira svaki lik. Zato je svjetlo sudac. Sudi i osuđuje.

Ako ljubiš grijeh, gubiš Vjeru, jer bi ti Vjera, tvoj sudac, bila osuda. Gdje se izgubi vjera, tamo se je već izgubio moral. Izgubiš Vjeru zbog poročna života, a ne zbog nedostatka uvjerenja.

Ako pak hoćeš živjeti kako ti godi, Vjera će ti biti zapreka, a ne pomoć. Stoga, kako raste tvoja sebičnost i tvoja gordost, tako ćeš vjeru postupno pokušavati odbaciti. Smatrat ćeš je uljezom u svojim poslovima, svojoj profesiji, politici, tehnici, ekonomiji, javnom i društvenom životu, u svom obiteljskom i bračnom životu. I to upravo zato jer ćeš u svemu prvotno i nadasve tražiti svoj interes: u međuodnosima vlastito zadovoljstvo, u logici svoje zaključke. Ciljat ćeš jedino na svoja prava, ali će ti vjera napominjati tvoje dužnosti.

A jer su upozorenja i svladavanja uvijek tegobna, tada ćeš smatrati najboljim lijekom spaliti, srušiti mostove između Sebe i Vjere. Proglasiti se slobodnim misliocem. Naziv očito primamljiv, ali bi glasio pravilnije: slobodan grešnik, slobodan smutljivac, slobodan nasilnik, slobodan zavodnik, slobodan lažac. . . Zato ćeš prionuti uz skepticizam, agnosticizam, materijalizam, jer upravo u tim sjenama iščezava svaki kontrast između djelovanja i uvjerenja.

Tako ćeš pomisliti da konačno živiš spokojno. Nekako i za neko određeno vrijeme bit ćeš zadovoljan takvim rješenjem. Ali nisi krtica, nego čovjek. Ubrzo će ti tama postati tvoja tamnica, a život bez Vjere svest će se na prisilno življenje. Najtjeskobnija nostalgija doći će ti do grla.

Jer naša je domovina svjetlo, a ljudski je život samo hod prema Istini.

TKO SE PONIZI, BIT ĆE UZVIŠEN

Mt 23, 12

Ako ljubiš samo sebe, više ćeš tražiti svoju slavu nego istinu, više svoj interes nego pravicu. Pretpostavit ćeš bahatost dobroti, razmetanje skromnosti. Od svojih nadarenosti učinit ćeš divne stepenice i svečano podnožje da na njemu ustoličiš svoju osobu i proslaviš sebe. Ali jer nema savršena ljudskog bića, kad budeš izložen svačijem pogledu, pokraj svojih svjetala otkrit će se i tvoje sjene. Tako će se tvoja ljepota ukazati iznakažena tvojom taštinom, tvoja će nadarenost biti ismijana tvojom preuzetnošću, tvoja dobrota zagađena tvojim egoizmom, tvoja čast zablaćena tvojom pokvarenošću, tvoje poštenje zagušeno tvojom dvoličnošću. Stoga će te najprije pokude napasti kao rđa, zatim će te sarkazam glodati i naposljetku će prezir poremetiti tvoju slavu. Smrviti tvoj spomenik u tisuće komadića. Sa svoje visine nisko ćeš pasti.

Ako, da ovo izbjegneš, metneš ljudima brnjicu na usta i okružiš svoje prijestolje žičanom ogradom i stražariš oružjem svoju nadmoć, doći će dan. . .

Ljudi traže, vole, obožavaju samo ono što je savršeno, makar često i nesvjesno; a gdje opaze odsjev savršenosti, okupljaju se začarani poput leptira oko svjetiljke.

Dakle, tada, i samo tada bit ćeš uzvišen i bit će priznata tvoja čestitost ako budeš više ljubio istinu nego sebe, pravdu više nego svoj interes; ako više dadeš prednost dobroti prema bližnjemu nego svojoj umišljenosti; ako ne privučeš ljude k sebi, nego uzvišenjim Stvarima, i ne učiniš od sebe prijestolje svojoj slavi, nego višim vrednotama; ako ih ne upotrijebiš pokrivalom da bi skrio svoju pokvarenost i bijedu, nego postaneš

zastavnik, stjegonoša, da svi vide zastavu istine, pravde i ljubavi. Tada će se na tebi odraziti božanske vrline čim ih proglasiš, podržiš, živiš.

Samo Ideal zanosi i privlači ljude. Ako služiš Idealu, bit ćeš uzvišen; ako Ideal učiniš svojim slugom, bit ćeš ponižen. Slava bježi od onoga koji je lovi, a slijedi onoga koji je izbjegava.

SVI KOJI SE MAČA HVATAJU OD MAČA GINU

Mt 26, 52

Ne budi nasilnik. Nasilje snaga je nerazumna čovjeka. Razum sam sebi krči put. Nasilje je snaga životinje. Ako hoćeš ostati čovjekom, očituj razum u dodiru s ljudima, a posluži se silom u dodiru sa životinjama.

Razum je jedina moć koja uistinu osvoji ljude. Nasilje ih rastjera. Ne umišljaj da grubom silom možeš ublažiti čovjeka. U času kad misliš da si ga konačno pokorio, tada si ga zbilja učinio buntovnikom. Ako prije nije bio s tobom, sad će biti protiv tebe.

A jer se ljudske sudbine međusobno poigravaju, tražit će prvu prigodu da ti plati istom mjerom. Dakle, nemoj raniti ako ne želiš biti ranjen.

Nasilje nije znak snage, znak je slabosti. Onaj nastoji surovo gospodariti koji druge ne nadvisuje pameću ili srcem. Svaki čin nasilja očituje moralni nedostatak. Razumom i mislima ostvareni su najveći i najtrajniji podvizi u povijesti; silom su ostvarena najkukavnija i najpodlija osvajanja.

Kad ljudi pribjegavaju teroru da bi učvrstili ideologiju, tada je potkopavaju i ubijaju. Podržavati ideju na štakama nasilja znači da hramlje. Ideja kojoj treba oružje da bi prodrla znači da je na izdisaju. Uistinu, vitalna ideja ne treba obrane. Ona osvaja!

Nema priječnica koje bi je mogle zadržati, nema projektila koji bi je mogli dohvatiti, nema mača koji bi je mogao sasjeći. Dakle je ne branite ako je neranjiva. Sama je ideja mač. Prodire do dna čovječjeg srca i obuzima velikom ljubavlju.

Međutim, nasilje vrijeđa. Srce se povlači, zatvara u oklop mržnje i hvata se noža osvete.

Povijest ti oduvijek opetuje ovu pouku. Nasiljem gubiš prijatelje a uvećavaš neprijatelje. Možeš nabrajati tisuće razloga, ali sve ih pobija tvoje nasilje. Možeš biti genij, ali te tvoj bijes čini nesnošljivim. Možeš imati veliko srce, ali te tvoja surovost čini mrskim. Bit ćeš oduran sebi i drugima jer nasilje nikoga ne tješi; niti onoga tko ga podnosi ni onoga tko ga vrši. Bit ćeš odvojen kao divljak, izbjegavan kao zvijer. Zatrovani bijesom, osvetit će ti se ljudi ili javnom odmazdom ili tajnim dogovorom.

Možda mi odgovaraš: »Tko se pokaže ovca, vuk ju jede«. To je donekle istinito. Zato se ne pokazuj ovcom, ali nemoj biti ni vuk. Jer je također istinito da postoji veća opasnost da bude uništena pasmina vukova nego ovaca.

DAJITE PA ĆE VAM SE DAVATI

Lk 6, 38

Kako je različita ekonomija svijeta od Božje ekonomije! Svijet ti veli: uzmi. Bog ti veli: daj. Nagon ti veli: zgrabi; Bog ti veli: daruj. Priroda

pozna samo riječ: imati; vjera pozna također: davati. Priroda je kratkovidna i vidi samo izbliza, vjera međutim vidi i izdaleka. Priroda misli samo na danas, vjera misli i na sutra. Sada znaš da je predviđanje najveći zakon ekonomije.

Ali koji je oblik najbolji: lakomost ili darežljivost? Lakomost ti pribavlja neprijatelje, darežljivost ti uvećava prijatelje. Tko škrtari, prikupi blago; ali tko dariva, prikupi mnogo više. Lakomost nagomilava dobra, ali darežljivost nagomilava dobro. A čovjek više treba dobro nego dobara. Uvijek ih je dovoljno na zemlji, ali su loše podijeljena zbog nedostatka ljubavi. Dakle dokle god ljudi misle samo na sticanje, a ne i davanje, uvijek će na zemlji biti nepravde, bijede, mržnje, sukoba.

Čovjek je čovjeku najveći neprijatelj. Sebičnost nas razdvaja. Sebičnost kopa rovove, sije mržnju, stvara povlaštene i razbaštinjene. Sebičnost zavidi dobru drugih i ubrizgava otrov suparništva. Sebičnost nikada ne zasiti, ne smiruje. Sebičnost je uzrok svim ljudskim nepravdama. Dakle, ako želiš unijeti u svijet bar malo pravde, bori se protiv sebe, a ne protiv drugih. Ušutkaj pohlepu vazda gladnog psa čuvara što ti laje u grudima. Inače moram pomisliti da te pokreće zavist a ne pravica, premda iz svega grla izvikuješ i na veliko se razmaćeš pravicom.

Sve što uzimaš, oduzimaš ljubavi i popuštaš sebičnosti. Sve što daješ uskraćuješ sebičnosti, a povjeravaš ljubavi. **Imati, hrani sebičnost** i uzrokuje smrt ljubavi. **Dati,** hrani ljubav i ubija sebičnost. Sve što pridržiš zakopano je. Sve što dadeš umnoži se. Zavezana kesa je grob, zaključana riznica je grobnica, neotvorena vrata su groblje.

Ono što ne daješ, što ti donosi? Zakopani je novac nerodan. Utrošeni je novac plodan. Ako ne trošiš, što ćeš priskrbiti za kuću? A ako odlučiš potrošiti, ispunit ćeš kuću. Novac je zato da se utroši. Ali ako utrošiš samo da bi nanovo zarađivao, vršiš samo trampu. Ako daješ bez protuusluge, tada dobijaš, jer siješ stvari, a ubireš naklonost. Daješ predmet, a osvajaš srce. Svaki je dar sjeme u čovjekovu srcu. Ranije ili kasnije će proklijati. »Baci svoj kruh u rijeku i kasnije ćeš ga pronaći«.

LJUBITE SVOJE NEPRIJATELJE I MOLITE ZA ONE KOJI VAS PROGONE

Mt 5, 44

Ne mrzi: mržnja je vrsta bezumnosti. Svrdlo koje provrti čovječje srce. Crv koji sporo ali nesmiljeno, crvotoči tvoje duhovno odijelo. Mržnja je dušična kiselina. Izgriza svaku dobrotu i svaki nježan osjećaj. Čini te surovim i osorim.

Leden je vjetar što šiba dušu i okameni u neutaženoj želji osvete. Ako se mržnja ugnijezdi u tvom srcu, već ne nalaziš mira. Njezin sumporni dah gasi osmijeh u tvojim očima i upali zlu vatru. Njezina željezna ruka ispremeta tvoje kose i nabora tvoje čelo, namršti tvoje vjeđe i iskrivi tvoja usta, ispije tvoje obraze i otvrdne tvoje vilice. Napravi od tvog lica Kainovu obrazinu.

Postaješ zločest sa svima. Čak s nevinima, s drugim osobama i sa sobom. Zmija što je skrivaš u njedrima. Stalno te grize i uštrcava otrov u krv.

Izbjegavaju te prijatelji jer ti je namršteno lice, jer ti je riječ gorka, mračna i dosadna. Uvijek opetuješ iste grdnje. Sve je samo odjek nutarnjeg svrdlanja.

Tako živiš osamljen, ubrojen među mahnite. Sam sa svojim demonom. Samo ljubav može napučiti naš život i u osami. Gdje nema ljubavi, tamo je pustinja.

Dakle, ako hoćeš pronaći svoj osmijeh, ako hoćeš sebi vratiti vedrinu, ako se hoćeš izliječiti od ovog duhovnog raka, ako hoćeš izaći iz svoje neplodne pustinje, iskopaj iz svog srca samotna crva mržnje, raskuži svoju krv, izlij ocat iz svoje posude kako bi je ispunio medom. Med je ljubav prema prijateljima, med je opraštanje neprijateljima, med je zaborav uvreda, med je dobročinstvo nanositeljima zla. Med je blagoslivljati proklinjatelje, med je moliti za progonitelje i ogovaratelje.

Ne osvećuj se nasiljem. Udara tijelo, ali ne pokori volju ni srce. Osvećuj se ljubavlju. Nitko joj se ne može oprijeti. Ni na zemlji ni u Nebu.

NE SABIRAJTE SEBI BLAGO NA ZEMLJI GDJE GA IZGRIZA MOLJAC I LOPOVI KRADU

Mt 6, 19

Tko nema Vjere, uvijek je u strahu.

Kako da ne strahuje onaj koji posjeduje samo zemaljska dobra, koji iza sivih grebena smrti vidi jedino tamu i prazninu? Nužno će strah postati njegov danonoćno svagdašnji kruh.

Kako da se ne bojiš ako u smrti vidiš samo oštru kosu koja će sasjeći stabljiku tvojih užitaka, lupeža koji će ugrabiti sva tvoja dobra, neumoljiva udava koji će nesmiljeno udaviti tvoje dane? Kako da se ne bojiš? Zaista, ništa nije tako blizu kao smrt.

Jadno li je tvoje stanje! Ili te muči želja da imaš, ili strepiš da ne izgubiš. Ako je život kazna, kako ga možeš snositi? Ako je život jedino dobro, kako se smrt može snositi? Grozan je tvoj udes! Radiš da živiš, živiš da uživaš; i kad se naposljetku spremaš pobrati plodove, smrt ubere tebe.

Zato se bojiš svega i svih. Bojiš se bolesti, otima ti zdravlje; bojiš se nesreće, krade ti tvoje drage; bojih se tiranina, odnosi ti slobodu; bojiš se takmaca, preotima ti zaradu; bojiš se gospodara, usteže ti kruh; bojiš se susjeda, prigrabi ti novac; bojiš se prijatelja, ugrabi ti ženu; bojiš se neprijatelja, prijeti ti životu. Sam si protiv svih i znaš da ćeš danas ili sutra pasti. Unatoč obrani, tvojoj spretnosti i lukavštini, tvojoj snazi i tvojoj snalažljivosti da se spasiš, čak možda tvojim molbama i suzama, neće te poštedjeti neumoljiva kosa smrti. Zato se bojiš.

Naprotiv, što bi ti mogla oteti smrt kad bi imao Vjeru, kad se tvoja duša ne bi grčila bez nade i kad bi se vinula iznad sivog grebena smrti? Kad bi tvoje srce ljubilo ona dobra koja neće moći zgrabiti lupež, kako bi te smrt mogla ustrašiti? Smrt odnosi samo propadljivo, nipošto vječno. Može te istjerati iz zemaljske kuće, ali nećeš ostati na ulici. Ostaje uvijek Očeva kuća.

Može ti oduzeti tijelo, ali ćeš joj ga rado predati kao istrošeno, izblijedjelo odijelo.

Zvono može zvoniti i za tebe, ali te neće uplašiti. Samo će označiti čas tvog počinka. Tvoj zadnji pozdrav onima što ostaju neće biti krik očaja, nego pjesma. Pjesma iseljenika koji se poslije progonstva vraća u domovinu. Pjev lastavice koja, nakon hladne i maglovite zime, leti ka suncu vječnog proljeća.

NEMOJTE SUDITI DA NE BUDETE SUĐENI
Mt 7, 1

Ako netko kraj tebe padne na putu, nemoj se smijati. I ti možeš pasti. Možda si već i pao dosta puta. Ne smatraj da si jači. Tako se lako pada. Dovoljna je smetenost, rastresenost, umornost, vrtoglavica, neoprez. . . Zar ti se nikada nije zbilo? Bar koji put. . . I onda? Što bi bilo da sam se usput nasmijao? Da sam to loše prosudio? Da sam ti se narugao ili te posprdno pogledao? . . . Za pad je dovoljna malenkost. Ali je osuda, prezir kao nabačen kamen.

Nitko ne želi pasti, a često i ne spazi kako je pao. Ponosiš se što znaš kuda ideš, a ne misliš da svjetlo koje ti obasjava put nije tvoje. Darovano ti je. Ponosiš se svojim sigurnim korakom, a ne misliš da snaga koju imaš nije tvoja. Darovana ti je. Ponosiš se svojim ravnim putem, a ne sjetiš se da ga ti nisi otkrio, nego ti ga je netko pokazao.

Možda posrnuli nije imao svjetiljku ili ju je ugasio vjetar. Nemoj mu se smijati. Posvijetli mu. Možda je više izložen, bespomoćan, odviše osamljen. Shvati ga, pridruži mu se. Ako je posrnuo, nemoj ga mimoići; pročisti mu put. Možda se spleo nogama, podigni ga. Možda mu je uzbrdica istrošila, umanjila snage. Ne napusti ga, podupri ga. Možda mu je neki bljesak skrenuo korak. Ne prezri ga, porazgovori. Možda je upao u neki zasjedni jarak. Nemoj ga osuditi, pridigni ga.

Posrnule se ne smije napadati, treba im pomoći.

Nemoj gubiti vrijeme tražeći zašto... Ne ispituj kako je pao. . . Ne gubi vrijeme. Ne istražuj. Nećeš nikada doznati. Ne zna ni on.

Ako si prolaznik, zaustavi se i pomozi. Ako si vodič, potrči i spasi.

Nikad ne osuđuj. Za to treba biti gospodar, a svi smo mi sluge. Da bi osudio treba znati. A mi ne znamo. Za mjerenje treba imati metar, a naš je odviše kratak. Čovječanstvu ne trebaju suci, trebaju braća. A baš zato svijet još uvijek ima mnogo sudaca jer ima malo braće.

NITKO NE MOŽE SLUŽITI DVOJICI GOSPODARA
Mt 6, 24

Ipak se ljudska prepredenost uspijeva nagoditi. Zadovolji dvojicu i čak i više gospodara u isto vrijeme. »Znati živjeti dvostruka je igra«. To je moguće jer je oko tih gospodara ljudsko oko. Naime, po prirodi je kratkovidno. Ne može te pratiti izdaleka; i kad jednom pređeš granicu, možeš nekažnjeno mijenjati načela i uvjerenje.

Ali postoji gospodar, pravi Gospodar, s kojim dvostruka igra ne pali.

Htio bi zadovoljiti njega i svoje strasti. Ne možeš. Kako se udaljiti od njega? Kako se sakriti? Gdje je njegova granica? Kad se od njega rastaješ, od njega se ne odvajaš. U tebi je.

Poznaje te čitava, sve tvoje tajne, sve tvoje skrivenosti, sve kutke tvoje kuće. Oduvijek stanuje s tobom! Njegovo oko bdije dok tvoje počiva. Kad jutrom ustaješ, on je već na nogama. Kad izlaziš iz kuće, on te slijedi. Zna kamo ideš i kome ideš. I kad zatvoriš vrata, on je već unutra. Unišao je prije tebe. Čuje svaku tvoju riječ. Tvoja su šaputanja jasna njegovu uhu poput zvuka trube. Shvati tvoj mig i čita ti u očima. Mjeri tvoje nakane i broji tvoje korake.

Ako pokušaš u ovoj igri prevariti, on otkrije. Ako pružiš ruku pod stol da drugaru dodaš kartu, on te zateče; ako je skriješ, on je pronađe; ako je premećeš u svom džepu, njegova je ruka već tamo.

S Bogom nema dvostruke igre, nema u rukavicama, nema nagodbe. Postoji samo jedna igra: otvorenih karata. Samo jedno takmičenje: ne u zaradi, nego u ljubavi. Samo jedan ulog: ti jedini.

JAO VAMA KOJI STE SADA SITI

Lk 6, 25

Da li si ikad pomislio kako te s ulice kroz velike prozore promatra neki prosjak ili bez kruha nezaposleni otac, dok luduješ u večernjim zabavama u blijesku tisuću svjetiljki? Gleda u odrazu zrcala i kristala tvoje dvolične poglede; a međutim kovitla ples i kriješti orkestar. Savjest ti je narkotizirana alkoholom i luta daljinama obuzeta ognjicom sjetila. Njezin ti je glas tuđ, plačljiv i nerazumljiv.

Iz tvojih se prepunih čaša prelijeva pjenušac, a njegove oči liju suze. Svoju novčarku otvaraš dotjeranoj ruci, ali je zatvaraš žuljevitoj ruci. prosjaka. Tvoja prostorija odjekuje smijehom i radošću, njegova kuća uzdasima i tugom. Oblačiš raskošna odijela, on oblači prljavo odijelo. Ti se znojiš, on drška. Ti sit, on gladan. Ti plešeš, on trpi.

Kad bi se taj čovjek, rastvorivši staklena vrata, pojavio mršav i odrpan pred tobom, pred svima! . . . Svi biste se vi veseljaci i sretnici razbježali premda bi ušao goloruk i miran. Izgledao bi vam pojavak vaše savjesti.

Ipak će jedne večeri doći taj prosjak, pojavit će se u vašim noćnim lokalima. Pogled će mu biti rječitiji od vaših riječi, blijedo lice svjetlije od vaših svjetiljki. Svjetiljke će još svijetliti, ali će u vama nastati tamna noć. Vaše će veselje ustrašeno pobjeći kao ševa pred olujom. Munjevito će se stišati smijeh na vašim usnama. Lice će vam ocvasti, a nakiti i frakovi palit će vam leđa kao usijane kabanice. Oteščat će vam čaše u rukama, daviti zlato i ogrlice, zagušiti parfemi.

Ugledat ćete prosjaka! Dolazi k vama. Osjetit ćete njegov prodoran pogled do dna duše. Ugledat ćete ga! . . . Ne odrpana, nego u velikom dostojanstvu; ne očajnika, nego raspoložena; ne slugu, nego gospodara i suca. Neće šutjeti, nego vikati. Podignut će svoju osvetničku desnicu: »Idite od mene, prokleti! Bijah gladan, i ne dadoste mi jesti; bijah žedan, i ne dadoste mi piti; gol, i ne obukoste me. . .« (Mt 25, 41—42).

S pravom reče Isus: »Jao vama koji se sada smijete jer ćete tugovati i plakati« (Lk 6, 26).

AKO TE TVOJE DESNO OKO NAVODI NA GRIJEH, IŠČUPAJ GA I BACI OD SEBE

Mt 5, 29

Moraš priznati da si na duhovnoj fronti često bjegunac.

Samoprijegor olako ugasi tvoj ratoboran duh. Pred odricanjem radije izabereš bijeg ili se predaš. Tad se izgovaraš, pronalaziš izlike, opravdavaš, tražiš savjete i u čas si razborit i mudar.

Isticanjem malih pobjeda nastojiš prikriti svoja sramotna povlačenja i svoju kukavnost. Ali što koristi uvećavati vrijedna djela ako nastavljaš veze s neprijateljem? Što vrijedi revnost bez žrtve? Što vrijedi gutati tablete, piti čajeve ako ipak moraš pod kirurški nož? Kao kapetan plovidbe krijumčariš u luku moralno zlo i nastojiš samom sebi zatajiti svoj neispravan postupak. Nastojiš izbjeći dilemu, a ona te progoni: ili se odreći grijeha ili se odreći Boga.

Odluči se. Ako se hoćeš spasiti od neprijatelja, poruši mostove. Ako hoćeš biti slobodan, ne ustručavaj se riješiti gordijski čvor svojih strasti. Rasijeci ga. Ne oteži. Nema drugog puta. Omili ti ono prijateljstvo, ali je pogibeljno: prekini. Omili ti ona navika, ali ti savjest prigovara: prestani. Mami te ona ulica, ali vodi zlu: zaokreni. Budi odvažan.

Govore da je kršćanstvo za plašljivce, za slabiće duha. Zar ti izgleda znakom slabosti kršćanska odvažnost odricanja koja često nedostaju azv. jakima? Lako je boriti se protiv mrzitelja, primamljivo je pobijediti protivnike, ali je junaštvo boriti se i pobijediti sebe. Kršćanstvo nije pribježište beskičmenjaka, nego borilište boraca. Dokle god si neodlučan, nisi pravi kršćanin.

Ne budi popustljiv prema sebi. Ne budi nježan sa svojim tijelom. Dakle, požuri dok ne bude kasno. Spasi vrednije prije nego sve propadne.

Brodolomac se ne brine za prtljagu kad mu je život u pogibelji.

Nek te ne plaši bol odvajanja. Nek te ne svlada grozota rezanja. Veća će biti radost zbog nanovo stečene slobode. Kao na okljaštrenom stablu što se nagiba pod suvišnim teretom, tako će i u tebi sve procvasti i započeti novo pomlađivanje. Život započinje odricanjem, a odricanjem se postiže duhovna zrelost po kojoj se konačno postaje gospodar u vlastitoj kući.

Tek se odvajanjem od zemlje može letjeti.

DAO SAM VAM PRIMJER DA I VI ČINITE KAKO JA UČINIH

Iv 13, 15

Svi dajemo primjere, ali ipak treba vidjeti da li su to primjeri koje treba nasljedovati ili izbjegavati. Kakav ti daješ primjer? Možeš li reći: kako ja radim, radite i vi? Možeš li to reći za sva svoja djela? Koja se vide i koja se ne vide? Ako si otac, možeš li otvoreno reći svom djetetu: nasljeduj me? Ako si majka, možeš li smireno reći svojoj kćeri: radi kao što ja radim? Ako si odgojitelj, možeš li iskreno reći svojim učenicima: u svemu me nasljedujte. Ako si vlast, možeš li istinito izjaviti: ja vam pružam primjer? Kad bi svi tvoji podložnici sve vidjeli. . . kad bi te tvoji učenici u svemu nasljedovali. . . kad bi tvoj sin sve znao. . . uvjeren sam da bi rekao, ako imaš i malo moralnog osjećaja, svom sinu, učeniku, podložniku: ne nasljedujte me, ne slijedite me, ne činite kao što ja činim.

Uistinu, mnogi riječito besjede: »Siromah sam, ali pošten. Dužnost iznad svega. Dužnost je moja religija. Ja sam u tvojim godinama. . . Kad bi svi bili kao ja. . . Mogu pred svakim istupiti uzdignuta čela. . . Imajte bar malo dostojanstva«! Kasnije se ustanovi da nije ni siromah ni pošten; da od religije ne vrši niti dužnost; da uzdignuta čela može istupiti samo na trg, a ne pred javnost; da srećom se u onim godinama još nije bio rodio njegov sin; da o dostojanstvu govori samo onaj koji ga nema.

Uostalom, unatoč tvojoj sređenosti, uvijek nešto nepredviđeno za javnost, nešto skriveno u tebi isplovi na sunčano svjetlo. I to opazi tko živi kraj tebe. Prosuđuje te, mjeri, sudi. Prosudbu o tvojoj osobnosti nikada drugi ne crpi iz tvojih riječi, nego iz tvojih nekontroliranih čina. Nadasve onih koje su najviše zapamtili tvoji podložnici,

onih koje najviše nastoje slijediti tvoja djeca; usprkos tvojoj nječitosti i tvojim propovijedima o dužnosti, poštenju i ljudskom dostojanstvu.

Tko te promatra, ovako razmišlja: ako on — koji je stariji od mene, koji zna više od mene (ili bi morao znati), koji je iskusniji od mene — ističe moral, ali daje prednost probitku, znači da je moral samo naljepnica. Izvana poštenje, iznutra koristoljublje.

Odgaja se više primjerom nego riječima! Djeca ubrzo nauče od nekih roditelja upotrebljavati riječi da govore laži, i upotrebljavati laži da prekriju činjenice. Odgoj je plod života, a ne škole; okoline, a ne metode; prakse, a ne propovijedanja; primjera, a ne predbacivanja.

SVAKO STABLO AKO NE RAĐA DOBRIM RODOM, SIJEČE SE I BACA U OGANJ

Mt 7, 19

Stablo prima od zemlje i neba, zraka i čovjeka, vode i sunca, ali uzvrati dobrim plodom. Kad ne rađa, beskorisno je i sječe se. I ti primaš od Boga, zemlje, neba, obitelji, društva. Kako uzvraćaš svojima, drugima, Bogu? Nevjernošću ili nezahvalnošću, ohološću ili zavidnošću, lakomošću ili bludom, nasiljem ili prevarom, smutnjom ili nepravdom. Ali to su bodljike, a ne plodovi. Dakle si neplodno, beskorisno, čak škodljivo stablo. Nema razloga da ostaneš, da rasteš. Nema za tebe mjesta, nego te sjeći i baciti u oganj.

Smiješ se? Veliš: nema pakla? Ne vjeruješ? Međutim, tolika je istina o postojanju pakla da ga grešnik (možda si i ti) već ovdje počinje trpjeti. Pakao je gubitak Dobra, tj. tvoje sreće, vedrine, spokoja i ljubavi. U jednu riječ: gubitak Boga. Bog, naime, sadrži u sebi sve ove tvoje najviše težnje. Pakao je tjeskoba, grižnja, beznadno kajanje, neutaživa žeđa, praznina duše, dosada života.

Sada te pitam: zar nije istinito da je u ovoj pučini gorčine onaj koji živi u poroku, u grijehu, u zlu? Može se okititi zlatom i biserima, ali će mu srce biti u najcrnjoj bijedi. Može okružiti svoje tijelo brigom i njegom, ali će mu srce biti isjeckano tjeskobom. Može ukrasiti svoje ime tisućama časnih naslova, ali će u sebi, u srcu izgubiti svako dostojanstvo. Može nagrabiti, ispuniti svoje ruke, ali će mu ostati prazna duša.

Kako sve ovo nazivaš? Raj ili pakao? Kad si prodao svoje poštenje i osjetio gadljivost svijeta, vikao si u svojoj sobi: Život je pakao! Kad ti je kuća postala konačište bez iskrene, uzajamne, složne, skladne, mirne ljubavi, kričao si iz dubine duše: Ova je kuća pakao! Kad si dopustio da te obuzme bijes, ti si proklinjao, vrijeđao, vikao, psovao, grdio i mlatio, tada si također urlikao: U meni je pakao! Kada ti je zavist uštrcala u krv svoju dušičnu kiselinu i izgrizla ti svu dobrotu, da si htio i želio zlo drugima, tada si promrmljao: Pakao mi je u srcu! Kad si gordost, ponositost svalio poput vihora na svog bližnjega, osjetio si u sebi pakao. Kad su ljudi davali više prednost svojim strastima nego Božjem zakonu, kad su više vjerovali i voljeli zemaljska dobra nego Dobro, kad su zubima, noktima i oružjem otimali kruh, zemlju, novac, ženu, položaj, čast i prvenstvo u građanskim sukobima, revolucijama i ratovima, tada si vikao: Čitav je svijet pakao!

Dakle, vidiš li da pakao postoji i već ovdje započinje? I nemaju ga ovdje, kako se govori, siromasi ili proleteri, nego samo grešnici, bili siromašni ili bogati. Jer pakao je plaća grijehu, a ne siromaštvu. Iznad svih ljudskih nepravda ops-

toji najviša Pravda. Plaća dobro dobrim, a zlo zlim. Pakao započinje u srcu onoga koji griješi. Pakao je u obitelji gdje se griješi. Pakao je u društvu jer se griješi. Izbjegavaj grijeh i izbjeći ćeš pakao, i onamo i ovdje.

Isto tako postoji Raj onamo, ali i ovdje. Ne pripada bogatašima, kako govore, nego pripada dobrima i svetima, bili bogati ili siromasi. Raj je vedrina duše koju nitko i ništa ne može uznemiriti. Raj je čistoća duše koju nitko ne može okaljati. Raj je nutarnje svjetlo koje nitko ne može ugasiti. Raj je nutarnja radost koju nitko ne može oteti. Raj je ljubav koja sve razumije i oprašta. Raj je posjedovanje Boga koji te jedini može usrećiti: ovdje vjerom, onamo životom.

NEMOJ PLAKATI

Lk 7, 13

Nemoj plakati. . . samo vjeruj. Ostavi plač onome koji nema Vjere. Takav je odbacio Istinu, a živi u sumnji; traži nasladu, a nalazi gorkost; traži mir, a nalazi borbu; slijedi svoja sanjarenja; a nikada ih ne dohvati. Gramzljiv je za bogatstvom i nikada nije zadovoljan. Što ga više posjeduje, više se boji da ga izgubi. Ostavi plač onome koji ne zna zašto se rodio, zašto trpi, zašto živi; onome koji hoda prema smrti bez nade u vječni život. Ako više ne želiš plakati, vjeruj.

Vjera će ti otrti suze. Samo Vjera! Zato je istinito da samo Vjera može utješiti onoga koji trpi. Samo je Vjera lijek boli. Kad svi šute, kad je plačnom svaka utjeha uzaludna, samo se Vjera može k tebi približiti i reći svoju riječ, Jedina spasiti od očaja. Bol ti očituje ljudsku nemoć, Vjera ti otkriva Božju svemoć. Po boli dotičeš ljudsku ograničenost, Vjerom uvidiš Božju beskrajnost. Po boli osjetiš ljudsku bijedu, Vjerom pronađeš Božje bogatstvo.

Bez neke vrsti vjere ne može se raditi. Seljak ne bi sijao kad ne bi vjerovao da će sjeme poniknuti. Ti ne bi nikamo otputovao kad ne bi vjerovao da ćeš stići. Nitko ne bi tražio kad ne bi vjerovao da će pronaći.

Bez vjere se ne može raditi, bez vjere se ne može živjeti. Svi imaju neku vjeru, pa i ateist. Ne vjeruje u Boga, ali vjeruje u nekog kumira. Ili je to kumir tijela, ili kumir zlata, ili kumir on sebi, ili kumir žena. . . Ali će u nekoga ili nešto vjerovati. Ako odbaci Stvoritelja, pobožanstveni stvorenje.

Dakle, ne opstoje vjernici i ateisti, nego vjernici i kumiropoklonici. Ili obožavatelji Boga ili obožavatelji ljudi i predmeta; ili ljubitelji Božje veličine ili ljubitelji ljudske sićušnosti; ili služitelji Stvoritelja ili dvorjanici lutaka; ili sljedbenici Istine ili sužnji tmine.

Nikako se ne može bez vjere živjeti budući da je svaki dan života prodor prema nepoznatom. Zato, ili se ti pouzdaš u nekoga i uzimaš ga za vodiča ili dopuštaš da te vodi za ruku, ili se ne pouzdaš ni u koga i tada je hodanje besmisleno. Nećeš moći zakoraknuti jedan korak. Bez malo se nade ne putuje. Bez vodiča se ne napreduje. Ili ćeš vjerovati u Krista ili ćeš vjerovati u čovjeka. Ali te svaki čovjek, pa nek te i voli, pa nek je i genij, napušta pošto umre. Međutim, Krist je uskrsnuo i živi da već ne umre.

Svatko tko nije Bog uvijek je nestalan i ograničen. Zato ima razočaranja, gorčine, plača.

Dakle, ako ne želiš plakati, vjeruj. Ako imaš Vjeru, zbog čega da plačeš? Zbog siromaštva? Postoji Providnost. Zbog protivština? Bog se bori s tobom. Zbog nezahvalnosti? Bog će ti naplatiti.

Zbog osamljenosti? Bog je uz tebe. Zbog ponižavanja? Bog će te uzvisiti. Zbog progonstva? Bog će te spasiti. Zbog svojih gubitaka? Bog će ti ih povratiti. Zbog svoje prošlosti? Bog će ti je izbrisati. Zbog svoje budućnosti? Bog će je pripraviti. Zbog svoje smrti? Bog će te uskrisiti.

OHRABRI SE, SINKO!
OPROŠTENI SU TI GRIJESI
Mt 9, 2

Čuo si? Oprošteni su ti grijesi. Oprašta ti se sve što si skrivao od svačijeg pogleda i nastojao sakriti od svojih očiju, jer je otkrivalo tvoju kukavnost, tvoju niskost. Gadilo se kao otvorena rana. Nastojao si skriti lice svoje duše jer je imalo nešto neljudsko; onu tajnu što je unosila malodušnost jer si naslućivao da je bar Jedan znade. Uistinu nesnosan, mučan teret. Sve je iščezlo. Oprošteno. Slobodan si. Ne osjećaš li se lakšim? Ne osjećaš li kako čistoća prodire u tvoje srce?

Sunce se ponovno navratilo u tvoju kuću. Zima je prošla, vraća se proljeće. Tvoja biljka, već suha i smežurana, ponovno izbija pupoljke. Sve je trnje popadalo. Našao si mladost, djetinjstvo. Vraćaš se nevin, ali i iskusniji. Vraćaš se kao dijete, ali više nisi neznalica. Sada znaš dokle sve dopire milosrđe.

Ustani sa svog ležaja i počuj. Duša ti pjeva:

»Budi hvaljen, moj Bože, što me izbavi iz tamnice moga grijeha i što mi nanovo upali u srcu svjetlo Vjere. Ne zaustavi te moja tama, ne spriječi moj kal, ne odvrati moj zadah smrti, ne uplaši moje sablasno lice.

Budi hvaljen, moj Bože, za tvoj ljubezni pogled kojim me pronađe i u noći moga grijeha. Budi hvaljen za plač što mi ga sada dade da operem svoje grijehe. Budi hvaljen za tvoju moć kojom zaustavi moju dušu pri kršenju dužnosti. Budi hvaljen za gorčinu kojom ispuni moj život bez Tebe.

Budi hvaljen, moj Bože, što me nanovo zaodjenu nevinošću, zaokupi radošću i naresi krepošću. Što me nanovo nazva slatkim imenom djeteta i uvede me korak po korak u svoju kuću mira. Sad ću propovijedati narodima tvoju božansku avanturu, pričati očajnicima tvoje milosrđe.

Moj Bože, kad ne postojah, mislio si na mene. Kada se rodih, okružio si me pažnjom. Ni zamišljao te nisam, a Ti mi pripravi sav život.

Kad Ti okrenuh leđa, hitao si za mnom. Kad Te uvrijedih, Ti mi pruži drugi obraz. Kad padoh, Ti me pridignu. I kada te konačno započeh ljubiti, Ti se darova mojoj duši za hranu.

Zato., moj Bože, sad me više plaši tvoja ljubav nego tvoja pravda«!

OPROŠTENI SU JOJ GRIJESI
JER JE POKAZALA MNOGO LJUBAVI
Lk 7, 47

Možda te jedna ljubav osudila, ali će te druga ljubav otkupiti. Lutao si radi ljubavi prema sitnoj stvari ili bijednom stvoru? Pomoću Božje ljubavi opet ćeš pronaći put. Jedna ljubav upropasti, druga ljubav spasi. Prva ograničena i zavodnička, druga bezgranična, čista i iskrena.

Da li te je pohlepa za novcem udaljila od Boga? Pritegla u vrtlog zarada i u zaplete poslova. I već se nisi zaustavio. Ni svijest te zločina nije zaustavila. Upadao si do dna. Spreman na sve.

Možda te zavela žeđa za nasladom? Zanemario si Boga, jedinu pravu i najvišu ljubav. Ljubav koja ne izaziva crvenilo i ne kalja. Ljubav koja ne vara niti napušta. Dopustio si da te zakovitla struja gliba, a da se nisi opirao. Dopustio si da te zahvate bezimeni virovi sjetilnosti. Ništa te više nije zadržavalo, ništa ti nije izgledalo odviše.

Ili te je zanijelo slijepo vezivanje uz sebe, uz svoj sud, uz svoj način mišljenja? Ili pohlepa za vlašću, glasovitošću, častima? Dosadio ti Bog, sumnjao si u Njega i zametnuo Ga u potkrovlje kao beskorisno i zastarjelo pokućstvo. Dopustio si svojoj zavisti da te vodi za ruku protiv svih i svega, kako bi ti svi i sve poslužilo da uzvisiš sebe.

Tako si gomilao grijehe na grijehe, spletke na spletke, laži na laži. Širio pokvarenost, sablazan i propast. Obeščastio i pogazio što god si sreo najčistije i najsvetije. Sada, došavši do kraja svoje nesretne avanture i dodirnuvši dubinu svog ponora, osjećaš se dokončalim, uništenim čovjekom. Smatraš se nedostojnim podignuti oči k nebu. Govoriš kako ne zaslužuješ jedan pogled sažaljenja. Nazivaš se crvom.

Pobožnost ti izgleda ruglo, a molitva prava muka, oskvrnuće.

Ipak samo jedan čin može izbrisati svu prošlost, samo jedan stav može spasiti sav život, samo jedna suza može procvjetati čitavu pustinju, samo jedan kucaj može oživjeti sve umrlo. Jedan stav, jedan plač, jedan čin ljubavi.

Naime, gdje prodre ljubav, nema mjesta mržnji. Gdje pobijedi ljubav, nestaje lakomost. Gdje uđe ljubav, uguši se porok. Gdje vlada ljubav, sputa se sebičnost. Gdje pjeva ljubav, ušuti sebičnost.

Ljubav zapali vjeru i osvijetli nadu. Ljubav je ponovno rađanje srca. Iščezne staro srce, novo srce živi u tebi. Nov si stvor. Ono si što ljubiš.

Velik je bio tvoj grijeh, ali ako se kaješ, ljubav će biti veća. Silovita bijaše u tebi mržnja, ali ako se kaješ, ljubav će biti jača. Odvratna bijaše tvoja pokvarenost, ali će divna biti tvoja čistoća. Sotonska bijaše tvoja zloba, ali će anđeoska biti tvoja dobrota.

Grijeh je grijeh jer je dokaz izgubljene ljubavi. Kajanje je otkupnina jer je dokaz pronađene ljubavi.

OSTAVLJA DEVEDESET I DEVET U GORI TE TRAŽI ZALUTALU

Mt 18, 12

Gospodine, tvoja me ruka izvede iz duboka gliba ništavila. Sazda me i postavi na moju glavu svoju svemoćnu ruku. Ali te držah strancem, nemah u tebe povjerenja jer te ne poznavah. Htjedoh te izbjeći. Ti me pozva. Izdaleka čuh tvoj glas, ali se ne okrenuh. Tada si slijedio moje stope. Čitav dan daleko od tebe lutah bez zastoja. Zatim nadođe prijateljica noći. Pod njenim crnim plaštom skrih se tvom pogledu. Sklonih se u svoju opremljenu kuću. Zatvorih vrata i prozore. Noć zablista u mojim zabavama. Odjekne smijehom i pjevanjem. Rekoh srcu: »Smiri se«, a tijelu: »Naužij se!« Čak i tvoje ime iščeznu iz moje pameti. Konačno povjerovah da se oslobodih tebe.

Ali tmine ne mogu ništa skriti od tebe. Pred tobom je i noć kao podne. Prekoračio si nepoznati prag i nenadano stao pokraj mene. Sjaj tvog lica

nadvisi moja svjetla. Tvoj muk zaskoči moj smijeh. Odlazi! — zaviknuh. Ali me nisi napustio. I tada, lud od srdžbe, još jednom pobjegoh. Odoh daleko među brda i uvale, u gradove ili sela, na ulice ili u plesnjake, u krčme ili na plaže, među ljude i životinje. Odoh daleko od tebe.

Ali sam posvuda čuo iza sebe tvoj neumoran korak. Pratio si me ustopice kao napuštena prijatelja, kao okradena siromaha, kao ogladnjela prosjaka. Pomislih: Možda bi me od njega moglo odijeliti more, kad bih stanovao na krajnjoj granici zemlje. I poletih ususret zori. Tad konačno prestaše neumoljivi odjeci tvoga koraka. Narugah ti se.

Plovljah čitav dan do krajnjih granica mora, do krajnjih granica neba. Ali, jao, pri zapadu sunca ustanovih kako tvoje bijelo krilo lebdi iznad moga crnog jedra. Sa mnom si plovio, sa mnom si stupio na obalu i potapšao me svojom rukom po ramenu. Predvidio se sve moje putove i svojim pogledom prodirao u splet mojih misli.

Što sam govorio u nutrini, ti si unutra prisluškivao. Pred tobom razvijah sva spletkarenja svojih tajna.

Tad očajan povikah: »Kamo da idem od tebe? Kamo da od tvog lica pobjegnem?«

Ti si mi odgovorio: »Da se popneš na nebo, ondje sam. Da uroniš u more, susrest ćeš me. Da se ukopaš u zemlju, ja sam tamo. Ako me tvoj korak izbjegava, tvoje me srce zaziva; jer ja te posjedujem sve od krila tvoje majke«.

NE TREBA ZDRAVIMA LIJEČNIK, NEGO BOLESNIMA

Mk 2, 17

I ti si bolesnik. Tvoja je bolest teška iako se smatraš zdravim. Bolest pameti: oholost. Zbilja, nema goreg bolesnika od onoga koji umišlja da je potpuno zdrav, pa se ne brine, ne poziva liječnika, ne traži nikakav lijek. Sebe osuđuje na smrt. Ali, kako ne opažaš da si bolesnik? Ne osjećaš li svoju slabost, ne opažaš li svoju nestalnost, tjeskobno stanje, nutarnje suprotnosti, svoje manjkavosti, svoju strahovitu neuravnoteženost? Ne čutiš li kako te izjeda groznica strasti? Zar nemaš dokaza da si bolesnik u tom bunilu? Koliko budalaština izgovoriš ili spomeneš u tim časovima? Izgovaraš nagle, otrovne, usijane riječi. Jezik ti zapinje i muca. Toliko te bijes obuzme. Doista, čim prođe oluja, čudiš se kako si mogao izreći one ludosti.

Zanesen svojim težnjama, navikama, okolnostima, okolinom, koliko puta počiniš nedostojna djela, te ih odmah poslije nazivaš surovošću i ludošću. Ne priznaješ ih svojima. Čini ti se da si u jednom času bio neka druga osoba i da upravo tek sada postaješ ono što jesi. Upravo se tako zbiva bolesniku. Kad jednom preboli svoju bolest, ne možeš ga uvjeriti da je mogao govoriti i činiti očite besmislice.

Dakle, svi se rodimo bolesnici, zaraženi mikrobima: srdžbe ili lakomosti, nečistoće ili oholosti, zavisti ili mržnje. . .

Ali možda si ti odviše uvjeren u bolest i zato si izgubio nadu ozdravljenja. I to je teška bolest. I u tom se slučaju ne brineš ni za liječnika ni za lijekove. Bilo bi to pretjerano pouzdavanje u sebe ili pretjerano nepouzdavanje. Zatim bi to bilo preveliko zavaravanje, a na kraju prevelika nesre-

ća. Međutim, istina je po srijedi: rodili smo se bolesni, ali možemo ozdraviti.

Ali ti misliš: čovjek je odviše zao da bi se mogao odgajati, odviše izopačen da bi se mogao spasiti, odviše neuravnotežen da bi se mogao nanovo uravnotežiti. Misliš kako su svi pokušaji uzaludni jer je ljudski život osuda, a čovjek se rodi kao zločinac, nesretnik, i takav umre.

A ipak postoji Liječnik koji liječi. Liječnik koji je izliječio tolike ljude i tolike narode. Nevolja je u tome što svi bolesnici ne idu k njemu da se liječe. Ne idu zbog predrasude da im ne treba ili ne vjeruju da bi mogli ozdraviti. Ali mnogi su ozdravili. Barbarski narodi postali su civilizirani. Poročan Augustin je ozdravio. Pustopašan Franjo je ozdravio. Dvorska milosnica Margarita Kortonska ozdravila je. Častohlepan Ignacije Lojola je ozdravio. Prepreden trgovac Vinko Paulski je ozdravio. Pustolov Karlo De Foucauld je ozdravio. . . Izliječeni su toliki i mnogo teži od nas. Možeš i ti ozdraviti. Najvažnije je da se pouzdaš u Liječnika, da se pridržavaš lijekova i uputa. On ti veli: »Nisam došao da zovem pravednike, nego grešnike«.

Možda si oholica? On je upravo došao radi tebe. Poročan si? Došao je radi tebe. Ubojica si? Došao je radi tebe. Kradljivac si, nasilnik, nevjernik, neodgojen, zavidnik, klevetnik, izrodnik, krivokletnik, izdajnik? Došao je radi tebe. Nije došao radi onoga pravednika, poštenjaka koga ti možda potajno poštuješ, zavidiš mu i htio bi ga nasljedovati. Nije došao radi njega, nego radi tebe.

Baš tvoje nanovo ozdravljene rane bit će dokaz njegove liječničke sposobnosti, tvoja slabost bit će dokaz njegove moći, tvoja bijeda, dokaz njegove veličine. Došao je radi tebe, radi tebe kakav jesi, da te učini onakvim kakav je On.

UĐI U SVOJU SOBU, ZATVORI VRATA TE SE POMOLI OCU SVOM U TAJNOSTI

Mt 6, 6

U svom nutarnjem boravištu imaš mjesto gdje si sam. Samotno mjesto gdje upravo ti stanuješ. Tvoje duboko ja. To mjesto nitko ne poznaje osim tebe. Nijedno stvorenje ne može tamo prodrijeti. Mnogi te prijatelji doprate do vratiju kuće. Neki ulaze u najbliže prostorije i rado im pokažeš koje su ljepše i dotjeranije. Draža ti osoba poznaje nešto više: koji skrovitiji i mračniji kutak koji pred drugima skrivaš. Ali ni ona ne stiže do samotna mjesta usprkos svom nastojanju i svojim lukavstvima. To mjesto nema izvana nikakav ulaz.

Tu sam stanuješ. Tu si se rodio, ali odatle ne možeš izići. Dapače, ne bi ni hito izići odatle onakav kakva sebe vidiš, onakav kakav si u pravoj zbilji koju ti jedini znaš: siromašak, slabićak, nestalnik, neznalica, kukavnik, gol, prazan. . . Stidio bi se takav pojaviti javno. Zato se svojevoljno skrivaš, kako bi tako skrivao nakazno rođeno dijete, koje je ipak uvijek tijelo od tvog tijela i krv od tvoje krvi. Uvijek tvoje. Uvijek si ti tu, u svojoj osamljenoj jazbini. Uistinu sam, bez društva, prijatelja, bez obrane, bez krinke, bez ikakve namještenosti, bez ikakva poljepšavanja. Ono si što jesi.

Ovo skrajno siromaštvo, ova mrkla tmina, ova strahotna osamljenost nagoni te da izađeš, isplivaš iz podzemlja, da potražiš izvan sebe što ne nalaziš u sebi. Ali jedan dio tebe, najizvorniji, najprisniji, uvijek ostaje dalje utamničen, nesposoban da zakorakne.

Sve ono što pobireš izvana i nastojiš unijeti u kuću nikad ne stiže u dubinu, ostaje u blizini, u tvom predsoblju, izvan tebe. Okrzne te, dodirne, ali ne postaje tvoje. Ne uspiješ posjedovati. Koliko je više buke u gornjim prostorijama, toliko

je mukliji muk u donjim. Koliko više odjekuju pjesme izvana, toliko više grca plač iznutra. Koliko više blista tvoja kuća u očima drugih, toliko je mračnija tvojim očima. I koliko se više zbija narod okolo tvojih zidova, toliko je osamljenija tvoja tajanstvena sobica .

Nitko ne može čuti tvoj duboki uzdah, nitko te potpuno ne može shvatiti, nitko ne zna sve o tebi.

Jedan jedini može biti s tobom tamo dolje, jer ne dolazi izvana. Gospodar kuće. On te pozna jer te je vidio na dan rođenja. Zna sve zakutke tvoje kuće jer ju je On izgradio. On jedini prodire u tvoje podzemlje jer ima ključeve svih tvojih ključanica. Nije daleko. Stanuje pod tvojim krovom. Zazovi ga, odazvat će se; pozovi ga, približit će se; zamoli malo svjetla, obasjat će te; zapitaj ga, odgovorit će ti; zatraži nešto, dat će ti.

Tad će tvoja noć zasjati kao dan, oživjeti životom tvoja osama, zaodjenuti se tvoja golotinja, zaliječiti tvoja bijeda, nestati tvoja tuga, prekinuti se tvoja šutnja, širom se otvoriti tvoja tamnica.

Tad više nećeš zaželjeti otići van jer će tvoja soba postati svemir.

Tada više ništa nećeš tražiti jer ti ništa neće nedostajati.

Tada se više nećeš bojati jer ćeš znati da je Netko uvijek s tobom.

NITKO TKO SE OBAZIRE NATRAG NIJE PRIKLADAN ZA KRALJEVSTVO BOŽJE

Lk 9, 62

Bogu si se darovao? Ne plači za sotonom. Svratio si pogled k nebu? Ne svraćaj ga na glib. Odlučio si putovati? Ne vraćaj se natrag.

Vrednija je odluka nego razmišljanje. Sporo istražuj, ali brzo izvrši.

Kad izabereš svoj put, kad ugledaš svoju zvijezdu, zgrabi je bez kolebanja. Osveti se svako otezanje. Htio ne htio, više ne polaziš. Otezanje te prikuje za zemlju.

Nek ti je volja čvrsta kao čelik, britka kao sablja. Ako te debelo uže sprečava da otploviš, reži ga. Kad jednom podigneš sidro, odvežeš se od obale i zaploviš između zemlje i mora, nemoj čeznutljivo stajati na krmi, nego stražari na pramcu. Prošlost napuštaš. Već nije tvoja. Stoga razvij jedra nade prema izabranoj budućnosti.

Ako gledaš unatrag, ne možeš napredovati; a ako bi se ipak tako odlučio putovati, put će ti biti gorak i zasjedan. Zasjedan, jer ne povjeravaš pravac i skrenuo si pogled; gorak, jer ti je srce daleko i ne raduješ se novim osvajanjima.

Ako ti srce plače, stavi mu zavoje, ali ga nosi sa sobom. Srce je prevrtljivo. Ne povjeravaj ga nikome, priredit će ti mnogo jada. Moraš ga liječiti sam, svojom voljom. Dobro znaš da mu je kadgod potrebna blaga ćuška. Ne puštaj ga od sebe.

Zatim naprijed! Trči, trči! Ne zaustavljaj se. Vrijeme ti nije saveznik u trci. Vrijeme je takmac, suparnik. »Čekaj«, šapće ti prošlost. »Požuri«, dovikuje ti budućnost. »Vrati se«, vapije prošlost. »Naprijed«, zanosno poziva budućnost.

AKO PŠENIČNO ZRNO NE UMRE. . .

Iv 12, 24

Jedna te kršćanska riječ straši i odbija: žrtva. Odmah osjetiš loš prizvuk. Ti naprotiv osjećaš potrebu i ugodnost kako bi istaknuo sebe, zgra-

bio sve u životu, ništa ne odbio i ničega se ne odrekao. Mrtviti se. Tužna riječ. Riječ koja savija, steže, reže. Međutim, ti se želiš uznijeti, proširiti, razvijati.

A ne znaš da je sve ovo uvjetovano onom tvrdom riječi. Ne znaš da se sve što teži razvitku, proširenju i izdignuću pokreće po zakonu dijalektike. Ne napreduje se bez otcjepljivanja. Ne ulazi se bez napora. Nema slobode ako se otrgneš. Nećeš žeti plod ako ne siješ. Ako sjeme ne umre, nećeš nicati, rasti, prostirati se, cvjetati, ploditi. Iz smrti u život.

Kad gladno korijenje ne bi mrvilo stijenu, zemlja bi bez raslinja bila bezživotna, pusta pustinja. Kad se cvijet ne bi žrtvovao za život životinja, a sjeme se ne bi darivalo pticama, zemlja bi bila pustoš i šutljiva dolina. A kad bi se životinje otimale čovjeku, a biljke uskratile plodove, što bi bio svijet bez misli i bez ljudske ljubavi?

Tako se svaki život spasava darivanjem višem životu. Tako se svako biće svojim umiranjem uzdiže da bi živjelo u drugome. Darivanjem: da se očuva, izbjegne smrt, da potpuno ne umre. Da nastavi živjeti, mora biti, jer život je prijelaz od jedne naravi u drugu. Od kamena biljci, od biljke životinji, od životinje tebi. Ne zato što bi te životinja rodila, nego životinja je umrla da bi ti mogao živjeti.

Zar da se sada ovaj hod uspona zaustavi na tebi? U tebi je život tijela i život duha, glad životinje i čežnja anđela. Imaš nešto što je manje od tebe, i nešto što je više od tebe. Što će prevagnuti? Da li će tijelo ugušiti duh ili će duh uzdići tijelo? Komu ćeš od dvojice služiti?

Želiš li i dalje živjeti? Moraš umrijeti. Ako odbiješ, nećeš izbjeći smrt. Smrt će biti potpuna. Umrtvi što je niže da živi što je više. Ako hoćeš spasiti život, prihvati viši život. Ako se hoćeš spasiti od vremenitog, živi za vječnost. Zaniječi kraljevstvo svoga Ja da se uzdigneš do Božjeg kraljevstva.

IMATE SAMO JEDNOG UČITELJA: KRISTA
Mt 23, 10

Prva riječ tvojih ustiju bijaše »mama«. Prva riječ tvog razuma bješe »zašto«? Od prvog časa svog razvitka pamet traži istinu; od svog prvog otkucaja srce traži ljubav; od prvog časa svog klijanja biljka traži svjetlo. Dakle, nisi stvaratelj, nego tražitelj istine.

Na tvoje prve upite odgovorila je majka. Bila je prvi tvoj učitelj. Zatim više nije bila dovoljna. I drugi bi tvoj učitelj, zatim drugi i zatim još drugi. . . zatim toliki. Svoje si povjerenje prenosio od čovjeka na čovjeka, od knjige na knjigu, od nauke na nauku. A sve si se više zbunjivao, lutao. Svaka je ljudska teorija imala početak, dosegla vrhunac, doživjela pad.

Sve se filozofije trude kako bi čovjeku izgradile čvrstu zgradu. Ali, prije ili poslije ostaju samo razbacane razvaline u kojima uzalud tražiš sklonište. Uzalud između natkritih hodnika i stupova zazivaš stare učitelje. Iščeznuše. Napuštena Stoička škola, napuštena Peripatetička škola, ušutjela Akademija, opustio Aeropag. Od svih onih napornih mišljenja, uzvišenih riječi odzvanja samo vječni upit iz djetinjstva: Zašto?

Nema čovjeka koji nije pogriješio. Čak i među najvišim. Svatko je dijete svog vremena i svog kraja. I nitko, između tolikih postignutih istina, nije bio čist od zablude.

Dakle, što ćeš reći? Sve je varka, i ništa nije istinito? A nije li i to varka? Svi lažu, i nitko ne govori istinu? A nije li i to laž? Svi zaluđuju, nitko nije učitelj? A ne zavodiš li i ti na stranputicu?

A onda? Evo. Onome tko traži sunce nije dovoljna jedna svjetiljka. Onome tko traži izvor

nije dovoljna jedna kap. Onome tko traži sve nije dovoljno nešto. Onome tko traži Učitelja nije dovoljan učenik.

Ako istina nije jedna riječ niti nešto, nego je Netko, tada je ona On koji je jedini u povijesti mogao reći: »Ja sam Istina. Tko ide za mnom, ne hoda po tami«. Dakle, On je jedini Učitelj, a mi smo svi učenici.

TKO SA MNOM NE SABIRE, TAJ PROSIPA
Lk 11, 23

Koliko imaš godina? . . . A toliko već godina siješ u životu, pun nade u obilnu žetvu. Ali je svake godine žetva slabija nego tvoji napori i tvoja očekivanja. Nastavljaš sijati, ali se ne isplati. Što više prolazi vrijeme, to više raste tvoj manjak. Gdje su tvoji dani? Kuda ode tvoj rad? Tvoja očekivanja, tvoja nemirna bdjenja, tvoje istrošene snage? Kuda sve ode što si naučio u povučenom životu uz tolike napore, uz cijenu tolikih lišenja i žrtava? Gdje je sva tvoja prošlost? Tvoja prijateljstva, sve drage i poznate osobe? Gdje je sve ono što si pretrpio i uživao? Riječi, stavovi, pogledi, osjećaji, djela tvoga života?

Sve je minulo, rasijano, svršilo. Kao da se nikada nije zbilo, nikada postojalo. Živ ti osta samo tvoj čeznutljiv spomen ili gorko kajanje, i ovaj kratak trenutak koji bježi . . . Ako ti još ostaje nešto drugo, za koliko ćeš ga dugo imati?

Na mučnom se životnom putu malo po malo sve gubi. Od svega što želiš očuvati za sebe ne ostaje ništa. Probušene su tvoje torbe, i hodajući, siješ po putovima sve što je u njima. Zbogom mladosti! Zbogom sni o slavi! Svaki put kad se pojaviš na prozorčiću uhodanog života, vrijeme ti otme nešto kao što vjetar odnosi šešir. I što više budeš napredovao, više ćeš biti oplijenjen. Gol ćeš stići na zadnju postaju, kako si se gol uputio s polazne postaje. Nosiš sa sobom nadu kao putnu kartu, ali pri dolasku sva će biti izbušena kontrolom zavaravanja.

Sve je utrošeno u ludo što nije učinjeno za Boga. Sve se ošteti i pokvari što nije čuvano u vječnim skladištima. Odmah u naše prostorije prodre voda. Sve ošteti. Naše žitnice zarazi nepobjediva grizica. Izgrize sav naš žitak.

Svi smo mi brodolomci na velikom moru vremena. Samo je Bog iznad valova stoljeća. Sve što ti je drago, što hoćeš spasiti povjeri Njemu. Ako ne povjeriš, izgubit ćeš.

NISAM DOŠAO DONIJETI NA ZEMLJU MIR, NEGO MAČ
Mt 10, 34

Nije istinito što veli Rousseau: »Čovjek se rađa dobar«. Ne! Čovjek se rađa poročan. Ne rađamo se na ravnoj ravnini, nego nagnutoj. Na dnu je ravnine zlo, na vrhu je dobro. Lakše je silaziti nego uzlaziti. I doista, krepost zahtijeva napor, snagu, ali porok ne.

Naša narav nije zdrava. Bolesna je. Naši su nam praroditelji prenijeli nasljednu taru: mikrob duboke duhovne iznemoglosti.

U tebi je peta kolona. Djeluje na tvoju propast. Prvo je njeno oružje himbenost, prevara. Lukavo te nastoji zaskočiti na račun tvoje lakovjer-

nosti i neiskustva. Ona je tu, u tvojim udovima, u tvom srcu, u tvojoj pameti, da bi stalno sabotirala ravnotežu tvog nutarnjeg života.

Koliko ti je puta oslikala, svojom podmuklom promidžbom, život u drukčijem obliku i boji. Daleko od zbilje. Koliko ti je puta blesavo i privlačno predstavila zabludu i grijeh. Koliko ti je puta namjestila zasjede, ugrozila tvoje najdragocjenije vrijednosti: vjeru, nevinost, poštenje, ljubav, razboritost. . .

Možda si već pao, možda si se već predao. Tvoji su neprijatelji već tvoji gospodari. Sve ti oteše, ubaciše te u prljav i taman zatvor. Ostaviše ti samo plač za tvojim izgubljenim dobrima.

Nema žalosnijeg i ogavnijeg sužanjstva.

Tvoji neprijatelji potražiše saveznike čak među tvojim dragima. Poslužiše se krvnom vezom da bi udvostručili tvoje lance.

Prijatelju, prekopavaj u sebi. Pogledaj se u ogledalo svoje savjesti. Poznaješ li se? Zamazan, odrpan, postaran, potišten, u lancima. . . Da li si čovjek ili pas?

Probudi se iz svog mrtvila; otresi se svoje tromosti. Otupljuje ti volju. Ustani sa svog ležaja, raskini svoje lance i bori se. Bori se bez počinka kroz sav svoj život. Nema razoružanja, primirja između tebe i tvojih strasti. Ne možeš postići pravi mir ako se ne odlučiš na borbu. Borac si, a ne rob.

Zato reče Isus: »Došao sam donijeti mač«!

PROČIŠĆAVA SVAKU MLADICU KOJA RAĐA ROD, DA RODI VIŠE RODA
Iv 15, 2

Evo kako se često tužiš: shvatio bih zašto me Bog udara i poljubio bih njegovu ruku koja me kažnjava kad bih bio pokvarenjak koji uživa u neradu i zločinima, kad bih bio sebičnjak i nametnik koji živi izrabljujući rad i znoj drugih, kad bih bio nepoštenjak koji živi od podmetanja i podmitljivosti, ili mučitelj koji siše krv siromahu i radniku. Ali živim ispravno, ne znam za zločine, vršim njegove zakone; dužnosti su moj svagdanji kruh. Žrtvujem se za svoju djecu, i svoje radosti tražim u svojoj kući. Zašto me, dakle, Bog udara? Zašto mi uzvraća tolikim protivnostima? Što više činim dobra, to više se uvećavaju moje nesreće. Kako to da dobri moraju često jadikovati, dok se zli smiju?

Odgovori mi. Zašto ostavljaš nedirnut hrast u polju i ostavljaš jasen da sušti na vjetru sa svim granama, kojih se nikada nije dotakla tvoja sjekira? Koji ti plod donose? Kakvu ti ljetinu obećavaju? Nikakvu. Ipak ih ne diraš. A zašto nasrćeš na maslinu od koje ti teku potočići ulja u kuću? Zašto na lozu koja uveseljuje tvoj stol? Zašto ih uporno svake godine režeš, pročistiš, ranjavaš, sakatiš? Nema godišnje dobi a da se oštrim sječivom ne približiš ovim tako darežljivim i plemenitim biljkama. Međutim, posve čupaš druge biljke koje ti izjedaju zemlju i ne donose ploda. Reci mi, zašto?

Nije nikakva tajna. Ako se plodonosna biljka ne kljaštri, podivlja. Ako se pak obreže, postaje plodna i pitoma. Stablo koje ne donosi ploda, otrpi se za neko vrijeme, ali prije ili poslije završi u ognju.

I ti podivljaš ako te protivnosti ne kljaštre. Postao bi veliki sebičnjak ako te bol ne bi svela

na pravu mjeru. Nisi izrodnik, mučitelj i zlobnik, jer je bol u početku uništila sve divljake, izrezala sve prianjalke što bi bile isisale tvoj duhovni život. Nisi nepoštenjak, nametnik i poročnik, jer je bol, kao stražar, spriječila da zakročiš u pokvarenost i porok. Prisvojila je svu nezakonitu zaradu što je htjede nagomilati u pretinac svoga srca. Otela ti također nekoga od tvojih dragih da se ne bi osjećajem privezao uz ograničenu zemlju, da bi se odvojio od svog rova i gorljivije zaželio domovinu.

Korijen je svih tvojih poroka sebičnost, a nju najviše pothranjuje blagostanje. Što više u čovjeku raste sreća, blagostanje i uspjeh, to više raste samoljublje. Postaje proširenije, nasilnije, nezasitnije. Zato tko ne trpi, ne zna razumjeti druge; a tko ne zna razumjeti, ne zna ljubiti; a tko ne zna ljubiti, neplodna je biljka. Ne zna činiti dobro.

Pogledaj uokrug, promatraj ljude, i uvjerit ćeš se da je tako. Lagodan, udoban i sretan život stvara lijenčine, tjeskogrudne i poročne ljude. Zaustavlja njihov nutarnji razvitak. Tko ne trpi, taj duhovno zakržljavi jer uvijek ostaje neiskusan.

Život se ne upoznaje u knjigama, ni u školi. Još manje u ugodnim zabavama. Kadgod se i može, ali to su iznimke. A život se ne uči na iznimkama, nego pravilima. A pravila su mučna dnevna iskustva, borbe i bolovi. Duhovno zrelim ne čine čovjeka, nego duh.

Ne dokazuje peljar sposobnost kad je mirno more, nego kad je oluja. I ti ćeš sebe upoznati i odmjeriti samo u času kušnje. Samo protivština daje tvoju točnu mjeru. Toliko si velik koliko je velika tvoja bol.

ISTINA ĆE VAS OSLOBODITI
Iv 8, 32

Što je sloboda? Slobodan si ako možeš izabrati, i slobodan si ako možeš raditi ono što si izabrao. Sloboda je činiti ono što se hoće. Ali zapravo, što ti uistinu i uvijek hoćeš? Hoćeš li možda sebi zlo? Želiš li možda biti prevaren, izdan, napušten? Ne. Već si izabrao i već znaš što hoćeš. Izabrao si sebi dobro jer hoćeš uvijek sebi dobro. Ali gdje je tvoje dobro? Ne znaš. Tko će ti reći? Istina. Jer ako neko dobro ne bi bilo istinito, već ne bi bilo dobro, nego zlo. A ti nećeš zlo. Ako bi ti bilo nametnuto, učinio bi ga mimo svoje volje. Zato je ropstvo činiti zlo, a sloboda je činiti dobro. A ako si u zabludi, nisi slobodan jer tada hoćeš nešto što nikada ne bi htio kad bi doista poznavao.

Dakle, po istini si slobodan. Rob si po zabludi, sumnji i neznanju. Tko ne zna, ovisi o drugima; a ako ovisi, više nije slobodan. Bez istine si kao slijepac koji ne može sam hodati. Ide onamo kamo ga vode.

Kada slijediš zabludu, može ti izgledati da si slobodan, ali je to sloboda luđaka. I on čini što hoće, ali je njegova volja utamničena zajedno s razumom, te je u zbrci svoje poremećene pameti izgubio istinu. Uistinu, luđak je najropskije biće.

Tvoja je volja kao snažan motor. Nitko ga ne može pokrenuti protiv tvoje volje dok se ne preda. Ali motoru pristupi pilot, pokrene ga i vodi. To je razum. Tri su stupnja razuma: nagon, tvoj razum i Božji razum. Nagon je pilot niže rase. Uzet je u zajam od životinja. Ako mu se posve povjeriš, povest će te naniže. Tvoja će volja slušati svog prirodnog podanika. Tada više nećeš biti slobodnjak, nego rob. Upravo onako kada si se rodio. Ne rađamo se slobodni, nego s čežnjom slobode; ne rađamo se mudri, nego sa že-

ljom znanja; ne rađamo se sretni, nego sa žeđom sreće. Kad si se rodio, bio si samo skup nagona i potreba, a gdje postoji neka potreba, tamo nema neovisnosti. A ti si ovisio o svemu.

Što više trebaš , manje si neovisan. Čim više zahtijevaš, više robuješ.

Dakle, rodio si se robom nagona, ali možeš postati slobodan. Nismo slobodni, nego se oslobađamo.

Međutim, ti si pilot svog razuma. Slijediti svoj razum znači sebe voditi, a ne služiti. Zato što više budeš davao prednost svom razumu nego osjećajima, to ćeš manje robovati. Ne možeš ukloniti svoje nagone. Nastoj da služe tvom razumu. Bit će ti sluge, a ti ćeš biti gospodar.

Ipak je tvoj razum kratkovidan i svaka je ljudska istina nestalna. Tvoj razum malo pozna put. Kamo će te odvesti? Zastalno ne gore naviše kamo hoćeš ti, niti će ti dati sve što tražiš. Ako se jedino uzdaš u njega, nećeš nikada smiriti svoju volju. Zato sa svojim razumom nikada nismo potpuno slobodni, nego uvijek na neki način robovi.

Ostaje nam treći vodič, Božji razum. Zna tvoj prvi i posljednji dan. Zna tvoj početak i tvoj konac. Zna što si i koliko vrijediš. Posjeduje što tražiš i što ne nalaziš.

Samo će te ova Istina učiniti potpuno slobodnim jer će ti raspršiti svaku sumnju, skršiti svaki lanac, uzdignuti do najviših vrhunaca, ispuniti svaku želju.

NEĆE SVAKI KOJI MI GOVORI: GOSPODINE, GOSPODINE, UĆI U KRALJEVSTVO NEBESKO

Mt 7, 21

Vjera bez djela ne vrijedi. Vjera je svjetiljka koja ti svijetli u noći da bi pronašao put kući. Ali ako ne hodaš, nećeš stići kući. Nitko te neće spasiti mimo tvoje volje i bez tvog nastojanja. Spasenje je ishod dviju snaga: Božjeg i ljudskog djelovanja, milosti i volje. Nema za tebe dobra gdje se ne podudara tvoja volja s voljom apsolutnog Dobra. Tvoje je zlo u opiranju Dobru. Božji je zakon nemoguć bez Vjere, ali Vjera je bez zakona osuda.

Ako vjeruješ u Krista, zašto ne živiš po njegovim naredbama? A ako ne vjeruješ, zašto se nazivaš kršćaninom? Ili promijeni život ili promijeni ime. Ako je prvo istinito, tada si nedosljedan. Ako je drugo istinito, tada si dvoličan. A ako hoćeš ostati nedosljedan, doprijet ćeš do mučnine i ludosti. Imat ćeš dva života u stalnom sukobu. Jedan će ti trovati radosti drugoga.

Više u tebi neće biti jedinstvenosti. Bit ćeš razdvojen u dva nepomirljiva bića, koja će te — prisiljena da žive zajedno — moriti danju i noću. Ako kasnije budeš htio ukloniti razdor, jedan će se od njih morati prilagoditi. Ili život Vjeri ili Vjera životu. »Treba živjeti kako se misli, jer prije ili kasnije se misli kako se živi«. Tko neće da napusti svoje poroke, napušta Vjeru. Neki, pri odabiranju, radije žive nedosljedno. Obijeljeni grobovi! Njima je religija kao sjajan plašt, postavljen na ramena gubavca da mu prekrije rane; prokušavana majstorija da se prekrije duhovna oronulost; propagandistička naljepnica da se sakrije sumnjivo trgovanje. Ali bit ćemo suđeni o onome što jesmo, a ne o onome što se iskazujemo. Bit će suđena djela, a ne riječi.

Nije kršćanin koji govori o dobrom kršćanskom životu, a živi poganski. Niti koji prinosi darove na žrtvenik, a uskraćuje pravednu plaću radniku. Niti koji moli krunicu pred Svecima, a sipa prokletstva iza leđa iskrnjega. Niti koji pali svijeće u crkvi, a gasi svjetiljke u plesnim dvoranama. Niti koji se hrani Kruhom života, a zatire dijete u začeću. Niti koji čuva svete slike među otetim novcem gladnima i potrebnima. Niti koji se izjavljuje obožavateljem Krista, a prezire i progoni njegove sljedbenike. Kršćanstvo nije društveno odijelo, nije odlikovanje koje se za svečane prigode vadi van iz obiteljskih uspomena. Kršćanstvo je najprije odgovornost, a zatim čast.

TKO HOĆE SAČUVATI SVOJ ŽIVOT, IZGUBIT ĆE GA

Mt 16, 25

Naprosto te pitam: što radiš od svoga života? Što uradi od svoje mladosti?

Zatvorio si se u svoj mali prostor. Spleo svoje malo gnijezdo, odrekao se velikih letova, otklonio veliki ideal koji je mogao ispuniti tvoj život i dati mu pravu vrijednost.

Odrekao si se borbe, svladavanja samoga sebe. Odrekao se radosti višega života.

Ne želiš biti ni heroj ni svetac. Ne gledaš vrhunce da ne bi osjetio njihovu draž. Okrećeš leđa zastavama da te ne zanesu. Povukao si se u sebe da ne čuješ zov slobode. Jer svaki je ideal neudoban; jer mučno je slijediti srce; jer velikodušnost je lijepa, ali. . . u drugima.

Htio si se zadovoljiti malim da bi među svojim zidovima sačuvao smiren, udoban, ugodan život.

Čuvao si sebe kao maleno svjetlo među dlanovima da ga ne bi nepredviđen dašak ugasio.

Što si sad doživio? Makar si rođen bogat, podnosiš bijedu jer radije držiš svoj novac u džepu. Gol si kao odrpanac jer nećeš da izvadiš iz ormara svoja odijela. Makar imaš izvor podnosiš žeđ jer se bojiš skrhati vrč. Tvoja biljka vene jer si je htio držati zatvorenom, od straha da je poradi sunca ne izgubiš. Što je život bez ideala, bez velike nade, bez uzvišene ljubavi, bez pobjede, bez zanosa?

Da bi očuvao život, silaziš u grob?

Već zima kuca na vrata, ledeni vjetar prodire u tvoj stan. Još jedan dašak, i tvoje će se malo svjetlo ugasiti i bit će. . . mrak.

Mogao si biti goruća i svijetla baklja da si manje mislio na sebe i da si htio napustiti ugodnu toplinu svog skrivališta; postaviti se protiv vjetra, dotrčati u noć, da posvijetliš lutaocima koji vape iza tvoje ograde. Mogao si odjekivati kao trublja, a samo hropćeš. Mogao si biti zastava, a postao si stara krpa.

Ako ti još ostaje koji dan: otvori širom vrata, iziđi iz svoje kuće jer ti je tamnica.

S pravom reče Isus: »Tko hoće sačuvati svoj život, izgubit će ga, a tko izgubi radi mene svoj život, naći će ga«.

KUCAJTE I OTVORIT ĆE VAM SE

Mt 7, 7

Čovjek si? Dakle si prosjak. Svi smo prosjaci. Izmjenično kucamo na svaka vrata. Trebamo svih i sve: ja tebe, ti mene, svi Boga. Tko reče protivno, taj je lažac ili naivan sirotan.

Radnik kuca na vrata tvorničara, tvorničar na vrata radnika. Profesor kuca na vrata tehničara, tehničar na vrata profesora. Činovnik kuca na vrata ministra, ministar na vrata činovnika. Seljak kuca na vrata liječnika, liječnik na vrata seljaka. Ipak se sva ova vrata ne otvaraju. Neka ostaju zatvorena. Ako nanovo kucaš, čuješ odgovor: dolazim. I ti čekaš dalje. A ako opet nanovo kucaš, netko ti dovikne: gazde nema kod kuće! I vrata se ne otvaraju.

Ali jedna se vrata uvijek otvaraju. Unutra je gospodar koji nikada nije odsutan. Kad ga slučajno ne bi bilo, ne bi bilo ni mene ni tebe. Nađeš ga u svaku uru. Prima svagdano. Također u blagdane. Ne počiva ni danju ni noću kad svi spavaju. Bdije nad svojim stvorovima. Možeš se sam najaviti, nije potrebna preporuka. Pred svojim domom nema stražara i ne moraš čekati u predsoblju. Nema čekanja u redu. Dovoljno je zakucati, i njegova se vrata otvaraju. Sama? Da. Jer uistinu nisu nikada zatvorena, nego tek pritvorena. I odmah će ti reći: »Molite i dat će vam se«. Reci mi iskreno: da li si ikada nešto slično doživio kod ljudi?

Izloži svoju molbu. opetuj, ne popuštaj, nanovo se vrati, nastavi, ustraj. Hoće da se nanovo vratiš. Drago mu je da te nanovo vidi, nanovo sasluša jer ti hoće dobro. I ako se uporno navraćaš, uslišat će te. Često se i majka pričinja da te ne čuje samo da bi te još počula. Ne udovolji ti kako bi te još zadržala.

Dakle, moli i primit ćeš. Doista, ne uvijek sve što želiš, ali uvijek što ti je potrebno. Ne sve što hoćeš jer bi mogao nehotično htjeti svoje zlo, mogao bi htjeti što ne smiješ, što ti ne koristi, što te ne spasava.

Da ti je majka davala sve što si je molio, da li bi danas bio živ? Da je uvijek na sve pristala, da li bi danas bio zdrav? Da ti je uvijek udovoljila, da li bi danas bio zadovoljan? Djetetu koje moli

nož daje se kruh. Pristati uz hir bio bi zločin. Prigovaraš da dijete ne zna jer je maloljetno, a zaboravljaš da pred Bogom nema punoljetnih. Što znaš o sutrašnjici? Što znaš o životu? Što znaš o sebi?

Svi smo maloljetnici. Dakle, moli što hoćeš i dat će ti što ti treba. Kucaj bez sustezanja, moli bez prekida. Ne misli da je ono što hoćeš odviše veliko, ne vjeruj da je ono što želiš odviše teško, ne strahuj da si odviše bijedan da bi postigao. Jer što je veći dar, to se većma očituje moć darovatelja. Što je veća tvoja bijeda, to je veća samilost koju zazivaš. Moli kao dijete što moli majku, kao dijete koje ne omeđuje svoju molbu ni svoje pouzdanje, jer je uvjereno da sve može postići od one koja mu je dala život. Ne zaboravi da ćeš biti uslišan prema veličini svog pouzdanja.

Svaki je zametak čin vjere, svaki dječji plač povik nade, svaki je rođeni čovjek zaziv Boga. Promatraj biljke. Pružaju ruke prema nebu. Zazivaju svjetlo, zrak, vodu, toplinu, ali se sunce začas skrije, a u noći nestane. Umjesto tihog povjetarca često urliče oluja, a umjesto kiše napada snijeg. Ali su njihove ruke uvijek uzdignute uvis, protežu se iznad oblaka, iznad snijega, za suncem koje ne vide, koje ne dodirnu, ali ono postoji. Usahnule bi kad bi se prignule, priklonile zemlji, kad bi se umorile zazivati nebo.

Gdje se prestaje zazivati, prestaje se živjeti.

OKO JE SVJETILJKA TIJELU

Mt 6, 22

Ako ti je oko zdravo, čitavo će ti tijelo biti u svjetlu. Ali ako ti je oko bolesno, čitavo će ti tijelo biti u tami. Može te sunce zapljuskivati svjet-

lom, ali ako si slijep, svi su tvoji udovi u tami. Tvoj korak tetura, pokret je sputan, ruke mlatare, noga srlja u prazninu; svaka je tvoja kretnja nestalna, sve je okolo tebe nejasno i nesigurno, pusto i zasjedno. Ako se pak tvoje oko osvijetli, odmah svaka stvar ponovno dobiva svoju boju, svoj oblik, svoju istovjetnost, svoju vrijednost. Korak postaje odlučniji, a ruka se sigurno pokreće kao da vidi. Tvoj se život nanovo sređuje i tvoje su kretnje usklađene.

Također oko postoji u tebi. To je tvoj nutarnji pogled, tvoj cilj, tvoja nakana. Nakana daje vrijednost tvojim činima, daje boju i moralni oblik tvom djelu, određuje i sređuje tebe i tvoj život. Tvoja izvanjska djela sama po sebi nemaju nikakvo značenje ni vrijednost. Daje im tvoja nakana. Ako je zla, svaki je tvoj čin zao; ako je dobra, i najmanji tvoj pokret postaje uzvišen. Ako je velik dar, ali kukavna nakana, dar postaje smiješna taština. Ako je tvoj čin bratski, ali cilj sramotan, to se naziva zavodljivost. Ako je ispravna riječ, ali namjera nepoštena, riječ postaje licemjerstvo. Ako je nježan postupak, ali namisao podla, tvoj je čin izdaja.

Izvanjsko je djelo vrijednosni papir. Sam od sebe zapravo nema vrijednost, nego ga ima poradi državne zlatne podloge. Utiskan broj na novčanici može biti najviši, ali jedino vrijedi ako Država posjeduje u svojim riznicama odgovarajuću vrijednost. Inače je prevara. Tvoja »dobra djela« samo će onda vrijediti ako im u tebi odgovara stvarno bogatstvo koje si stekao od ljubavi prema Bogu i prema ljudima. Bez tog zlatnog pologa čitav bi tvoj život bio velika prevara. Na čiju štetu? Upravo na tvoju. Jer ćeš držati da si bogat, a bit ćeš siromah. Držat ćeš da si pun zasluga, a ispunjen si samo taštinom. Mislit ćeš da si nagrnuo blaga, a naći ćeš u svom sanduku samo ukrasne značke. Mislit ćeš da si uvećao svoju duhovnu baštinu, a naći ćeš samo bezvrijedna odlikovanja.

Istinito je da rad oplemenjuje čovjeka, ali je i protivno istinito: da čovjek oplemenjuje rad. Svetac posvećuje metlu, a skromna sestra praonicu. Ne računa se veličina i sjajnost onoga što radiš, nego veličina i čistoća nakane s kojom posao radiš. Zar onda cilj opravdava sredstva? Ne! Dobar cilj oplemenjuje i uzvisuje čak najmanja, ali čestita sredstva. Zao cilj izopačuje čak svete stvari.

Sav će tvoj život biti svijetao ako je priprosto tvoje oko, ako ti je čista nakana, ako tražiš pravdu, poštenje i dobro, ako naposljetku tražiš Boga. Ako je, međutim, tvoje oko mrko, ako je nakana dvolična, ako imaš skrivene namjere, čitav tvoj život postaje taman, dvoličan, sumnjiv, prevaran. Dakle, cilj očituje tvoj život i tebe sređuje. Ono si što tražiš. Ako tražiš sebe, tada si sebičnjak. Ako se brineš o drugima, tada si plemenit. Ako tražiš pljesak, tada si lakrdijaš; a ako ne tražiš, tada si iskren čovjek. Ako tražiš užitak, tada si mekušac; a ako tražiš žrtve, tada si heroj. Ako tražiš prevaru, tada si gmizavac; a ako tražiš poštenje, tada si poštenjačina. Ako tražiš izrabljivanje, tada si štetočina; a ako tražiš pomaganje, tada si brat. . .

Reci mi što tražiš, i reći ću ti tko si!

TKO SE ODOZGO NE RODI, NE MOŽE VIDJETI KRALJEVSTVA NEBESKA

Iv 3, 3

Nanovo se roditi životna je potreba. Koliki dio tebe svagdano umire i koliki se dio nanovo rodi! Život i smrt otimaju se za gospodarenjem nad tobom. Smrt uništava, a život obnavlja. Život

se uvijek mora nanovo roditi da bi nadoknadio otimačinu smrti. Dokle god obnavljanje i ponovno nastajanje nadvisuje uništenje, ti stojiš uspravno; inače si izgubljen.

Uvjet je života ponovno rađanje. Što je dublja i prostranija obnova i razvitak, to je viša vitalnost. Ruda se ponovno ne rađa, ne obnavlja. Podložna je izvanjskim učincima preoblikovanja. Ne živi, naziva se mrtvom materijom. Međutim, biljke žive. Stalno se obnavljaju takvom upornom nutarnjom snagom koja ih osposobljuje da i najotpornije rude napadaju, rastaču i preoblikuju. Ali je njihovo obnavljanje samo fiziološko. I životinje se obnavljaju, ali ipak razvijanje ne nadilazi pragove prirode i nagona.

Jedino se čovjek može cjelovito obnoviti. Razvija se tjelesno, duševno, duhovno i nadnaravno. Razvitak koji čak može prijeći granicu njegove naravi. Kad tjelesnom razvitku nacijepiš snagu svoje volje i još snagu milosti, tada postižeš posvemašnju obnovu. To znači roditi se za drugi svijet, za Božje kraljevstvo, za vječni život. Dakle, novo rađanje ne započinje »od onamo«, nego odavle, na ovoj zemlji. Samo ako ti hoćeš.

Zato treba htjeti obnovu života. Inače u istom času kad odbiješ ponovno se roditi, neminovno započinje tvoj pad, starenje. U tekućoj rijeci ne možeš se nikada zaustaviti. Ili ploveći napreduješ, ili zastavši stradaš. Svaki tren moraš zaveslati kako bi se barem opro naletu vrtloga. Naletu koji te udaljuje od snježnih vrhunaca. Vrhunci i vrela prema kojima svi nezaustavno čeznemo jer smo se svi tamo rodili.

»Navigare necesse est — potrebno je ploviti«. Treba se stalno opirati koraku starosti da bismo uvijek ostali mladi. Treba se svagdano obraćati jer svi su dani nov poziv boljem životu.

TKO SE UZVISI,
BIT ĆE PONIŽEN
Mt 23, 12

Čovjek se pogleda u zrcalo izvora, zadivljen reče: Savršen sam, Slijedi jelena, rani ga i ubije. Zatim reče: Jak sam. Uziđe na brdo, visoko, i poviče: Velik sam. Kreše dva kremena i upali vatru. Izjavi: Mogu. Prebroji zvijezde na nebu i nazva ih imenom. Ustvrdi: Znam. Zatim se nekog kišovitog dana nanovo povuče u svoju spilju i, da bi skratio vrijeme, započne mozgati o svojim brigama. Zaključi: Mislim. Jednog rumenog proljetnog dana upozna ljubav. Zapjeva: Sretan sam. Kopa zemlju i pronađe zlato. Najavi: Bogat sam i zadovoljan; nikoga ne trebam, sve imam.

Prođe godina, dvije; mnoge godine. . . čovjek se navrati izvoru. Pogleda, ali ljepota nestala. Dakle, reče, nije bila moja: netko mi je bio darovao, a zatim oduzeo. Zamijeti jelena. Htjede ga sljediti, ali ga izda snaga. Htjede uzići na brdo, ali se zaustavi na pola puta i zadihan. Kresne dva kremena i izbije vatru, ali oganj zahvati svu šumu. Zamalo pogine u pomamnom požaru. Pokuša nanovo prebrojiti zvijezde na nebu, ali zamrsi brojanje. Razočaran promrmlja: Tko bi se snašao! Izgubljen i ustrašen potrči k vratima Istine da bi ga zaštitila. Ali gospodarice ne bijaše kod kuće. Otputovala, ostavivši samo slugu; sumnjičava i negostoljubiva slugu — Sumnju.

Jadan čovjek! U osamljenosti zazva Ljubav! Jedino mu jeka odvrati: Mrtva je! Također i sreću izgubi. Dakle, ne bijaše njegova.

Ali se dosjeti. Potrči kući, zgrabi sve svoje zlato. Započe trgovati. I gram sreće bio bi dovoljan. . . Ali je ne nađe, pa da i zlatom plati. Tu tek bijaše kakav surogat. Tada shvati da su i bogatstva bijeda. Shvati da zbilja ništa ne posjedovaše, da je sve primio i sve mu se moglo oduzeti.

Osjeti kako i život bježi i ne može ga zadržati ni jedan dan, ni jedan sat. Shvati da je bio pogriješio, i da je prva i najviša varka bila kad reče: Velik sam, jak sam, mogu, znam. . . nitko mi ne treba, imam sve.

KRALJEVSTVO JE BOŽJE MEĐU VAMA
Lk 17, 21

Hipnotizirao te osjetni svijet. Zavodi te svjetovni život, vanjština života. Nebrojni glasovi, kao nevidljive protegnute ruke iz tame, nude ti sa svih strana: predstave, modu, sport, plesove, dokolicu, zabave, festivale. . .

Ipak nisi zadovoljan. Praznina je u tebi. Prisustvuješ svemu, ali si odsutan samom sebi. Tvoj je nutarnji život napušten dom. Štoviše, kao da je već godinama zatvoren. Pred pragom raste visoka trava, vrata škripe na šarkama kada veoma rijetko koju večer pribjegneš u dom. Bojiš se ostati u domu. Odviše je hladan, šutljiv i siv. Odviše mračan. Predbacuje ti tvoju nebrigu i lutanje.

Ipak tvoj je nutarnji život jedino tvoje pravo vlasništvo, jedino što ti uistinu pripada i unosi vrijednosti koje uistinu možeš posjedovati. Međutim, sve izvan tebe nije tvoje. Zato ih nikada posve ne posjeduješ, uvijek ti izmiču iz ruku, kao voda između prstiju kad je hoćeš zagrabiti. Samo ono što u sebi imaš nijedan ti tat ne može oteti.

Svjetla koja tražiš vani umjetna su svjetla da bi prikrila mrklu noć. U sebi imaš svjetlo koje ne utrne.

Toplina koju nalaziš vani mučiteljska je vatra strasti. Izgara, ali ne grije. U tebi je ognjište prave ljubavi.

Ljudi koje susrećeš vani samo su sjene, prikaze. Pojavljuju se na pozornici, nestaju bez traga, nimalo se ne zaustavljaju. U tebi je ipak netko. Uvijek te očekuje, strpljiviji od majke, vjeran i poslije smrti.

Vanjska buka samo je urlik siromašnog njemaka, nutarnja je šutnja vrelo riječi. Izvanjska radost samo je djetinjska prividnost, nutarnja je radost posjedovanje bezgraničnog dobra.

Što tražiš izvan sebe? Vrati se domu! Ono što vidiš ostaje izvan tebe. Ono što čuješ ne prodire u tebe. Ono što osjećaš daleko je od tebe. Tko stoji uz tebe, daleko je od tebe. Ono što obuhvatiš odsutno je od tebe.

Povrati se u svoj dom. Bit ćeš sigurniji kad vani bjesni oluja. Bit će ti sklonište kad se vani sve ruši i sruši. Naći ćeš sve kad vani nedostaje sve. Sve ćeš spasiti kad vani sve izgubiš. Vani ćeš zalutati, unutra ćeš sebe pronaći.

DJEČICI PRIPADA KRALJEVSTVO NEBESKO
Mt 19, 14

Poradi svoga znanja odbacio si prostodušnost i konačno doznao da ništa ne znaš. Što znaš? Jednu više stranicu knjige koja postupno raste kako je listaš. Jednu više riječ priče koja se vazda nastavlja. Umnožio si svoje želje, ali nisi uvećao svoje veselje. Da raspleteš jedan čvor, od njega spleteš drugi jer početak pređe nije u tvojim rukama. Pravo nas znanje uvijek čini manjima.

Napustio si milost da bi stekao moć, a izgubio si najveću moć na zemlji: nevinost. Moćniji je smiješak nevinog nego batina tiranina. Uvijek

će biti junaka koji će se opirati nasilniku. Ali tko može odoljeti djetetu koje moli?

Napustio si svoje male, bezazlene zabave. Dao prednost orgijama i bakanalijama. Ali ti osmijeh izgubljenog djetinjstva ne povratiše ni pjenušave čaše, ni prerušene krabulje, ni flašice pomlađivanja.

Napustio si bezazlenost za prepredenost i diplomaciju velikih. Naučio si svima lagati, a zapravo lažeš sebi. Ne pouzdaš se ni u koga, a sad se ne pouzdavaš ni u sebe. To više nisi ti. Ti si »netko, nitko, bilo tko«.

Smijao si se pričama i starim bajkama, a sad vjeruješ i bojiš se čarolija, vračanja, čaranja i ciganke i sanjarice. Prezreo si nedužne igre i igračke da »izigravaš ozbiljnost«. I sad nalaziš okrvavljene ruke, razdirano srce grizodušjem, a ušima čuješ plač udovica i jecaj sirota.

Razočaran svojim znanjem, prignječen svojim babilonskim građevinama, zakočen političkim intrigama, izmučen svojim jednoličnim životom, gonjen konkurencijom svoga bližnjega, stužen licemjerstvom društva, često se u gorkom plaču okrećeš unatrag. Steže te u grlu nostalgija za slatkim godinama nevinosti. Tada vapiš s Ibsenom: »Bože, kad bih ti se mogao obratiti molitvom djeteta, dao bih svu mudrost svijeta«.

Treba li se dakle vratiti natrag? Nipošto. Dovoljno je nanovo u svakom od nas probuditi uspavano dijete, ponovno uzljubiti dobrotu i nevinost, i zatim zavapiti: »Oče naš«.

Zato reče Isus: »Ako ne postanete kao djeca, nećete ući u Kraljevstvo nebesko«.

TKO ŽELI BITI VELIK MEĐU VAMA, NEKA BUDE VAŠ POSLUŽNIK

Mt 20, 26

Ako hoćeš zapovijedati, moraš služiti. Tko zapovijeda a ne služi, na koncu neće ni zapovijedati. Tko zna koristiti, tko se zna brinuti za svoje podložnike, taj im može zapovijedati. Zaista, autoritet nemaš od sebe, zato i nije za tebe. Zapovijedanje ti nije dano da bi mislio na sebe, na svoj interes, na svoju udobnost, nego da bi se pobrinuo za dobro drugih. Nekoć si prvotno mogao misliti na sebe, a ostatak svojih djela posvetiti drugima. Ali sad moraš misliti na druge. Potrebe drugih postaju tvoje potrebe, jadi drugih postaju tvoji jadi, boli drugih postaju tvoje muke, nesreće drugih tiču se tebe.

Ako hoćeš da tvoje zapovijedanje bude uspješnije, nek revnije bude tvoje služenje. Jer tvoje zapovijedanje ne podržava tvoja desnica ni tvoja volja, nego volja i desnica tvojih podložnika. Ako ih voliš i činiš im dobro, uzvraćaju ti ljubav i podržavaju. Ako ih zanemariš ili trčiš, bacit će te kao što konj zbaci konjanika.

Pogrešno misliš da koliko na više uzlaziš, toliko manje moraš služiti.

Kad poslušaš, udovoljiš jednome; ali kad zapovijedaš, moraš udovoljiti mnogima. Tko je dakle pravi sluga?

Tvoj rad, tvoje vrijeme, tvoje zdravlje, tvoja riječ, tvoj razum, tvoje srce i čak tvoj odmor jesu za druge, za druge, za druge.

Svaki je autoritet očinstvo; a svako očinstvo nije tiranija, nego ljubav; nije sebičnost, nego žrtva; nije prezir, nego mudrost.

Autoritet nije udoban naslonjač, nego kormilo; nije plemstvo, nego odgovornost; nije batina, nego križ.

PODAJTE CARU CAREVO, A BOGU BOŽJE

Mt 22, 21

Ne misli da te služenje Bogu rasterećuje služenja ljudima. Služenje ljudima također je dio služenja Bogu. Istina je da se moraš samo podlagati Bogu i da je Bog tvoj pravi i apsolutni gospodar. Ali je također istina da se Bog služi posrednicima, a to je ljudski autoritet. Da bi providio tvom zemaljskom životu, htio je civilnu vlast da se brine za sve što ti treba na zemlji. Da bi providio onostranom životu, htio je vjersku vlast za ono što ti treba za vječnost. Ako se njihove naredbe ne protive Božjim zapovijedima, ako ih poslušaš, slušaš Božji zakon. Služiš Bogu. Ako su njihove naredbe u raskoraku s Božjim zakonom, nisi dužan poslušati. Inače robuješ čovjeku, a ne služiš Bogu.

Stoga je pravi kršćanin najvjerniji podanik ako su zakoni pravedni, i najneukrotiviji pobunjenik ako su zakoni nepravedni. U prvom slučaju ih smatra Božjom voljom, u drugom ih odbacuje kao svojevoljno ljudsko nametanje. Dakle, nisi kršćanin ako se ne znaš buniti, i nisi kršćanin ako ne znaš slušati. Nisi kršćanin ako šutiš pred nepravdom i prigiblješ se nasilju jačega. Ali isto tako nisi kršćanin ako hoćeš izigrati pravedne zakone ili ne poštuješ zakonitu vlast. Ljudski je zakonik skup božanskog zakonika. Ljudska je vlast namjesnik Božjih naredaba. Ljudski je sud odjel Božjeg suda, a ljudska je kazna predznak Božje kazne.

Možda, poput mnogih ljudi, držiš da s Bogom možeš srediti svoje račune. Varaš se. Moći ćeš dobro srediti račune s Bogom kad središ svoje račune s ljudima. Dakle, podaj caru carevo; sam Bog hoće da postoji car.

Ili možda pripadaš onima što drže, sredivši račune s ljudima, da nemaju što drugo srediti? Možda držiš, udovoljivši ljudskoj pravdi, da je sve na svom mjestu? Možda misliš da je dovoljno sačuvati građansko poštenje, a ne i duboki i stvarni moral? Ne! Postoje drugi teži neriješeni sporovi koje treba srediti, i to ne s podložnicima s kojima se možeš sprijateljiti, ili s vlašću koju možeš izigrati, ili s javnim mišljenjem kojim možeš manevrirati i koje možeš zavaravati. Smatraš se savršenim čovjekom jer ispunjaš svoje društvene obaveze. A ja ti velim da si najveći nepoštenjak ako ničečeš Bogu čin vjere, bogoštovlja i ljubavi. Jer ne ispunjaš najveću obavezu: odbijaš isplatiti najvećem Vjerovniku najveći dug. To je dug tvoga života, tvoga razuma, tvoga srca i svih drugih darova što si ih primio dolaskom na svijet. Darova, kojima se razmećeš kao gospodar, a zapravo su ti dani u pohranu. Sve što učiniš dobra bez vjere i ljubavi prema Bogu, samo je oblik najtužnije i najbjednije taštine. Bogu se ogadila farizejeva izvanjska čestitost. Daje prednost kajanju grešnika, a ne samouvjerenom ponašanju i oholosti farizeja. Boga se ne doima laički moral. Često ono što je blistavo ljudskim očima odurno je Božjim očima.

Možeš koliko hoćeš opetovati: »Savjest mi ništa ne predbacuje. . . nikome ne činim zla. . . svima činim dobro. . .« Puk te može smatrati najispravnijom osobom. Možeš primati svečane pohvale i javna priznanja, ali ako ne daješ Bogu što mu pripada, takve su pohvale i priznanja bezvrijedan papir. Pravu neopozivu i konačnu prosudbu izreći će Vjerovnik koji drži u ruci tvoju najveću mjenicu. Onu što je nikada nisi htio isplatiti.

DUH JE SPREMAN, ALI JE TIJELO SLABO

Mt 26, 41

Mješavina si svjetla i tame, neba i blata. Kada si u nebu, prezireš zemlju. Ali kad upadneš u blato, izgleda ti nebo nestvarno i nedohvatljivo. Tajanstveno si biće: pola anđeo, pola životinja. U času anđela slijepa je životinja; u času životinje slijep je anđeo. Nisi jedan, nego dvoje. Dvoje potpuno različito među sobom. Dvoje koje se nikada ne razumiju jer su različite vrsti. Imaju različit jezik, različite ukuse; u nekom času osuđuješ sebe, a zatim zaniječeš svoju osudu. Dvoje ste, a ne jedan. Dvoje uvijek u svađi, dvoje koje se otimlju za gospodarenjem nad tobom. I gospodarenje se u tvojoj kući neprestano prenosi od jednog na drugog. To je besmislica da daješ krivo onomu koji u tom času upravlja tvojom sudbinom. Ako poslušaš jednoga, izgleda da on ima pravo; ako poslušaš drugoga, ne znaš mu se oprijeti. Ako se raspjeva duh, zaneseš se, povjeruješ i zanosno ga slijediš. Ali ako usput nadođe tijelo, više se ne osjećaš sigurnim. Sumnjaš, usporiš hod, premišljaš.

Hod ti sustaje. Uviđaš da je beskorisno mučiti se, da je beskorisno silom biti ono što nisi. Tvoj otpor popušta i vraćaš se natrag. Siguran si da se nanovo vraćaš u stvarnost, da nanovo preuzimaš svoje izvorno ja, a da napuštaš sanjarenje kako bi unišao u zbiljnost ljudskog života. I popuštaš.

Ali čim popustiš, osjećaš se usamljenim. Duboko usamljen. Ušutješe svi glasovi koji te pozivahu natrag, Iščeznuše omaglice koje su te vukle prema dolje. Osjećaš se izgubljenik, lutalica u tužnom i pustom mjestu, odijeljen od svega. Kao da ti je sve strano i ti sam sebi stranac. Čini ti se da netko drugi, a ne ti, pristaje na povratak natrag. Tuguješ za izgubljenim zavičajem, plačeš za

slatkim, blistavim i uzvišenim krajem odakle te ote bijesan i nenadan vrtlog.

I evo iz dubine tvoga bića, iz gomile ruševina, gdje ležiš umoran i nepokretan kao mrtvac, polako se podiže drugi ja. Nestalan kao prvi bljesak zore, ali kasnije sve svježiji, jači, veći, odlučniji, dok ne poletiš svojim velikim krilima nanovo prema nebu, prema onom slatkom kraju gdje konačno pronađeš sebe, svoje ja. Ali privremeno, jer će nanovo nastupiti mrkla noć. Opet ćeš osjetiti pod nogama pomičan pijesak, opet ćeš tapkati rukama u tmini čega bi se dohvatio. Vratit će se omaglica. Ponovno će tvoje drugo ja započeti svoju rušilačku snagu. . .

Postaješ plijenom većih snaga od sebe. Bacaju te stalno od gospodara do gospodara, od zakona do zakona. Ako se prepustiš tijelu, dosadit će ti. Ako se uzdigneš duhom, spaziš svoju krhkost. Ako sađeš u dolinu, nađeš neudišiv zrak; ako se popneš na vrhunce, zahvati te neumitna omaglica.

Kada se duh raspjeva, odurno je i odbojno tijelo! Ali kad urliče tijelo, slab i dalek je glas duha! Zašto? Netko je unio neslogu u tvoju kuću. netko je zario mač u tebe, razdvojio te na dvoje. Netko je ucijepio u krv tvoje rase sudbonosan bakcil.

»Tko će te osloboditi smrtnog tijela«? Odmah potraži Liječnika ako hoćeš ozdraviti.

JA MORAM BITI U ONOME ŠTO JE OCA MOGA

Lk 2, 49

Kad te savjet ili prijateljski glas poziva da posvetiš nešto vremena Bogu, molitvi, razmišljanju, svom duhovnom životu, tada odgovaraš: zaposlen sam, nemam vremena, čeka me to i to, zauzet sam brigama. . . Ali gdje je zapravo tvoj

probitak? Uvijek upireš pogled k ovim prolaznim odsjajima svijeta. Zaslijepiše te, uvećavaju se tvoji zahtjevi i tvoje želje. Zahtjevi tjelesni, osjećajni, društveni, ekonomski, kulturni. Tvoj duh zagušuju obiteljske, političke, staleške brige. Vrijeme ti oduzimaju rad, sastanci, kongresi, skupovi, primanja, kino, sport, dokolica. Imaš poslovne sastanke, prijateljske sastanke, Sa svima osim s Bogom. I tako gubiš najvažniji posao. Zastalno, ti moraš živjeti. Trebaju ti sredstva, ali onoliko koliko ti treba. Što je više, nije pomoć nego teret. Prestaje biti zadovoljstvo, postaje briga. Doista, potreban je odmor, zabava, ali onoliko koliko je dovoljno. Što je više, prestaje biti olakšica, postaje porok. Prestaje biti rastereće-nost, postaje bolest.

Dakle, gdje su tvoji pravi probici? Ondje gdje je zadovoljstvo bez zavaravanja, gdje je radost bez dosade, gdje je dobitak bez gubitka. Tvoji su pravi probici u Bogu. Tvoj je najveći dobitak živjeti kako Bog hoće. Zaista zna što je bolje za tebe. Zna što ti najviše koristi. Što ti o tome znaš? On poznaje tebe i tvoju budućnost, ljubi te više nego ti sebe, jedini može učiniti ono što ti ne znaš. Tko će ti učiniti dobro ako ne onaj koji te ljubi? Tko će ti učiniti dobro ako ne onaj koji te više poznaje? Tko će ti učiniti dobro ako ne onaj koji može većim rasplogati? I kad ne uspiješ razumjeti što Bog s tobom kani, uzdaj se u Njega. Kada ploviš lađom, ne uspijevaš uvijek razumjeti pravac vožnje, ali je najvažnije imati na palubi sigurnog kormilara.

Dakle, tvoja je najveća briga zaokupiti se onim što je tvog Oca, raditi ono što On hoće, biti ondje gdje On hoće. Kada se, radi svojih sitnih zadovoljstava, udaljiš od Boga tada to nije za tvoje dobro, nego za tvoju propast. Kada ne slijediš Božje savjete, eda ne bi izgubio sitniš, stavljaš na kocku sav kapital. Kada se radi pohlepnosti za sitnom zaradom opireš Božjoj volji, tada proigraš cijelu baštinu.

SVOJOM ĆETE POSTOJANOŠĆU SPASITI DUŠE SVOJE
Lk 21, 19

Potrebno je mnogo strpljivosti u životu. Postupno ćeš se uvjeriti da se strpljivost isplati. Tada život postaje ne samo snošljiv nego i vrijedan. Život je bez strpljivosti prava muka.

Moraš biti strpljiv s vremenom jer je često lijepo, ali prečesto nesklono. Potrebna ti je strpljivost sa stvarima koje nisu uvijek kako bi ti htio. Strpljivost u događajima koji su ti često suprotni. Kao da ih je upravo netko zasnovao protiv tebe kako bi poslao ututanj sve tvoje nacrte i tvoje zamisli na kojima si požrtvovno radio mjesecima ili godinama. Što radiš tada? Bjesniš? Tim gore. Zaplest ćeš stvari ili ćeš ih posve pobrkati, i bit će veće zlo nego prije. Napustiti ih? Ali to se povijesti ne tiče. Njezino se kolo vrti, hoda i gnječi te. Moraš biti strpljiv sa svime, a još više sa svima. Možda će se naći osoba koja će postaviti na kušnju tvoju postojanost. Nema muškarca ili žene bez mana. Ako misliš da ćeš ih naći, varaš se. Ne poznaš ljude. Svi imamo svoje slabosti, svoje mušice, svoje zakutke, svoje čavle u glavi, svoje nedostatke i svoju zamorenost. Nisu ni Sveci od njih bili posve izuzetni. »Unus est bonus, Deus — Bog je jedini dobar«.

Kad bismo mogli živjeti sami za sebe, unatoč našim nedostacima, ne bi bilo sukoba. Ali smo se rodili da skupa živimo. Svi trebamo jedan drugoga. Živimo zajedno, radimo zajedno, stanujemo zajedno, putujemo zajedno. I na ovom vrtoglavom životnom putovanju ima dosta sudara. Čim smo jedan pokraj drugoga, moramo se neminovno gurkati. Mi smo kao ruže. Imamo svoje latice i imamo svoje trnje, pa se ne možemo približiti a da se ne ubodemo.

Zajednički život nije nešto lako. Svi hoće sklad, ali nitko ne utroši sitniš strpljivosti da ga postigne. Svi žele da ih se ostavi na miru, ali svi ne ostavljaju druge na miru. Zajednički život uvećava snage i radosti, ljubav i odvažnost, ali također umnoži teškoće i tegobe. A tegobe ili snosiš ili pod njima kloneš. Ili postaješ gospodar zbivanja ili postaneš žrtva zbivanja.

Treba ti strpljivosti u protivštinama, u bolovima i nesrećama. Strpljivošću se ublažuju i iskoriste. Hrast jača u olujama. Možda se plašiš da je strpljivost slabost? To je izgovor slabića. Pokušaj biti strpljiv i uvidjet ćeš kolika ti treba snaga. Na što trebaš više snage, ili da izgubiš smirenost ili da je sačuvaš? Treba li više snage za proklinjanje ili šutnju? Na dva načina možeš svladati protivnika: ili ga nadvladati navalom ili ga oslabiti otporom. Zato kad ne možeš odbiti protivnost, pobijedi je prihvaćanjem.

Konačno, treba ti mnogo strpljenja i sa samim sobom. Sam sebi si najteži teret. Jer uvijek su pogreške drugih izvan tebe, ali tvoje su u tebi. Druge možeš izbjeći, ali kako da pobjegneš od sebe? Drugima se možeš suprotstaviti, ali kako se sebi suprotstaviti? Tlačenju se možeš opirati, tiranije se možeš osloboditi, ali kako da se oslobodiš sebe?

Ne razumiješ? Zar nisi nikad osjetio tiraniju svojih grijeha, svojih slabosti? Svoje moralne slabosti? Pritisak svoje sjetilnosti? Ujede svoje zavisti. Priteg svog tijela? Gospodarenje svojih poroka? Nesnosnost svojih sumnjičenja? Ludost svojih umišljenosti? Kako da se ovoga oslobodiš? Svojom ustrajnošću u dobru, svojom strpljivošću u zajednici s Kristovom strpljivošću.

Jedino ćeš se tako osloboditi sebe i drugih, zagospodariti strastima i osjetilima, zapovijedati stvarima i događajima. Jedino ćeš tako imati život i nećeš se bojati smrti, jer će ti biti zajamčena sadašnjost i vječnost.

SAMO JE JEDNO POTREBNO

Lk 10, 42

Kad bih te pitao: što sve treba čovjeku? ne bi znao odakle bi započeo. Toliko mnogo ljudi trebaju! Ipak, ako dobro promisliš, uistinu je samo jedno potrebno. Ipak nije jedino ono što misliš. Ne, nije kruh, nego religija.

Veliš: bez kruha se ne živi! A ja ti odgovaram: Bez religije je gore: ljudi se ubijaju! Dvije grozne povijesne činjenice optužuju: ubojstvo i samoubojstvo. Kad nisu slučajevi umne poremećenosti, nedostatak su religije. Statistike dokazuju da najveći postotak samoubojstava nije u siromašnim krajevima, nego ondje gdje je manjak religije. Dakle ti religija čini život dragocjenijim i prihvatljivijim.

Zaista, kruh ti je potreban ako prihvaćaš i ljubiš život; ali ima časova u tvom životu kad ti život postaje nesnošljiv teret, suvišan namet. Nastojiš ga odbaciti. Možeš li mi reći čemu ti u tim časovima služi kruh i sve ostalo što posjeduješ? Koliko ljudi svagdano umire jer nemaju kruha? Ako čitaš novine, naći ćeš ih mali broj. A koliko ljudi svagdano umire od zločina? (a svaki je zločin grijeh, nedostatak religije). U novinama svagdano ih pročitaš mnogo. A kroz godinu? Stotine i tisuće! Dakle, više kosi grijeh nego glad.

Ako ti nedostaje kruha, uvijek ćeš pronaći nekoga koji će ti pomoći. Bilo što ti nedostajalo, uvijek možeš pronaći pomoć. Ali ako ti nedostaje religija, Vjera, ako ti nedostaje Bog: očajnik si, brodolomnik pa da utoneš u zlato. Nitko ti ne može pomoći čak ni osoba koja te najviše voli na svijetu, tvoja majka. Kad ne posjeduješ Boga i zato imaš pustoš u srcu a dosadu u životu, što očekuješ od svoje majke? Najviše bi mogla s tobom plakati i očajavati. Ali ti nikada neće moći dati ono što jedino Bog može dati.

Dokle god ljudi budu vjerovali samo u ono što im koristi i zanemare jedno potrebno, uvijek će baštiniti sukobe, suze i krv. Jer ako za njih ne opstoji Bog, ako osim zemaljskih dobara ne opstoje druga dobra, tad vlada samo jedan zakon: sretan je onaj koji prvi stigne i prvi prigrabi dobra ove zemlje.

Tada se društveni život svodi na čopor vukova gdje jedan drugome otima plijen. Više nećemo biti braća, nego nesmiljeni takmaci. Kad bi pak svi ljudi poslušali Božju riječ: »Ne čini drugome ono što ne želiš da tebi učini«, nikad ne bismo upoznali strahote klanja i ratova. U začetku je svakog sukoba uvijek kršenje nekog Božjeg zakona. Naime, nedostatak religije. Najviše su ljudske vrijednosti, npr. mir, pravda, poštenje, život; koluti željeznog lanca koji visi na prvom kolutu, a to je religija koja nas spaja s Bogom.

Ako pretrgneš prvi kolut, svi ostali padnu. Bez religije nema morala, bez morala nema pravičnosti, bez pravičnosti nema mira, bez mira se ne može živjeti.

LJUDI ĆE ZA SVAKU NEKORISNU RIJEČ ODGOVARATI

Mt 12, 36

Što je riječ? Misao izražena zvukom. Ideja što silazi iz svijeta duha u svijet tvari. Tu postaje zvučna, raznobojna, očevidna. Ako je neki čovjek prihvati, tada svlači svoj osjetni zavoj i vraća se slobodna u svoje duhovno kraljevstvo. Riječ nastaje u šutnji i prisnosti duha, pokrene se oblačeći odijelo fizičkog svijeta i nanovo završi u unutarnjosti i šutnji.

Tko ne misli, nema što reći. Tko ne razmišlja u šutnji, ne može dati sadržaj svojoj riječi. Tko ne zna šutjeti, ne zna govoriti.

Prazna riječ nije riječ, kao što prazna ljuska nije plod. Kao što odbacuješ praznu ljusku, onako odbacuješ nekorisnu riječ.

Riječ je poruka duše duši: duše mogu saobraćati samo istinu i ljubav.

Govori i ne šuti kad posjeduješ istinu i ljubav. Međutim, ako tvoja riječ prenosi istinu ali vrijeđa: šuti, Bila bi prenosilac istine, ali ne ljubavi. I ako tvoja riječ izriče neiskrenu ljubav: šuti! Bila bi prenosilac laži, a ne istine.

Riječ nije tvoja, dana ti je za saobraćanje s ljudima. Ne priopćava se svaka misao. Smiješ priopćiti samo onu koja uvećava istinu i ne vrijeđa, i onu koja uvećava i ne laže. Dakle, nepošteno je priopćavati laž i pakost. Laž i pakost nemaju pravo riječi.

A sloboda riječi? Postoji ako može poboljšati, a ne kvariti ljude. Kao što ne postoji sloboda za zločinca, tako ne smije postojati za kvaritelja. »Više ljudi ubije jezik nego mač«. Laž je krivica, kleveta je zločin; bestidnost u riječima, u zabavi, u tisku je zločin. Odakle ti pravo ubacivati u javnost svu nečistoću svoje pameti i svoga srca?

Zatvaramo bandite, raznosače droga i odstranjujemo zarazne bolesnike jer prijete javnoj sigurnosti. Međutim se trovači mladeži i kvaritelji društva nagrade i pohvale. Ali ljudi se većma čuvaju otrovnih gljiva nego otrovnog tiska. Zaboravljaju da od gljiva mogu umrijeti pojedinci, a tiskom se mogu uništiti narodi.

Naposljetku, tko ti daje pravo da potkopavaš bilo čiji dobar glas? Lopov je tko krade tuđe, ali još više tko krade čast drugih.

Dakle, veoma si odgovoran za svoju riječ! Ako je nekorisna, tada je zlouprotreba. Ako je lažna, tada je nedopustiva. Ako je škodljiva, tada je zločin.

Češće ćeš se pokajati za govor nego za šutnju. Prije nego progovoriš, još si gospodar svoje riječi; ali poslije, riječ je tvoj gospodar. Za svoje ćeš riječi biti suđen.

IMA POSLJEDNJIH KOJI ĆE BITI PRVI I PRVIH KOJI ĆE BITI POSLJEDNJI

Lk 13, 30

U Božjem kraljevstvu nema predbilježenih mjesta. Jedina država gdje nema preporuke i mjesta za miljenike.

Tamo se stiže takmičenjem. Ne po časnijem naslovu, nego po ispitima. Nitko se ne može pretplatiti na prve redove. I ako si stigao, pripazi da se ne spustiš. Ako si na višem, veoma lako možeš pasti. Na velikim se visinama dobije vrtoglavica. Ako si doista sprijeda možeš to smatrati počašću, ali si zaista više izložen pogibelji. Uvijek te prati opasnost. Nema sigurnih mjesta.

U toj karijeri ne vrijedi pravilo neuklonjivosti. Ne vlada sistem birokracije, nego vojnički sistem u punom ratnom ustrojstvu. Tko ne stane naprijed, mora natrag.

Promaknuće je časno mjesto, i zato je nestalno. Kad neki čovjek ima u ruci vlast i velike prednosti, sklon je da ih zlorabi. Bogatstvo potpiruje oholost kao što bijeda izaziva nepovjerenje.

Tu je drama kršćanina. Dar je znak izabranja, ali i ispit odgovornosti: »jer komu je više dano, više će se od njega tražiti«.

Čudesna ravnoteža: između straha koji ne smije biti gurnut u očaj i između nade koja ne smije biti gurnuta u preuzetnost. Uostalom, nitko

ne može sa stalnošću reći da li će biti izabran ili osuđen. Nema sigurnih mjesta. Nema čovjeka zadovoljna sa sobom. U času u kojem započinje takvom sigurnošću čovjek više ne osjeća potrebu Boga, prestaje zazivati Boga. Tad ostaje sam, bez podrške, i pad je sudbonosan.

Nije dopušteno čovjeku smatrati se samodostatnim jer je to naprosto neispravno. Nitko nije tako savršen da ne treba Boga i bližnjega. A ako to misli, očituje svoj najevći nedostatak: ne poznaje sebe. Ipak, koliko ljudi umišlja da su dobri, ispravni, bez mane, sigurni i zadovoljni sa sobom, preodređeni, ubrojeni u odabrane, u luci, u domovini, na cilju! A zaboravljaju da luka mornaru nije osigurana, nego se nada. Jer u vrijeme putovanja uvijek oluje prate lađu i prijete grebeni.

Kormilar koji brižno, spokojno spava već je na dnu mora. Tko zamijeni putovanje s ciljem, nikada ne stigne.

Ne misli se da u progonstvu čeznemo za domovinom premda je nemamo. Tko prestane za njom čeznuti, jer drži da je ima, već ju je izgubio.

Samo će onaj domovinu doživjeti koji čezne za njom. Tko je prihvatio progonstvo za svoju domovinu, pa je ne želi, ne vapi, taj je neće imati.

Zato kad se osjećaš najsigurnjim, znaj da je u tom času najbliža pogibelj. I najtežu pogibelj, jer je ne poznaješ, ne očekuješ. Zato te zateče iznenada i nepripravna.

NE ŽEŽE SE SVIJEĆA DA SE STAVI POD SUD

Mt 5, 15

Ako si visoko moraš svijetliti. Ne možeš po svojoj volji provoditi život kako ti se sviđa, nego kako se mora. Sada se već ne možeš sakriti. »Nije moguće sakriti grad koji leži na gori«. Ljudi te gledaju, promatraju, prosuđuju. Što si na višem, to si izloženiji. Što više raste tvoja osobnost, to si općenito poznatiji i tvoj je život javniji. Manje pripada tebi, a više drugima. Ne tuži se ako ljudi nadziru tvoje korake i kritiziraju tvoje slabosti. S pravom svijet zahtijeva, i pretjerano zahtijeva od onog koji je na višem. Jer je odgovorniji onaj tko više zna, tko više ima i tko više može. Ako si visoko, tvoj je vidik prostraniji. Zato svijet očekuje od tebe savjet. Ako više posjeduješ, svijet očekuje od tebe pomoć. Ako si ugledniji, svijet očekuje od tebe primjer.

Ne možeš se osloboditi. Budući da si na višem, moraš predvoditi. A ako nećeš predvoditi, siđi i prepusti mjesto drugima. Ne možeš držati mjesto i zatajiti u svojoj službi. Netko ti je pomogao uzaći, sad plaćaj dug tako što pomažeš drugima da se poboljšaju. Netko je prema tebi bio velikodušan, ti ne budi škrt prema drugima.

Ne užiže se svijeća da samo gori, nego da okolo svijetli. Nije ti dat život da ga potratiš, nego da ga preneseš. Nije ti dat razum da se zabaviš, kultura da se iskitiš, vlast da udobno zasjedneš nego da svojim plamenom zapališ druge, vlašću zaštitiš slabije, bogatstvom providiš siromasima, a svojim životom izgradiš druge.

Nije potrebito govoriti, potrebito je izgrađivati. Nijedna riječ nije toliko rječita, uvjerljiva i izgradljiva kao prmjer. Rječ privodi mišljenju, ali primjer radu. Riječ nadahnjuje djela, ali djela stvaraju povijest. Zato budi takav kakvo hoćeš

društvo. Nema ljudskog djela koje ne usreći ili unesreći društvo. Svaki tvoj korak potiče bližnjega kraj tebe, ili na više ili na niže. I koliko si »veći«, toliko je jači tvoj poticaj. Postoji tjelesna zaraza, ali i moralna zaraza. U svaku osobu koja ti se približi ili te promatra siješ svojim životom sjeme dobra ili zla. Svaki je pojedinačni grijeh i socijalni grijeh. Korak unazad za čitavo čovječanstvo. Povijest uči da narodi, u razmaku desetljeća, idu onim istim putem što ga usmjere narodni vođe.

Mali oponašaju velike. Uvijek, od dječaštva do starosti. Jer poštivanje izaziva divljenje, a divljenje izaziva oponašanje. Ako se izdigneš iznad mase, pamti da te masa promatra i oponaša, ali i sudi. A ako pogriješiš, osudi te Zar bi htio da se ljudi ne jadaju ako umjesto svjetla unosiš mrak? Ako umjesto mirisa unosiš zadah? Čemu svjetlo ako ne svijetli? A ako je ni za što, puk luta. Ako svjetiljka dimi, gasiš je; a ako se razbije, bacaš je u staro željezo. Ako uvene cvijet, on se zgazi. A ako zastava postane starež, odbaci se.

DOŠAO SAM DA BACIM OGANJ

Lk 12, 49

Kršćanstvo je religija oduševljenja. Možda nisi nikada o tom mislio, ali je tako. Za oduševljenje potrebno je: veliki ideal i veliko srce. Kršćanstvo ima najveći ideal: osvajati sreću, pravičnost, mudrost, savršenstvo, besmrtnost. Upravo sve za čim duboko i neodoljivo žeđaš. Idealu je potrebno veliko srce. Ako ga pronađe, privuče ga k sebi. Ako ga ne pronađe, skuje ga.

Vjera nije luksus i zanimanje za umirovljenike. Nije sustav odgajanja nakrivljenih vratova i oronulih pobožnjakovića. Nije dječji vrtić ili staračkI dom. Nije skloniste razočaranih, beskičmenjaka, odricanika. Razuvjeri se. Kršćanstvo je jedini sustav ponovnog pomlađivanja koji je dosad uspijevao. Vojnička škola, naporna služba, ali blistava. Učiš se vjerovati u nevidljivo, nadati se nemogućem, ljubiti neuhvatljivo. Učiš se samozaptu bez prisile, umijeću samosvladavanja bez bjesomučnosti, umijeću osvajanja bez otimačine; i to ne zemalja, mora, plijena, nego ljudskog srca. Učiš se atletici duha da bi svladao intelektualnu sklerozu i izliječio moralni reumatizam ili moralnu sušicu.

Škola je oduševljenja. Nećeš nikada pronaći melankoličnog, pesimističkog, poraženog, obeshrabrenog sveca. Niti sveca koji se naziva promašen, žalostan, poražen čovjek. Ako se nečeg odreče, ne odriče se radi kukavnosti, nego radi velikodušnosti. Izgleda pobijeđen, ali je pobjednik. Odvojio se da bi bio slobodniji. Izgleda bijednik, međutim je gospodin. Postaje siromahom da bi postigao najveće bogatstvo, a ne iz ljubavi prema bijedi. Sluša da što više zagospodari sobom, a ne radi puzavosti. Čist je radi nezasitnosti, a ne radi neosjetljivosti. Ljudska ljubav ne smiruje mu srce. Više ima ljubavi u siromašnoj sobici bosonoge karmelićanke nego u plesnoj sali ili noćnom baru. Bilo je više radosti u srcu Male Terezije nego u mučnom srcu Gabrijela D'Annunzija. Slobodniji je siromašan redovnik nego neki državnik. Žedniji je osvajanja duh misionara nego slavohlepnost avanturiste.

Kada se ovakav oganj razgori u čovječjem srcu, tu već nema mira: gori neutaživom vjerom. Protivnost ga ne obeshrabruje, nego izaziva. Ako susretne zapreku, preskoči je; a ako ne može, obiđe je. Ali se ne zaustavi. Njegov je hod uravnotežen nad ponorima: živjeti u svijetu, i ne biti od svijeta; izbjegavati preuzetnost, i ne upadati

u očaj; ne bi zabrinut za svagdanji kruh, i svagdano ga neumorno tražiti; biti oprezan kao zmija i jednostavan kao golubica; oplakivati svoje grijehe, i živjeti u savršenoj radosti. Uvijek u hodu, potican idealom, između prirodnih pogibelji i ljudskih nasilja, pogibelji svjetine i pogibelji osame, pogibelji neprijatelja i lažnih prijatelja, između zasjeda taštine i potajnih strasti, između valova ogovaranja i udaraca nezahvalnosti.

Njegove su baklje ognjene buktinje, i morski valovi ne ugase njegovu ljubav. Ništa ga ne može zaustaviti, pa niti smrt. Štoviše, smrt mu daje krila za posljednji zalet.

Kada se pojave takvi osvajači, svijet ih ismijehuje, ali Povijest odmah zapazi da su stigli njezini pravi gospodari.

POSLJEDNJI ĆE BITI PRVI, A PRVI POSLJEDNJI

Mt 20, 16

Ponekad misliš da si nepoznanik, zaboravljenik, skoro beskorisnik, nedostojan pažnje i obzira. Varaš se. Uvijek postoji Netko koji te pozna, zna tvoje ime, zove te i uvijek te zvao. Kad nisi opstojao, On je mislio na tebe. Još ne svjetlucahu na nebu zvijezde, nit sunce obasja zemlju, a ti bje u njegovoj namisli. Vidje te u svojoj misli kao što umjetnik zamišlja u pameti svoje djelo. Vidje te i pozva. Tako si dopro u život. Da te nije pozvao, ne bi te bilo. Dakle, tvoj je život poziv, zvanje. Od tada ovaj te glas stalno zove. Pozvao te iz vlasti tmina u kraljevstvo Vjere, pozvao te iz gospodstva smrti u život. Svagdano te poziva

čistijem, poštenijem, dostojnijem životu kojim se isplati živjeti. Poziva te iz životinjskog kraljevstva u kraljevstvo pravde. Svagdano te taj glas poziva da uđeš stepenicu naviše k dobru, istini i ljubavi.

Ne čuješ glas? Ne! Ne želiš ga čuti jer ne želiš uzlaziti; jer je naporno uzlaziti. Ali što nije naporno, nije vrijedno. Opravdavaš se da nemaš dovoljno snage. Ali znaj da je to samo izgovor. Jer kada te netko poziva uzlaziti, zastalno će ti pomagati uzlaziti. Braniš se da si nedostojan. Ali ti znaš da je to izgovor. O nedostojnosti mora se zaokupiti onaj tko poziva, a ne tko je pozvan. Izvlačiš se da je potrebno dobro promisliti. Ali znaš da lažeš jer o tom ne želiš dalje misliti. Oklijevaš obećavajući: sutra. Ali znaš da neiskreno govoriš. Izvlačiš se. Povlačiš se, bojiš se svoje nestalnosti. Ali znaš da se pretvaraš jer shvaćaš da se budućnost pomiče izmjenjivanjem dana. a vjernost se gradi od ure do ure.

Dakle, samo je jedan razlog tvom oklijevanju: ne želiš uzlaziti. Ali glas dalje poziva. U važnom ili sitnom događaju, u dobrom ili zlom primjeru,, u iskrenom ili poprijekom pogledu, u odlučnom činu ili razgovoru, u času radosti ili patnje, u prijateljskom savjetu ili molbi brata. . . U svakoj prigodi, u svakoj okolnosti uvijek odjekuje u tebi slatki i duboki velik poziv k višem dobru. Ne čuješ li glas?

Ipak glas viče, opetuje tvoje ime; i moli, i uzdiše, i uporno traži, i obećava, i potresa, i prekorava i grmi. . . Ne obzireš se? To gore! Toliko si se puta oglušio da si uistinu postao gluh. Davao si prednost buci svijeta, davao si prednost zveketu novca, davao prednost šaptanju napasti, zamami zabava, buci pazarenja, riječima ulagivanja, gromoglasnom pljesku. Sve si htio počuti, sve prihvatiti, osim jedinog glasa, osim jedinog poziva što se isplatilo prihvatiti. I sad, poslije toliko godina života, nalaziš se na dnu stepenica

jadan, ubog i otrcan kao u dan rođenja. Zato reče Isus: »Posljednji će biti prvi, a prvi posljednji«.

Ali tko god ti bio, gdje god ti bio i dok živiš, taj te glas poziva. Okreni se, počuj glas. Bit ćeš izabranik, spašenik, bit ćeš svetac. . . Ako hoćeš.

NEĆU VAS OSTAVITI SIROČAD
Iv 14, 18

Reče netko da svatko od nas vječno ostaje samotnik u životu. Nikada nikomu ne možeš potpuno proniknuti do dna u srce i razum, da ne ostane nepoznat bar neki najudaljeniji kutić i neka iznenađujuća pojava. Nitko nije uspio unići u tvoju nutrinu. Čvrsta ograda, pa bila prozirna, uvijek je zid. Odvaja nas: neshvaćanje.

U tvojoj su nutrini duboki odjeli. Nitko ih ne može nikada dosegnuti. To su stanovi duha, osjećaja, prelijevanja prijateljstva, postojanosti mišljenja. Nitko ih ne može potpuno shvatiti. Još i posebnosti tvoje osobnosti nitko ne može shvatiti. Stoga te nitko potpuno ne poznaje i ne uspijeva uvijek ljubiti u svakom tvom ponašanju, u svakoj tvojoj slabosti, u svakom tvom pomanjkanju, u svakoj tvojoj nutarnjoj zapletenosti. Na kraju krajeva ostaješ osamljenik.

Što je zbiljski osjećaj pravog zajedništva? Kada smo uistinu »zajedno«? Možda u tjelesnom zbližavanju? Odgovori mi: osjećaš li se bliz potpuno nepoznatom suputniku koji sjedi kraj tebe, ili si više bliz dragoj osobi koja te voli i misli na tebe, pa bila udaljena tisuću milja? Ne osjećaš li se još više sam u društvu stranca jer ne znaš

njegov jezik i ne poznaš mu život? Da li ti je ugodno društvo, ili si još više sam, kada si negdje s osobama koje ne shvaćaju tvoje ideale, tvoje osjećaje, ne sudjeluju u tvojim težnjama i u tvojim ukusima ili te okruži mnoštvo nepoznanika koji se ne zanimaju za tebe? Kada prvi put kružiš u velikom gradu, u trgovini i gužvi, među nepoznatim ljudima koji te guraju, podbadaju, osjećaš li da su ti društvo ili si pak duboko, mučno sam? Kada si dakle uistinu u društvu? Kad možeš reći da si uistinu zajedno s nekim? Jedino ako se poznate i ako se volite. Tko voli i tko je voljen, nikada nije sam. Kamo prodre poznanstvo i ljubav, tamo nema samoće. Naprotiv, svaka blizina i svako isključivo tjelesno sjedinjenje, čak i najprisnije, ljude udaljuje i razdvaja.

Materija je od atoma. Atomi se mogu približiti, dodirnuti, sukobiti, ali se nikada ne mogu stopiti, poistovjetiti.

Jedinstvo je moguće samo u mišljenju i ljubavi. Kada se dvije misli susretnu i slože, već nisu dvije, nego jedna. Kada se hoće isto dobro, kada se voli isti ideal, već nisu dvije volje i dvije ljubavi, nego samo jedna volja i samo jedna ljubav.

Ali tko će te ikad posve shvatiti? Tko će te ikada tako prisno upoznati da mu ništa ne bude skriveno? Tko će ikad uspjeti prodrijeti u tvoju skrovitu nutrinu o kojoj i ti sam znaš tako malo? Tko će te, dakle, uistinu moći duboko, vječno ljubiti u svakoj prigodi, u svakom pogledu, sa svim tvojim slabostima? Jedino Onaj koji te je stvorio i koji u tebi prebiva, koji ti je prisniji nego ti sam sebi, koji te je toliko ljubio da je svoj život dao za tebe. Dakle, On ti je najbliži. On te jedini nikada ne napušta. Tvoj će te otac i tvoja majka jednoga dana morati napustiti; i rodbina i prijatelji morat će te ostaviti. Ali On te neće napustiti. Dok budeš mlad, privlačan i bogat, uvijek ćeš imati mnoge prijatelje, ali kad nadođu za tebe tužni dani, kad ostariš, osiromašiš i razboliš se, ostat ćeš sam. Ali i u toj posvemašnjoj napuštenosti On te neće napustiti. Ubrzo će nadoći zalazak života. Osjetit ćeš kako se razlijeva melankolija sutona života, i osamljenost će sve više razrasti okolo tebe. Tada ćeš opaziti Hodočasnika koji uz tebe hoda od prvog dana tvoga života. Uvidjet ćeš kako si ga često zanemario da bi potražio suputnike koji zakažu i prijatelje koji napuštaju.

Okreni se k Njemu i reci: »Ostani sa mnom, Gospodine, jer je večer; dan je već na izmaku«. Čut ćeš odgovor: »Neću ti ostaviti siročad«.

DOĐITE NA SAMOTNO MJESTO TE SE MALO ODMORITE

Mk 6, 31

Stani, stani! Zašto uvijek trčiš? Ne tražim drugo, nego da se zaustaviš. Za tren sve ostavi i počuj. Iščupaj se iz zamršenih poslova, iz kliješta potrebitosti i svagdanjih briga. Iskopaj se iz spletaka strasti i mreža probitaka. Ne uviđaš li da si utamničenik? Preče su ti tvoje navike, častoljublje, obaveze, sastanci, društva, prijateljstva. . . Ne osjećaš te lance? Ako te tako veže rad a ne probitak, bar se za jedan dan odveži od svojih zamršenih poslova. Napusti načas graju svijeta, ulice, zagušljivu svjetinu. Napusti zatrovane lokale dimom i dahom, i bježi, bježi u samoću prema slobodi. Načini pustinju oko sebe i u sebi. Udalji svaku nesnosnu misao iz svoje pameti i ukloni svaku tjeskobu iz svoga srca. I pazi. Evo, kada sve ušuti, govori Bog. Nisi li ga počuo na vrhuncu brda? Nisi li ga ugledao na zvjezdanom nebu? Ni-

si li na obali mora čuo njegovu riječ kako ti stiže u vječnom ritmu vala? Možeš ga ponovno naći u zori kad još sve spava, ili u muku gluhe noći, ili u napuštenoj crkvi, ili u tajnosti svoje sobe. On je prisutan. On je prisutan u nutrini tvoje duše koja moli ili šuti, koja pjeva ili plače, koja strepi ili vapi.

Svako je stvorenje riječ Boga, znak njegove prisutnosti, glas koji ga navješta. Ali samo ako ljudi šute, možeš otkriti tu Božju objavu. Što bi htio da ti ljudi govore? Bedaste riječi, isprazne riječi, gorke riječi, odbojne, opake? Što bi htio da ti dadu? Sitne, žalosne, krive i nečiste stvari? Čovjek je po prirodi dosadan i ubog. Svi ljudi umaraju i dosađuju. Samo nam Bog može uvijek nešto novo reći i dati jer je neiscrpiv i uistinu bogat. On je Gospodar.

Nitko se nije pokajao za šutnju, ali jest za graju. Nitko se nije kajao za razmišljanje, nego za rastresenost. Nitko ne očuti dosadu samoće, nego zabave. U pustinji nađeš sebe, ali u gužvi lutaš. Reče neki mudrac: »Svaki put kada sam bio među ljudima, vratih se manje čovjek«. Kad si s drugima, nisi sa sobom. U društvu drugih saznat ćeš mnoge stvari, ali ćeš samo u samoći spoznati sebe. Otuda započinje pravo saznanje.

U samoći nanovo nađeš Boga ako si ga izgubio; otkriješ ako ga dosad nisi otkrio. U samoći se oblikovaše Velikani i Sveci, u gužvi bedaci i zločinci. »Blažena samoćo, jedino blaženstvo«!

BDIJTE I MOLITE DA NE PADNETE U NAPAST

Mt 26, 41

Ti si, dakle, u ratnom stanju. U životu duha mir je uvijek plod bitke. Ako ne želiš promašiti ili pobjeći iz života, ne možeš izbjegnuti borbu.

Povjerena su ti velika dobra, moraš ih očuvati. Ne radi se o materijalnim dobrima jer ih nećeš sačuvati. Prije ili poslije sve ćeš izgubiti. Radi se o duhovnim: o tvojoj duši, tvojoj Vjeri, tvojoj kreposti, tvojim najboljim osjećajima, tvojim najčistijim zanosima. Varaš se ako držiš da ih posve nemaš. I najgori čovjek ima u sebi nešto dobra. Zastalno ćeš pronaći u svojoj nutrini kutić gdje se skrilo tvoje bogatstvo. Tamo je sačuvano, pohranjeno. Sve je dar, i kako nam je darovan, tako nam može biti oduzet.

Ako posjeduješ mir, može ti biti ugrabljen; ako posjeduješ krepost, može ti biti oduzeta; ako posjeduješ radost, jakost, dobrotu, sve ti može biti oteto. Život nije prokletstvo, nego rizik. U njemu se skrivaju zasjede, potaje, iznenađenja. Ne možeš smireno spavati i držati da si siguran. Dovoljno je da ne pripaziš na vrata, i već je neprijatelj u kući; dovoljan je tren odsutnosti, i već si pokraden; dovoljan je časak neodlučnosti, i već su ti svezane ruke; dovoljna je malenkost da te uništi.

Što je pogled? Što je riječ? Što je pokret, osmijeh, susret? Ipak su odatle potekli veliki sukobi. Napuštaš vrata i neprijatelj prodre. Prodre? A nije li u nama peta kolona? Nije li netko u nama koji pregovara s neprijateljem? Ne skriva li se doušnik u našoj pameti, malodušnik u našem srcu, izdajnik u našoj krvi i tijelu?

Kako onda možeš spavati? Budi oprezan i stražari na svojim vratima, nad svojim osjećajima. Nadziri misli, tvoji su ukućani; nadziri svoje

srce, tvoj je gospodar. Ako zaspiš, brzo ćeš se naći bez ičega.

Nije dovoljno bdjeti, treba i moliti. Nije dovoljna straža, potrebno je i oružje. Svagdano ti je potrebno streljivo jer u svakom času može započeti napad. Koliko bi se mogao opirati bez streljiva? Poslije pokušaja, poslije prvog napora morao bi popustiti. Neprijatelji su mnogobrojni, nasilni i ratoborni. Kako se dakle možeš pouzdati da se sam možeš spasiti? Znaš koliki si slabićak, koliko se tvojih odluka rasplinulo. Bio si odlučan, jak, siguran u sebe. Ali upravo kada si se spleo u dnevni život, sve se tvoje odluke razmrviše. Stegoše te sa svih strana, uhvatiše te za grlo okolnosti, različite prilike, prigode. Odmah si postao umoran i beskrvan poput bolesnika. Kapitulirao si u nekoliko minuta.

Potrebna ti je dnevna opskrba i zaliha za najteže slučajeve. Ne, nikada ne smiješ izgubiti dodir sa svojom domovinom. Traži, moli, vapi, zahtijevaj; dobit ćeš snagu. Nekad ću ti izgledati da domovina šuti, da Nebo ne čuje tvoje mučne zazive. Ne očajavaj. Nebo nije daleko. Dapače, kad ga zazivaš, u tebi je već netko prisutan i zaziva ga s tobom: »Abba, Oče«!

Tad će ti odozgo pristići pomoć; obuhvatit će te Božja milost, kao što visoki napon napaja električni vod da bi prenosio svjetlo, toplinu i silu. »Opašite svoje bokove istinom, obucite oklop pravednosti. . . u svemu uzmite veliki štit — Vjeru; njime ćete moći ugasiti sve goruće strijele Zloga; prihvatite kacigu spasenja i mača Duha, to jest riječ Božju« (Ef 6, 14). Tako oboružan, stoj čvrsto na svom mjestu.

Sav je život fronta, a ti si stražar: bdij, da bi se borio; moli, da bi pobijedio.

KAD SE MOLITE, NE IZGOVARAJTE ISPRAZNE RIJEČI

Mt 6, 7

Možda si i ti brojkom opsjednut u svim sudovima i u svojim djelima, i sklon procjenjivati odnose s Bogom mjerilom količine. Međutim, u ovom slučaju ne vrijedi tvoje računanje. Boga ne zanima količina, nego kakvoća. Bog ne gleda koliko pružaš, nego kako pružaš. Ne želi tvoje stvari. Uostalom, njegovi su darovi. Očekuje tebe u tvom prinosu. Često više ljubiš Gospodinove darove nego Gospodara darova; ali Bog prima radije kad sebe prinosiš nego kad prinosiš stvari. Ne gleda što govoriš, nego kako govoriš. Ne zbraja tvoje riječi, nego mjeri tvoje srce. Zato tvoj prinos može biti velik premda si proleter, a može biti bijedan premda si milijunaš. Mjerilo nije u tvojim rukama ili na tvojim usnama, nego u tvom srcu. Bog nije računovođa, ni predstojnik ureda, ni trgovac, ni kupac. Bog je ljubav.

Stoga, kad hoćeš moliti, ostavi svote računovođi, laskanje i ulagivanje predstojniku ureda, utege i mjerila trgovcu, reklamu i promidžbu kupcu. Svoje srce prinesi Bogu. Što hoćeš da Bog učini s tvojim lijepim riječima, dugim govorima, tvojim glupim nabrajanjem, dosadnim brbljarijama, a u međuvremenu tvoje oči lutaju, tvoje su misli daleko, tvoj duh odsutan? Što hoćeš da Bog učini s tvojim mozgovnim smisalicama, dubokim mislima, razumskim razglabanjem i oštroumljem ako je tvrdo tvoje srce i prazan tvoj duh?

Uostalom, kad uistinu ljubiš: što imaš od lijepih riječi, pjesničkih fraza, fantastičnih obećanja ako opaziš da je srce onoga koji ti govori daleko od tebe? Međutim, ako je srce blizu, ako je na ustima onoga koji ti govori, tada samo jedan prizvuk vrijedi više od lirike i samo jedna riječ vrijedi više od pjesme. Kad nedostaje srce, sve riječi su isprazne. Možeš se namučiti koliko hoćeš

da bi ih umnožio, probrao, dotjerao, brusio: uvijek ostaju samo riječi. I Bog ih odbaci kao vreću praznih ljusaka.

Kad hoćeš moliti, ne obaziri se na riječi, nego na srce. Ne dotjeravaj fraze, nego pročisti dušu. Ne nagomilavaj prošnje, nego uvećaj ljubav. Ne prinosi brbljanije, nego kajanje. Ne iznalazi rječitost, nego sebe obnovi. Ne moli duhom u trgovačkom smislu jer crkva nije trgovina; niti da postigneš naklonost jer crkva nije ministrastvo; niti da se diviš sebi ili da ti se dive jer crkva nije mjesto za manekene.

Kad hoćeš moliti, udalji se od svega a nadasve od sebe; odijeli se od svega, ali prvotno od sebe; zaboravi sve i ne misli na sebe. Učini pustinju u sebi, i ništa te neće spriječiti da ideš k Njemu, i samo ćeš Njega sresti na svom putu. I ako uvijek isto govoriš, opetuješ iste riječi, ne uznemiruj se: tako je i Isus molio u Maslinskom vrtu.

Kad se više ljubi, manje se govori: ostaje samo jedna jedina riječ, uvijek ista, uvijek ponavljana i uvijek nova jer je vječna. Ako se pak ne uspiješ odvojiti, udaljiti se od sebe i zaboraviti sebe, tada stupi pred Boga sa svim svojim patnjama, sa svim svojim jadima, sa svim svojim grijesima, sa svojim dronjcima, sa svojim ranama, sa svojim lancima. Vikni iz dubine srca: Gospodine, moj Bože, smiluj mi se!

MOLITE SVAKI ČAS

Lk 21, 36

Ne možemo biti bez onoga što svagdano trebamo. A molitva je prvotna potreba. Možeš li prekinuti disanje? Možeš li zaustaviti srce ili kolanje krvi? Dišeš neprekidno, srce kuca neprekidno, živiš nezaustavno. Također treba moliti neprekidno, Jer molitva je disanje, hrana, život tvoje duše. Bez molitve tvoj je duh zagušen kao i pluća bez kisika. Tvoj se duh ne hrani kruhom, ne zasiti ga tijelo i krv. To su kamenje i olovo za tvoju dušu. Duša gladuje za istinom i žeđa za srećom. A Bog je samo sreća i istina. Jedino u razgovoru s Bogom uspijeva tvoja duša disati i živjeti.

Možda se tužiš da je život nesnošljiv. To znam. Ako nikad ne moliš, duša ti je u stalnoj agoniji: grčevito uzburkana između pokušaja života i obamrlosti koja je guši. Guše te tvoji poslovi, guše tvoje obaveze, guše tvoje strasti, tvoje naslade, tvoje slavoljublje. Potrebno je da katkada rastrgneš taj lanac ako ne želiš ostati podjarmljen. Potrebno je da se oslobodiš tog konopca, da se ne udaviš. Kojiput obustavi svoj rad, ponekad se otkvači od svojih obaveza: nitko nije neophodan na ovom svijetu. To možeš učiniti i često učiniš radi zabava. To moraš također učiniti za molitvu.

Znaj otpočinuti. Odviše nategnut konopac popuca. Danas mnogi ljudi umiru zbog kljenuti srca, paralize, iznemoglosti; istrošeni, jer nisu znali i nisu htjeli otpočinuti. A molitva je najbolji način otpočinka. To tvrde i liječnici. Svi idu na odmor, ali svi se ne odmaraju. Mnogi se nakon odmora vraćaju umorniji i nezdraviji nego prije. Nisu htjeli moliti, nisu se htjeli opustiti. Prijeđoše od robovanja potrebitom u robovanje nasladi koja je često pogubnija. Izmijeniše svoga gospodara, ali ne izmijeniše svoje stanje.

Reći ćeš da su rad, poslovi, obaveze, čovjekove dužnosti, potrebe koje ne možeš izbjeći. I zato treba neminovno izabrati: ili rad ili molitva. A ja ti odgovaram: i moliti i raditi. Mnogi misle da se ova dva pojma isključuju jer baš oni ne znaju ni raditi ni moliti. Doista, kad se radi a ne

moli, ili moli a ne radi, jednako se čovjek iscrpi. Međutim, svatko može i mora raditi dok moli, i moliti dok radi. Moliti ne znači izgovarati mnoge riječi. Molitva je uzdignuće pameti k Bogu, a to se može i u poslovnici, u školi, u trgovini, u anatomskoj dvorani, na katedri i čak u parlamentu.

Molitva je prošnja. To možeš uvijek kao što uvijek prosiš svoju majku. Moliti znači ljubiti. To možeš uvijek činiti kao što si u svakom trenutku, u svakoj prigodi, u svakoj zaposlenosti uvijek s osobom koju ljubiš. »Uistinu, tvoja duša nije ondje gdje jesi, nego tamo gdje ljubiš«.

Između jednog i drugog retka, između jednog i drugog posla, između jedne i druge zadaće, između jednog i drugog posjeta, u žalosti ili radosti, u sumnji ili strahu, u porazu ili pobjedi, u uspjehu ili neuspjehu otvori prozor i udahni zrak: prozor duše; zrak Neba.

BUDITE SAVRŠENI KAO ŠTO JE SAVRŠEN OTAC VAŠ NEBESKI

Mt 5, 48

Tvoja je najdublja želja, kao svakog čovjeka, biti savršen; a najdublja je tuga što vidimo kako smo daleko od željene savršenosti. Ako promisliš, dat ćeš potpuno pravo izreci Leona Bloya. »Samo je jedna prava žalost na svijetu — žalost što nismo sveti.«

Svi se rodimo s tom žudnjom sa savršenošću. Svatko je sanjario bar jednom u svom životu kako bi se rado predstavio pred ljudima kao uzor, kao savršen čovjek. Ne podržavati nikada takvu želju bila bi nakaznost.

Zaista, iskustvo s nemilosrdnim udarcima razočaranja i život s nasilnim dahom strasti prijete da ugase taj nutarnji oganj. Ali jao ako priznaš poraz i sjedneš i plačeš nad ruševinama skrhanih ideala. Dan u koji odustaneš postati bolji bio bi najveća žalost tvoga života. Navijestio bi čas tvoje kapitulacije, tvog duhovnog samoubojstva. Vojnik, odustavši od borbe, već je poražen; bolesnik koji zanemari ozdravljenje već je pokopan; čovjek koji odustaje od savršenstva uzalud se rodio. Njegov je život spiskan, beskoristan.

Neka si na bilo kojoj ravnini, kategorički je imperativ tvoje naravi: penjati se, uzlaziti! Neka si daleko od fronte, tvoja je dužnost napredovati! Svagdano, do posljednjeg dana. Ne zavaravaj se da si dovoljno visoko, niti precjenjuj da si dovoljno odmakao. Biti uvjeren u to značilo bi strmoglaviti se u dolinu, na početnu točku polaska. Jer vrhunac je iznad zemlje i cilj je iznad života. Tvoje će vlastite snage biti nedovoljne, ali zato uz tebe hoda gorski Vodič i svima opetuje: »Tko god je trudan i umoran, neka dođe k meni«.

Zastalno, iz doline će te pozivati glasovi lijenosti, mlitavosti, nehaja. Ali ako pristaneš na silazak, izdat ćeš sebe i ugušiti u malaričnim baruštinama osjetilnosti glas svoje više naravi koja uzaludno kriči da hoće uzlaziti. Na koncu postat ćeš igračka svojih strasti i rob u vlastitoj kući. Bit ćeš nepokretan teret, nepodnošljiv sebi i drugima, sakupit ćeš samo gorkost i neugodnost. Nesretan izdajica, tvoji će dani venuti u vlazi i tami.

Čist zrak je na visini, bijeli snijeg je na visini, radost je na visini; i na visini je božansko Sunce koje će te pri tvom dolasku poljubiti u čelo i ogrijati srce.

BLAGO SIROMASIMA U DUHU
Mt 5, 3

Svijet veli: Blago bogatašima. Isus veli: Blago siromasima (ne iz nužde, nego dobrovoljcima). Tko ima pravo?

Ako imaš malo, nisi blažen jer tražiš; ako imaš mnogo, nisi blažen jer ti nije dovoljno. Što te čini nesretnim, nije siromaštvo, nego želja.

Dobra imaju granicu, ali nema tvoja želja. Tvoja se bogatstva uvećavaju, ali se ne umanjuje tvoj nemir. Žeđ ti raste s bogatstvom. Slijediš nešto što se ne približuje, nego se stalno udaljuje. I tako se ne zaustavlja tvoja trka i ne ublaži tvoja briga.

Što su tvoji dani? Zbrka računa, stalna borba s onim koji te ugrožava, neprestano uzrujavanje da bi ostao na površini. A tvoje noći? Tegobno bdjenje ili zamorno orgijanje.

Dok si nezadovoljan, nisi uistinu bogat, nego bezmjerno jadan.

Tvoj je dom slatko gnijezdo, ali ga ne uspijevaš uživati. Svojima si u domu tuđinac. Sjediš i ruka ti dršće; u tvojoj nutrini netko te moli za čas počinka, za čas odmora. Uzalud. Tvoje je vrijeme, tvoje zdravlje, tvoje snage, tvoja pamet, tvoje srce: radi zarade, radi zarade. Tvoje je srce postalo zarada. . . Poslovi su tvoja kazna i tvoje mučenje; tvoja vjera i tvoj bog je zrak od koga živiš. Zahvatiše čitavo tvoje biće, opsjedoše te sa svih strana, oteše ti obiteljsku radost i ljubav, mir i vedrinu duha, pjesme i zanos života, očekivanje i nadu vječnosti. Poslovi su ti oglavnik. Zagušiše tvoju dušu.

Zaista nesretni poslovni čovječe: izmakao ti je najveći posao! Tvoja je lađa puna blaga, ali zar ne vidiš da zbog tereta tone?

BLAGO KROTKIMA
Mt 5, 5

Misliš da su moćnici gospodari zemlje, da kraljevstvo ovoga svijeta pripada silnicima, prepredenima. Misliš da biti krotak i dobar znači biti potlačen ili bar ostati praznih ruku, i da se krotkost izjednačuje s glupošću.

Ironično se govori da krotkima pripada nebo, a jakima zemlja. Međutim, Krist ti proturiječi izjavom da će krotki baštini zemlju. Silnici, makijavelisti neće na koncu baštiniti nebesko ni zemaljsko kraljevstvo. Nazivaju se gospodari, ali da li su uistinu? Ne gospodare vremenom jer su čitavo uložili u poslove, te često nemaju dovoljno vremena da bi mirno otpočinuli. Imaju velik imutak, ali im ne donosi radost jer su odviše zaokupljeni i zarobljeni. Tko želi uživati, mora mu duh biti spokojan. A oni ga nemaju. Smatraš ih sitima i zadovoljnima, ali uvijek žude. Jer ih gordost i slavohljeplje, da bi u svemu bili prvi, ne može nikada zadovoljiti. Takmaca je mnogo i trajno im ugrožavaju mjesto. Požudnost ih nikada ne namiri.

Nazivaju se gospodarima naroda, ali jesu li doista? Uistinu gospodariš čovjekom kad ovladaš njegovim srcem. Ali silnika se možeš bojati, možeš mu zavidjeti, ali ne ljubiti. Dobrota rađa ljubav, ne sila. Kako se može ljubiti nepristupačne ljude kojih je ime povezano uz nasilna djela, nametanja, uz sjećanje pretrpljenih jada? Ljude koje nikada nije ni s kim povezivala prava i izravna veza mišljenja i osjećaja; koji se nisu nikada ni s kim zajednički veselili ni trpjeli? Što mogu takvi imati zajedničko s ljudima mučenim svojim problemima, zauzetim svojim dnevnim brigama, zaokupljenim svojim jadima, svojim uzbuđenjima, svojim mukama? Gdje nema ničeg zajedničkog, nema ni ljubavi.

Gospodari zemlje nazivaju se moćni, snalažljivi gospodari prostora. Međutim su sužnji, utamničenici svoje moći. Zbog sigurnost svog života okruženi su sigurnosnom pratnjom; svugdje ih prati, ali ih također svugdje pritišće. Deran s ulice tisuću je puta slobodniji od njih. Zauvijek su izgubili slobodu. Nepovredivost, ugled, vlast, ponašanje, nastup, ime, izgled, uspjeh: to su njihovi lanci u kojima se beznadno premeću. Jedno ništa, i može sve kompromitirati. Jedno ništa može ih ubaciti u krajnju bijedu i surovo otkriti ispraznost njihova sna o moći.

Misle da vladaju mnoštvom, međutim žive sami u pustinji. Počuju samo službene razgovore, birokratske izvještaje, jednolična laskanja. Primaju samo izvanjsko poštovanje, licemjernu privrženost i čak pretjeran fanatizam. Ali ne počuju jednu otvorenu riječ i jedno iskreno ponašanje koje bi dopiralo iz privržena srca.

Možeš imati veliku moć, znanje ili umijeće. Veličat će te. Ali nećeš biti obljubljen ako ti nedostaje dobrota. A možeš biti neznalica, slabićak i čak bogac, ali ako posjeduješ dobrotu i krotkost, bit ćeš uvijek obljubljen. Skromni ljudi pravi su gospodari zemlje jer osvajaju ljudska srca.

BLAGO ONIMA KOJI TUGUJU
Mt 5, 4

Nisi još plakao u svom životu? Zaista ne? Zato ćeš uskoro plakati. Nije zlokobno proricanje, nego je sveopći zakon. Suze su svačija baština; također razbaštinjenih. Varaš se vjerujući da si imun od njih. Kud god krenuo, danas ili sutra,

susrest ćeš bol. Uzaludan ti je pokušaj bijega. Prepriječit će ti put. Taj potok prepriječi svaki ljudski život. Ako ga hoćeš prijeći, moraš se okupati u njemu.

Ako si siromah, plačeš, jer nemaš; ako si bogataš, plačeš, jer ćeš sve ostaviti. Ako ljubiš, plačeš, jer nema ljubavi bez patnje; ako mrziš, plačeš, jer nema mržnje bez mučila. Ako si mlad, plačeš, jer tvoje sanjarenje nije život; ako si star, plačeš, jer život nije više sanjarenje. Ako ne znaš, plačeš, jer ne znaš; ako učiš, plačeš, jer znaš premalo. Ako živiš, plačeš zbog nadolaska smrti; ako umireš, plačeš zbog nestajanja života. Ako si besposlen, plačeš zbog nezaposlenosti; ako si zaposlen, plačeš zbog umora na poslu. U kreposti plačeš zbog napora napredovanja; u poroku plačeš zbog težine svojih okova.

Nema djeteta koje nije plačem dozivalo svoju majku, i nema majke koja nije suzama okupala svoje dijete.

Svaki dom jeca, svaki prozor prostire svoju crninu i svaka se vrata s uzdahom zatvore za nekim koji se više ne vraća.

Nema ljudskog srca bez jada, a ni tvoje umaknuti neće. Nemoj rasipati svoje suze. Ako ih roniš na zemlju, postaju blato. Ako ih podigneš prema nebu, blistaju kao biseri na suncu. Ljudi ne sabiru suze jer ne poznaju njihovu vrijednost. Pred tvojim jadima znaju samo šutjeti. Ali Netko ih pozna. Netko ih pobire ako mu ih ponudiš. Skuplja jednu po jednu i sije, da bi u vječnim vrtovima urodile utjehom.

Dakle, ne kukaj, ne očajavaj i ne rasiplji svoje suze. Suze su sjeme.

BLAGO ŽEDNIMA I GLADNIMA PRAVEDNOSTI
Mt 5, 6

Svi ljube pravednost, ali svi nisu blaženi. Mnogi hoće obrati njene plodove, ali neće da njeguju biljku. Drago ti je kad je pronađeš u drugome, ali ti je naporno vršiti u sebi. Pravednost je dvosjekli mač. Svaki put kad je predlažeš drugima, također se tebi nameće; ako je zahtijevaš od drugih, zahtijevaj je od Sebe. Ako tim mačem udaraš druge, pazi, ranjavaš i sebe. Pravednost je dvostruko knjigovodstvo: primitak, ali i izdatak. Nema pravednosti gdje su samo prava bez dužnosti. Tek tada možeš iziskivati sva svoja prava kada ispuniš sve svoje dužnosti. Pravo bez dužnosti je bahatost, dužnost bez prava je ropstvo.

Ako uistinu hoćeš pravednost među ljudima, započni od sebe: i ti si čovjek. Ako hoćeš pravednost u društvu, započni od sebe: i ti si društvo. Ako hoćeš pravednost u svojoj domovini, započni od sebe: i ti si građanin. Ako ti ne započneš, kako možeš zahtijevati od drugih? Ako čekaš na druge, drugi očekuju od tebe. Dakle, isplati svoj dug. Dug prema svojim srodnicima, prema svojoj djeci, prema društvu, prema starješini i prema podložniku. Dug prema javnosti i prema svojim kolegama. Dug prema sebi i prema Bogu. Plati. Svaki je isplaćeni dug napor više, ali trn manje.

Dakle, odluči. Prvi otvori put k pravednosti. I ne okreći se da bi vidio da li netko ide za tobom. Ako se zaustaviš, i drugi će se zaustaviti. I ako si sam na putu, kroči dalje! Čak i tvoj će mali korak pridonijeti rastu pravednosti u svijetu.

Naprijed! Nikad ne budi zadovoljan sa sobom jer nikada ne možeš reći: »Dovoljno sam pravedan«. Ako bi to ozbiljno rekao, prestao bi biti pravedan. Znači da nikada ne smiješ biti zadovoljan vlastitim stanjem. Jedina je hlepnja koju

moraš uvijek gajiti: hlepnja za pravednošću. Jedino se nikada ne smiješ odricati pravednosti. Čim se odričeš pravednosti, nepravedan si. I započinje u tebi zlo. Međutim. ako hoćeš ostati dobar, započni činiti dobro. Svakim činom pravednosti stičeš blaženstvo. Blaženiji si ako si pravedniji. Dokle god žeđaš dobra a ne Dobro, uvijek ćeš žeđati; jer dobra ne ispunjaju srce, nego ga ispražnjuju.

Na grob se Sveca upiše: »Žeđao je, sad je napit«. Na grobu se sebičnjaka upiše: »Žeđao je, sad je žedniji«.

BLAGO ONIMA KOJI SU ČISTA SRCA
Mt 5, 8

Ako je tvoje srce slobodno, ima u njemu mjesta za istinu. Zato ti neće biti teško vjerovati. Ali ako je tvoje srce zauzeto, neće u njemu biti mjesta za Vjeru. A ako se je nekako nastanila, bit će joj veoma neudobno, kao u natisnutom autobusu gdje svaki uljudan čovjek jedva čeka da izađe. Tvoj će razum odbaciti Boga kao što i žena, imajući prijatelja u kući, otjera svakog radoznalog pridošlicu. I ako se Bog povrati kucajući na tvoja vrata, odgovorit ćeš mu: »Ne poznam te«. Dokle netko ima prvenstvo u srcu prije Njega, tvoja će vrata biti zatvorena. I nećeš uspjeti vidjeti ni što moraš vjerovati, i zašto moraš vjerovati. Na tvom je žrtveniku već idol. Zastire ti i priječi pogled prema gore.

Istinito je da se ljubi ono što se vjeruje, ali je također istinito da se vjeruje u ono što se ljubi. Istinito je da se ljubi ono što se poznaje,

ali je također istinito da se često jedino poznaje ono što se ljubi.

Prava ljubav uvijek ulazi u srce kroz vrata razuma, a zavodnik se uvlači kroz prozore osjetila, zakrči ulaz i opogani tvoje srce. Kad te opsjeni, nećeš prepoznati druge, jer ćeš samo njega vidjeti, samo ćeš njega promatrati i slušati. Tvoje se utamničeno srce neće moći otcijepiti od idola; tvoje oči, zaslijepljene strašću, vidjet će samo idola. Bog ti bude nepoznanik, stranac.

Ti sam možeš biti taj idol, ili tijelo, ili stvari. Zato je Vjera preteška oholici, bludniku i lakomcu. Imaju svoga boga. Ne Boga koji posvećuje, nego koji snizuje; ne Boga Oca koji ljubi, nego tiranina koji muči. I oni imaju religiju; ali nije krilo koje ih podiže k slobodi, nego lanac koji ih drži u sužanjstvu. Nema žalosnijega života od života koji utopiš u sebičnost ili u blud ili u lakomost.

Dakle, ako hoćeš Vjeru, smrvi svog zlatnog idola, istjeraj zavodnika iz svog doma, sve sredi, rastvori vrata, razbistri svoje nebo od oblaka nečistoće, i sunce će Vjere rasvijetliti tvoj život svjetlom i radošću.

BLAGO MIROTVORCIMA

Mt 5, 9

Svi ljudi žele mir. Svi ga zazivaju. Nutarnji i izvanjski mir. Mir sa sobom i s drugima. Mir u kući i u svijetu, među pojedincima i među narodima.

Netko se sav stavlja u službu mira. Ali mnogi stavljaju mir u vlastitu službu. Neki pošto-poto

hoće mir uz cijenu da budu opustošeni ili napadnuti. A drugi ga hoće uz cijenu osvajanja ili opustošenja. Mir uz cijenu ropstva i mir uz cijenu rata.

Ali ipak mir samo dolazi za cijenu pravde. Dar se mira, tako dragocjen pojedincu i društvu, ne dobija badava. Jedino se plaća cijenom pravednosti.

Dakle, ako hoćeš nutarnju radost; ako hoćeš biti u suglasju sa sobom i smiriti oštru borbu svoga srca; ako hoćeš mir u sebi i sa svojima, unutra i izvana, među ljudima i narodima; ako ga uistinu hoćeš: provodi pravdu. Nanovo uspostavi red vrijednosti, nanovo postavi sve na svoje mjesto. Jedna nota izvan mjesta kvari sklad. Uganut zglob boli i tišti dok se ne namjesti na svoje prirodno mjesto. I ti ćeš uvijek biti nemiran, i svijet će uvijek biti uskomešan dok u svijetu i u tebi ne bude poredak i pravda.

Pravda je sjeme, mir je plod. Ako hoćeš ubrati plod, sij sjeme. A pravda je svakome dat' svoje. Bogu posvemašnju ljubav. Bogu na žrtveniku, ne idolu tijela, ili idolu zlata, ili idolu sebe samoga.

Evo što je pravednost: Samo je jedan vaš Gospodar, a vi ste svi braća. Služite Bogu i ljubite bližnjega. Samo je jedan apsolutan zakon, drugi su relativni. Ako se i oni slažu s njim, kako Bog naređuje, poslušajte. Ako je protiv njega, tiranin je koji vas ugnjetava. Slobodni ste. Ako je u skladu s njim, savjest vam to govori, slušajte. Ako je protiv njega, istrgnite se.

Samo je jedna prava Karta mira: deset Božjih zapovijedi. Svi je potpišimo i zavladat će mir!

BLAGO PROGONJENIMA ZBOG PRAVEDNOSTI
Mt 5, 10

Ako si odlučio živjeti uistinu kršćanski, pripremi se na progonstvo. Ne moraš se bojati ako te progone, nego ako te ne progone. U prvom slučaju imaš potvrdu da si kršćanin; u drugom postoji mogućnost da zaista nisi. Doista, svi koji žele živjeti u Kristu, prije ili poslije, bit će progonjeni kao što je i On bio progonjen. »Nije učenik nad Učiteljem, niti sluga nad gospodarem«. I to zato što je kršćanski život u neskladu sa životom svijeta, a da se ne bi s njim prije ili kasnije sukobio. Dva su oprečna, posve nespojiva shvaćanja ljudskoga života, i zato se sudaraju. Ali ne s istim oružjem jer se nespojivost, budući da je posvemašnja, provjerava i po borbenom oružju. Kršćanin se mora boriti s mačem istine i štitom strpljivosti. Svijet se nameće silom i brani prijevarom.

Svijet se bori da zagospodari zemljom, kršćanin za nebesko kraljevstvo. Svijet veli: samo postoji ovaj život, ne postoje druga dobra osim ovih. Okruni se ružama prije no što uvenu: Uživaj život dok možeš. Jedi, pij, spavaj i otjeraj snuždenost. Moral i religija su otužne stvari: održavaj ih ukoliko treba da sačuvaš dobro ime, ugled, predaju, poslove, ali pazi da ih ne prihvatiš ozbiljno. Pazi da ti ne izbjegne ni jedna prigoda uživanja. Prigrabi karijeru svim sredstvima, časnim ili nečasnim. Čestitost mijenja lice prema tome da li je promatraš s desna ili s lijeva.

Evo ti deset zapovijedi svijeta:

Prva: Ti si gospodar, svoj bog, nemoj imati drugog boga osim sebe.

Druga: Ljubi sebe svim svojim srcem, svom svojom pameću, svim svojim snagama, a bližnjega kad od tog imaš koristi.

Treća: Sjeti se da iskoristiš svaki blagdan za veća uživanja.

Četvrta: Poštuj oca i majku dok ti trebaju; kad ostare, odvedi ih u staračku dom.

Peta: Ne ubij jer ti ne doliči (ali ako ti smeta, nastoj ga »ukloniti«).

Šesta: Ne bludniči, osim ako to uspiješ prikriti etiketom: »umjetničko djelo« ili »higijenski razlozi«.

Sedma: Ne ukradi (mogu te uloviti), ali se snalazi jer poslovi su poslovi.

Osma: Ne svjedoči lažno (ako se izlažeš opasnosti da pocrveniš), uostalom, posluži se lukavošću.

Deveta: Ne poželi bijedu i jade drugih.

Deseta: Nemoj samo željeti ženu drugoga.

Sada te pitam: Kako možeš misliti da ti ovi, koji izabraše ovaj put, mogu biti prijatelji pošto razmotriš njihovih deset zapovijedi i one Božje zapovijedi? Kako se možeš uzdati da ćete moći zajednički hodati? Tvoj im je život stalan prigovor. Zapreka si na njihovu putu. Stoga će oni nastojati, u potpunom skladu sa svojim principima, u odnosu na tebe, na ostale kršćane, na čitavu Crkvu primijeniti svoju petu zapovijed: »ukloniti, ukloniti, ukloniti«. Jasno, uvijek u ime slobode, pravde, napretka, čovječnosti i zakona. Kao što u ime zakona »ukloniše« Isusa Krista: »Mi imamo Zakon i po tome Zakonu mora umrijeti, jer se pravio Sinom Božjim« (Iv 19, 7).

Ako te, dakle, svijet mrzi, ne žalosti se; čak se veseli jer to znači da nisi od svijeta. Ako te svijet progoni, raduj se i veseli jer će biti velika tvoja nagrada u nebu.

Ako te svijet napada, govori lažno svako zlo protiv tebe radi Krista, pjevaj s asiškim Sirotanom: »To je prava radost«.

UDARI LI TE TKO PO DESNOM OBRAZU, OKRENI MU I DRUGI
Mt 5, 39

Ova izjava najviše zbunjuje. Pokazivač što iskušava našu duhovnu sabranost. Rešeto što rastavlja pljevu od zrna, krivu krepost od prave. Točka usijanosti u kojoj se očitije doživljuje suprotnost između Krista i Svijeta. Za Krista je najuzvišenija mudrost, za svijet je stupanj gluposti. Naše se ja, ako bi zaista moralo spontano odlučiti, ne bi ustručavalo dati pravo Svijetu.

Ali je to nerazložno. Jer ako bi doista primijenio »oko za oko, zub za zub«, dospio bi u određenom času u krajnju ironiju te bi morao birati: ili opraštanje ili svoje uništenje. I to baš ti koji si izabrao osvetu da ne moraš oprostiti i da ne budeš poražen.

Osveta je besmislica. Pribjegavanje krajnjem sredstvu mača, a ne razuma. To je okretanje u krugu. Ne samo da ćeš uništavati nego ćeš biti i uništen. Dakle, trebat ćeš u izvjesnom času napustiti put odmazde i uputiti se putem pomirenja. Isplati se odmah prihvatiti pomirenje da sebi i drugima uštediš suze, rane i štete.

Mržnja je kovitlac koji sve više kovitla. Oslobodi te samo smrt. Ako ne želiš umrijeti, moraš je izbjeći. Još bolje, nemoj se približiti. Mržnja je nož bez drška. Ranjava ruku koja se maši za njim. Mržnja je sablja bez balčaka. Probada ranjenika i ranitelja. Mržnja je otrov. Truje i pijača i pružitelja.

Oprostiti pljusku znači sebe i krivca poučiti. Oprostiti nije poraz, nego dvostruka pobjeda: nad sobom i nad drugima.

TKO VIŠE LJUBI OCA ILI MAJKU NEGO MENE, NIJE MENE DOSTOJAN
Mt 10, 37

Tko je ikada toliko od tebe zahtijevao? Ako bi i zaželio, ne bi se usudio. Zna da na to nema pravo. Nijedan učitelj nikada toliko ne postiže od svojih učenika, ni vođa od svojih sljedbenika. Nijedan prijatelj nije toliko drzovit da bi to zatražio, niti bi to ikad mogla zapravo zatražiti zaručnica. Jedini Isus! Usudio se, htio. Čak naredio da ga treba ljubiti više nego svoje drage. I postigao je. Ne katkad ili od nekolicine, već uvijek od mnoštva djece koja su ga više ljubila nego svoju majku; i od mnoštva majki koje su ga više obožavale nego svoju djecu. Jedino je Bog mogao toliko tražiti i postići. Samo je On mogao zahtijevati takvo pravo.

Veliko je dobro što ti ga htjede tvoja majka, bezgranična je njezina nježnost, prekomjerna njezina žrtva. Ali to nije njezina zasluga. Nije ona sebi stvorila tako veliko i tako nježno srce, i duboko i profinjeno. Rodila se takva. Netko ju je takvom zamislio, netko oblikovao i ostvario za tebe. Nitko te na zemlji neće ljubiti kao ona jer ti nitko ne može dati život kako ti ga je ona dala. Ali te nitko neće ljubiti koliko Bog jer ti je Bog dao život i majku. Tko je veći: djelo ili začetnik? Sve što je u djelu lijepo, divno, očaravajuće primilo je od začetnika. I sve što nalaziš uzvišeno u svojoj majci samo je odraz božanskog Začetnika. Onaj koji je stvorio majčinsko srce ima i On majčinsko srce. Onaj koji joj je dao topli pogled ima i On topliji. Onaj koji je oblikovao u njoj nježno milovanje ima i On nježnije.

Dakle: kako bi se mogao diviti više djelu nego začetniku? Više slici nego stvarnosti? Ljubi svoju majku, ali još više moraš ljubiti onoga koji ju je stvorio. Majka ti je sve dala, ali nju ti je

dao Bog. Dakle, ako zanemariš Boga zbog svojih roditelja, ako se udaljuješ od Boga da se ne udaljiš od roditelja, sličan si onomu koji zanemari biljku a hoće uživati plod.

Što više štuješ svoju majku, više ćeš ljubiti Boga. Što više ljubiš Boga, više ćeš ljubiti svoju majku. Jer nećeš naći na zemlji nijedan lik nalik Bogu kao što je tvoja majka.

AKO ŽELIŠ BITI SAVRŠEN, HAJDE, PRODAJ. . . PODAJ. . . SLIJEDI ME

Mt 19, 21

Tvoje je savršenstvo uvjetovano, nije besplatno. Možeš ga postići jedino odricanjem. Ali ti odbijaš savršenstvo jer se osjećaš nesposobnim prihvatiti uvjet. Izvlačiš se govoreći kako se ne možeš odreći života, a upravo ga se na taj način odričeš. Jer gubiš što je veliko, a čuvaš što je kukavno.

Kukavan je tvoj svagdanji, običajni i mehanizirani život, pun dosade i nesnošljive jednoličnosti. Postao si kotač koji stalno kruži među čekićima i zubima strahovitog društvenog zupčanika. Kukavna su tvoja rijetka zadovoljstva, plaćaš ih cijenom tolikih gorkosti. Blijede su tvoje obične radosti, uvijek ih prati nesmiljena dosada. Tvoje se neukrotivo srce kreće utamničeno među pregradama tvoga maloga doma. Tvoje te blago, ako je obilno, uznemiruje: ako je maleno, draži te i izaziva veću pohlepu. Tvoja mala sloboda nalikuje piletu među kupusom i crvima u vrtu. Za tvoju malu slavu uzdižeš krestu, kljucaš bližnjega i čeprkaš po smetlištu da bi pronašao nešto blještavo. Ipak ti znaš svoju sudbinu, uskoro će te netko uloviti, ugrabiti iz kokošinjca.

Upravo tako. Čitavim svojim srcem prilijepio si se za svoje male stvarčice. Obavili su te lanci tvojih sjetila. U njih si se sasvim ukorijenio. Tako živiš zatvoren u uskom krugu svog obzora, u očekivanju nečega boljeg. Uvijek prizivaš više, uvijek se uzaludno nadaš, jer se bojiš napustiti rodni kraj, skučenu pokrajinu duha.

Kad se opireš pozivu savršenstva da se ne bi odrekao svog malog svijeta. sličiš lakomcu koji odbija nasljedstvo da ne plati taksu. Sličiš prosjaku koji, pozvan da napusti svoju stračaru za udobniji stan, radije ga se odriče kako ne bi izgubio svoju trošnu kućicu. Sličiš lijenčini koji umire od žeđi kako ne bi morao hodati.

Makni se. Odvoji se od svoga gnijezda ako hoćeš uzletjeti. Ne ostaj u svom vječnom duhovnom infatilizmu. Odmrsi se od zapletenosti osjećaja. Sijeci zapreke svog srca. Rastereti svoj novčanik od krivih novčanica. Stresi sa sebe orme svoje tašte slave. Zbaci svoje prnje i obuci se u purpur. I trči, preskoči prag svog doma. Vani je Učitelj. Poziva te i čeka. Požuri da se ne uputi dalje.

PUSTITE MRTVE NEK UKOPAVAJU SVOJE MRTVE

Lk 9, 60

Prošao je uz tebe Krist i reče: »Slijedi me« (Lk 9, 59). Čuo si njegov glas. Razumio si njegov poziv. Ne pretvaraj se. Koliko je pozvanih? Zaista mnogo. Koliki su odgovorili? Zar se i ti pričinjaš gluh? Pokazao ti je svoj put, put junaka, put radosti, put odricanja, put ojelovite slobode. Zapalio ti je u grudima oganj, osvijetlio dušu najblistavijim idealom, ponudio najvišu karijeru, naj-

ljepšu avanturu: život ljubavi za Boga i za ljude. Ljubav bez granica i ograde.

Zašto se ne odlučiš? Zašto se kolebaš? Čemu se nadaš daleko od njega? Što ti može pružiti polovičan život? Što ti može dati ograničen program? Veliš da smirenost donosi radost. Varaš se. Tko je zadovoljan, taj je bezvoljan!

Pokreni se dakle. Napusti svoju malu, pa i pozlaćenu krletku. Napusti svoje unosne papire. Napusti i ružičaste poslove. Napusti i hitne obaveze. Napusti i slatke zabave. Napusti i drage prijatelje. Napusti sve. Idi i trči. Zgrabi sreću prije nego odleti dalje. Ne odgađaj ni jedan dan, ni jedan sat. Ne pripada ti sutrašnji dan. »Boj se Gospodina koji prolazi i možda se ne vraća«.

Učitelj često poziva samo jedanput. Sretna tebe ako si spreman na put. Izgubiš li ovu trku, žalit ćeš kroz čitav život. Tražiš odgodu? Ne jamčim. Želiš dovršiti još jedan posao? Možda nećeš uspjeti. Hoćeš potpisati još jedan potpis? Možda će te upropastiti. Želiš samo još jednu obavezu obaviti? Možda će te zarobiti. Još jednu šetnju? Možda će ti biti na propast. Hoćeš pozdraviti prijateljicu? Možda će te izigrati. Hoćeš reći svojima zbogom? Možda će te osjećaj privezati. Možda hoćeš još jedanput sanjariti? Možda sanjarenje neće završiti.

Vjeruj mi, najbolje je otputovati. Odmah otputovati. »Slijedi me«. Srce se ne dijeli: ili čitavo amo ili čitavo tamo. Nemoj više proračunavati: prava ljubav ne pozna matematiku, ne zna računati. Poslušaj me. Ne postavljaj uvjete, ne muči se. Pređi rijeku, sruši sve mostove iza sebe.

Prepusti brige svijeta onima koji pripadaju svijetu. Svijet nije više za tebe: ni poslovi, ni obaveze, ni politika, ni karijera. Kada si jednom izbjegao očicama mreže, kada si već izvan primamljiva zapletaja, živi vjerno i slobodno u jedinom istinskom carstvu slobode. Ne žali za robijama. Svijet nije više tvoja domovina. Za tebe je tuđina.

BUDITE MUDRI KAO ZMIJE, A BEZAZLENI KAO GOLUBOVI

Mt 10, 16

Ne pretvaraj se.Budi što jesi Ne iskazuj se višim ni manjim. Budi iskren i u riječi i u životu. Ne budi izvještačen, spleten, nastran.

Dobro vino ne treba oglas. Dobrota ne treba reklamu, i prava ljepota ne treba šminku. Retorika spada u prošlost, u druga stoljeća. Bujici riječi već nitko ne vjeruje. I ne postoji samo bujica riječi nego i mišljenja i života.

Prestani tvoriti komediju od svoga života. Prevelika glagoljivost često pokazuje odviše siromašno mišljenje, a odviše zavijena fraza često skriva veoma smetene ideje.

Ne budi leden, šutljiv, nerazumljiv. To su oblici duhovne taštine. Sliči taštini nelijepe žene koja ne može izazivati ljepotom, pa nastoji privući poglede svojom nastranom modom.

Što je istinito, to je jednostavno. U prirodi, u umjetnosti i u istini. Tko se udalji u jednostavnosti, udalji se i od istine. Istina nije dvostruka, ni trostruka, ni mnogostruka. Istina je jedna.

Međutim, ti si dvostruk kad imaš dva lica. Jedno za javnost: uglađeno, vedro, nasmiješeno, srdačno, dostojanstveno; i drugo, nutarnje, ali stvarno; ne vazda pristojno, često mrko, neprijateljsko. Dvostruk si kad tvoja riječ ne otkriva misli, nego ih skriva, zabašuri.

Lažac si kad imaš dvostruk život. Službeni život je besprijekoran, a privatni je bijedan i iskvaren. Lažac si kad igraš dvostruku igru. Javna je igra altruistična, a privatna je tajnovita, sebična.

Dakle, tvoj korak nek ne bude neiskren i dvosmislen, nego slobodan i stalan kao let golubice; tvoj život nek ne bude dvoznačan i podmukao, nego ispravan, bjelodan kao udarac krila u modrinu neba.

Jednostavan, priprost ne znači biti bedak, kao što mudrost ne znači lukavstvo. Obmanjivanje je ogavno, a ne razboritost. Zato smiješ biti oprezan a da ne budeš varalica. Zabranjeno je nasilje i osveta, ali ne obrana.

Lijepo je i kršćanski založiti život da spasiš nečiji život, ali je idiotstvo bezrazložno ga zabaciti. To nije kršćanski. Krist nije došao da te nauči malodušnosti, nego junaštvu heroja koji se žrtvuje da se spasi, a ne lakrdijaša koji umire da zabavi puk.

Zabranjena ti je neiskrenost, a ne šutnja. Biti iskren ne znači biti brbljavac. Govoriti kad treba šutjeti brbljanje je; šutjeti kad treba govoriti servilnost je. Zabranjeno ti je varanje, a ne radinost. Radinost nije spletkarenje ili gramzljivost, nego uvjet ljudskog napretka, i zato kršćanska.

Bog nikada ne podupire lijenčine ni malodušne. Ne povezuje se s lukavcima ni s bedacima. Ali nam Bog naređuje da ne budemo ni prepredeni ni neuravnoteženi.

KOMU JE MNOGO DANO, OD NJEGA ĆE SE MNOGO TRAŽITI

Lk 12, 48

Imaš mnogo sposobnosti? Ne razmeći se, to nije tvoje. Posuđeno ti je. Dar nije poklonjen da se razmećeš. Nije dekoracija. Bog ne razdava diplome, grbove, plemstvo, nadarbine, medalje ili vrpce, nego razdava rad. Što imaš, dano ti je za rad, da činiš dobro sebi i drugima, a ne da poziraš pred fotografskim aparatom. Stvoren si da budeš na radilištu, a ne u stakleniku ili na izložbi; da budeš u javnosti, a ne u muzeju.

Imaš ruke da se mašiš srpa ili pera, dlijeta ili kormila, a ne da ih držiš u džepu. Dobio si razum i kulturu da upravljaš, a ne da ih blokiraš. Dano ti je više svjetla da svijetliš, a ne da se zagledaš u zrcalo. Zublja se daje u ruku vodiču. Ali ako ne predvodi, suvišna je zublja.

Koliko si poziva primio, koliko pouka da te se privuče, pouči; koliko topline da te ogrije! Ali ti si otporan zid, sav je oganj utrošen uludo.

Bje ti dana duša da shvaćaš, samilost da sažaljuješ, srce da ljubiš. Što od svega učini? Dano ti bi više osjećaja da bi dohvatio ljepotu, ideal, pravednost, dobro. Ako se time služiš da bi slijedio porok i zlo, ti si lopov. Što je krađa? Upotreba predmeta ili vrijednosti mimo volje vlasnika; a ti se služiš naravnim moćima mimo volje Gospodara.

Dana ti je na raspolaganje nadnaravna banka Milosti. Uvijek ti je nudila kredit. Kolike si vrijednosti uzimao? Što uradi s tolikom svotom? Da li si je zakopao pod pepelom svoje lijenosti? Da li si je spiskao?

Dobio si volju da bi gospodario strastima, nadvladao zapreke, nadvisio protivštine. Što si uradio? Ulijenio se, počivao čitava života. Tvoj život postade stalno sjedenje, polusan, trajan oporavak. Volja ostade dječja, nedorasla, zakržljala.

Dana ti bje Milost kao mač, a ti od nje učini stari štap. Dan ti bje telećak na put, a ti učini od njega uzglavlje.

Nemaš snage zamahnuti sjekirom da bi sasjekao lijane što te zarobiše. Nemaš snage prihvatiti se pluga i zaorati povjereno polje. Sad je sve šikara. Proljeće završava, dolazi ljeto: žetva je blizu. Tko ti je bliz, tko te poznaje, tko te ljubi: djeca, obitelj, društvo, Bog: svi traže urod, plodove. Gdje su?

Siromašno, neplodno stablo? Lisnato, visoke i razgranate grane, duboki i prostrani korijeni dosad su crpili darove zemlje i neba, sunca i zraka, vode i kiša. Pokaži i daj svoj plod.

Svaki je dar odgovornost, obaveza velikodušnosti. Svaka je Božja milost oganj što ovdje gori u ljubavi ili onamo u gnjevu.

TKO JE VJERAN U NAJMANJOJ STVARI, VJERAN JE I U VELIKOJ

Lk 16, 10

Sve se velike stvari rađaju od malenih. Ogroman hrast, što se na brdu bori s vjetrovima i zakvačio se svojim žilavim korijenima za hrid, nastao je u maloj duplji iz sitnog sjemena. Trebao je hrpu zemlje, gutljaj vode, zraku sunca i dašak vjetra. Onoliko koliko traži nježna biljka. Danas je div.

Malo po malo se uvećavao, rasla stanica do stanice, bujao bujno i skromno. Posve bio nevidljiv.

Jesi li vidio stalaktite? Stupovi, svijeće, zavjese i golemi cvjetovi u kilometražnim podzemnim dvoranama nestalih titana. . . Nastadoše kapanjem vapnenaste vode: čestica na česticu, kap na kap. Veliki ledenjaci nastaju od beskrajno sitnih čestica. Neshvatljiv rad koralja tvori otočja.

I ti si rođen od mikroskopske stanice; bio si nevidljiv, a sada si visok metar i osamdeset, težiš sedamdeset i pet kilograma. . .

Tako je sav tvoj život sačinjen od malenkosti. Tvoj je dan sastavljen od sati, a sat od minuta. Tren po tren oblikuje tvoj život. Pogreška jednog trena može uništiti sav život, a dobro svakog trena gradi Vječnost. Ne čekaj veliki sat da bi bio dobar. Nećeš nikada stići bez malih minuta.

Ako gradiš svoj obrambeni zid dan po dan, kamen po kamen, bit ćeš siguran kad te napadnu. Ali ako čekaš veliku kušnju da bi započeo obranu, ostat ćeš neobranjen i bez streljiva. Ne čekaj da ti se krov sruši na glavu da bi popravio kuću. Dovoljna je kap vode da ti ošteti grede.

Tako je i u životu tvog duha. Velike su pobjede skup malih pobjeda, a krepost je plod svagdanjeg sijanja malih dobrih djela.

Nitko ne nadvisi velike zapreke ako se prije ne navikne nadvisiti male.

Kao što postoji tjelesni odgoj, tako postoji i duhovni sport. Dan bez treniranja izgubljen je dan. Smanjuju se energije. Velik atletičar postiže uspjeh dugim i ustrajnim treningom.

Nedjelatni mišići zakržljaju i besposlena volja olijeni. Maleni dnevni porazi sušica su tvojoj volji. Svakom izgubljenom bitkom oslabiš, a ojača tvoj protivnik. Teškom se napadu nećeš oprijeti. Bog ti lako oprosti tvoje male nevjernosti; ti često opravdavaš pred sobom svoje male padove; bližnji im neće pripisati svu težinu. Ali postoji netko tko ne oprašta, tko upisuje svaki gubitak i doživljuje ga kao ognjicu koja uništava. To je tvoja volja.

U svojoj duhovnoj borbi trebaš više snage da bi bio vjeran u malenkostima nego u velikim stvarima. U velikim ti pomaže teatralnost drame koja potiče tvoje samoljublje i tvoj zanos. Ali u malenkostima moraš pobjeđivati hladnokrvno i bez mogućnosti da prirediš predstavu o sebi, pa i samom sebi.

Samo budna volja ne spava. Nije bezvoljna, nego nategnuta poput čelična luka. Može se suprotstaviti nepredviđenim i stalnim napadima »pete kolone« koja se u tebi skriva.

Veličina se na pozorištu unutarnjeg života ne mjeri očima, brojevima i uglednim naslovima. Prava je veličina biti velik i u malim stvarima. Prava vrijednost čovjeka nije izvesti mnoge i velike pothvate, nego učiniti dobro ono što mora

učiniti. Dakle, mjerilo je čovjeka u vjernosti i velikodušnosti njegova srca. Čovjek učen ili moćan bez srca ne vrijedi ništa. Ali čovjek vjeran i velikodušan, a neuk, uvijek više vrijedi. Dakle, budi vjeran u malim stvarima da bi bio velik u velikima.

NEKA TI NE ZNA LJEVICA ŠTO TI ČINI DESNICA

Mt 6, 3

Dobro je veliko kada njime očituješ Boga, ali je bijedno kada njime očituješ svoje Ja. Dobro koje vršiš, slijedeći redovit poticaj samilosti i ljubavi, pokazuje ljudima velikodušnost ljudske naravi. To je Božje djelo. Ali dobro što ga vršiš hvastavo i tašto dvoličnost je i pokazuje ljudima kukavnost tvoga Ja.

Kukavnost stiže dotle da postaje pakost, jer nastojiš preobratiti u svoju korist ono što po svojoj naravi moraš upraviti na korist drugoga. Kukavnost postaje licemjerstvo jer egoizam i tjeskogrudnost prekrivaš maskom altruizma i velikodušnosti.

Eto zašto Krist veli: »Pazite da ne vršite svoje pravednosti pred ljudima da vas oni vide. . . Zato, kada daješ milostinju, ne trubi pred sobom, kako to čine licemjeri. . . da ih slave ljudi«. Dobro koje činiš skrij čedno i skromno, drži ga u tajnosti i pred sobom da »ne zna tvoja ljevica što čini desnica«. Inače će ti taština oteti zaslugu.

Tako je. Sebičnost osramoti svako i najljepše ljudsko djelo. Njezina ruka, zamazana kao mješina za vino, zamaže sve što dotakne. Njezina zavidna ruka prianja kao pijavica uz svaki predmet,

i sisajući uguši svaki život. Zasjedna kao zmija, otruje svaki plod koji ugrize. Grabežljiva kao grabljivica, razdire svako meso koje zgrabi. Surova kao kopito, popleše svaki cvijet koji susretne.

Dobro znaš da je čovjek pola anđeo i pola životinja. Zato moraš privezati životinju da bi djelovao anđeo. Zato kada se približiš svom bližnjemu skrij svoju majmunsku šapu. Pruži mu svoju anđeosku ruku.

SAMO JE JEDAN DOBRI — BOG

Mt 19, 17

Kao svaki čovjek, i ti si, u osamnaestoj ili dvadesetoj godini, sanjario o vitezu bez mane. U toj dobi svi su pjesnici, pa i ti si pisao pjesme svom idealu; svojom si ga mladenačkom maštom zaodijevao u najživlje boje, ispunjao zvijezdama, krunio ružama, kitio biserima i prinosio čak na oltar svoga srca.

Ali kada si uvidio da je čovjek, započeo si trpjeti. Netko ti se ukazao kao najsjajnije ostvarenje tvoga sna. Strepio si pred njim, vjerovao si mu. Ali je trebalo malo vremena da spoznaš, otkriješ pogrešku, ograničenost. Dakle i nesavršenost. Sjećaš li se kako je bilo gorko to prvo otkriće? Možda nitko u onom času nije spazio neku izmjenu u tebi, ali si ti osjetio kako se nešto veliko i drago ruši u tvom srcu. Porušio se tvoj ideal, građen tolikom brigom i ljubavlju.

U stvari, nema čovjeka bez nedostataka. Nema muškarca ili žene koji ne razočaraju. Svi, svi nas nekako razočaraju. Čak ni sveci nisu imuni

od ove tare. Ni oni te ne mogu posve zadovoljiti. Poneka strana njihove osobnosti ili nekoji njihov životni stav neće ti se svidjeti, nećeš ga moći prihvatiti. Jer svaki je čovjek mješavina svjetla i sjene, u njemu je nešto veliko i nešto bijedno, dražesno i ogavno, privlačno i odbojno. Svaki je čovjek njihalo. Njiše se između svetosti i zločina. Svetac je onaj u kome prekomjerno i stalno prevladavaju svjetla nad sjenama. Onaj u kome je anđeo ukrotio životinju, ali je ipak nije mogao zatrti ili potpuno pripitomiti. Tek u vječnosti.

Dakle, nemoj slijepo vjerovati u čovjeka; nemoj se posvema osloniti i pouzdati u njega. Pisano je: »Proklet onaj tko se uzda u čovjeka«. »Svaki je čovjek trava i sva je njegova snaga kao cvijet trave koji uvene od zore do zalaska«.

Samo je Jedan jedini uistinu i cjelovito dobar. Samo Jedan jedini nikada ne razočara. Samo je Jedan bez nedostataka, bez tamnih bora bez neprihvatljivih ostataka. To je onaj Ideal o kojemu si kao čovjek i kao pjesnik sanjao. Nije nestvarnost, ni san, ni maštanje, nego je povijesna stvarnost. Taj se Ideal zove Isus Krist.

VAMA SU I VLASI NA GLAVI IZBROJENE

Mt 10, 30

Svijetom ne upravlja Slučaj, ni Usud, ni Zlo, nego Otac. Sam vidiš kako se je pobrinuo za tvoj boravak na zemlji premda je samo privremen. Osvijetlio ga, ugrijao, nakitio tolikim ljepotama i obogatio tolikim dobrima. Htjede da te anđeo — tvoja majka — nosi pod srcem u prvim danima i kroz čitav život u srcu. Htjede da ti mnogi

pomognu rasti, živjeti, razvijati se, napredovati. Ako se sve nije ispunilo, nije zato što bi te Otac zaboravio ili zanemario, nego jer se je neka volja ili izvanjska sila umetnula i tako pomutila i uneredila što bijaše predodređeno za tebe.

Dogodilo se, jer Zlobnik htjede posijati sjeme protivština u polje tvoga života i posuti dračama tvoj put. Tvoj Otac nije spriječio iz nepažnje, iz inata, nego da ti ne oduzme zaslugu nadvladavanja zla po snazi tvoje volje i da bi znao čistim srcem odabrati dobro. Ništa se ne događa mimo volje velike očinske ljubavi. Ništa ne izbjegne brizi njegove budne ljubavi.

Što se zbiva suprotno i bolno, zbiva se za tvoje dobro. Tvoj Otac vidi da iz boli, iz protivština možeš postići veće dobro. Kad ne bi postojala takva mogućnost, Bog ne bi dopustio bol. Dakle, ako doživiš krivice, ako te netko udari ili progoni, ako ti netko prijeti ili te muči, ne reci: Gdje je Božja pravda? Kakva je ovo Providnost? Gdje je Bog koji upravlja svijetom? Ne reci, jer Bog je sve predvidio, sve odmjerio i protumačio. I svaka suza, svaka trpnja, svaka žrtva ima odgovarajuću naplatu, tako da je konačni višak uvijek u tvoju korist.

Što god ti se dogodilo, nije se dogodilo zato da bi snage zla nadvladale i tako potpuno i posve bio u rukama zla. Nipošto, jer Dobro je uvijek, gospodar cjelovite situacije. Zato ništa ne možeš podnijeti ili izgubiti što ne bi pridonijelo većoj pobjedi i višem osvajanju. Čak je i inventar tvojih vlasi i sve ostalo pod nadzorom tvog Oca. Ništa ti se ne može oduzeti mimo njegove volje.

Ti si kao dijete koje je posve i stalno pod nadzorom neizmjerne majčinske ljubavi. I ništa nije dopušteno na tom nježnom tijelu, majci draže od vlastitog tijela, rezati, ozlijediti, odrezati što ne bi bilo potrebno za veće dobro: zdravlje i život. Tako si i ti u Božjim rukama.

Doista dijete nikad ne shvaća zašto ga njegova majka podvrgava bolnom kirurškom zahvatu. Zato se buni, vrijeđa je i optužuje. Ali tomu nije uzrok pomanjkanje majčinske ljubavi, nego dječje neznanje. Kad dijete odraste, shvatit će zašto je njegova majka, usprkos neizmjernoj ljubavi, dopustila da trpi i da njegovo tijelo režu i da krvari. Shvatit će i neće se ponovno jadati, nego će biti zahvalno.

Dakle, ako proklinješ, ne shvaćaš; ali kad shvatiš, bit ćeš zahvalan.

NEKI ČOVJEK PRIPREMI VELIKU VEČERU NA KOJU POZVA MNOGE

Lk 14, 16

Svi smo pozvani na banket sreće. Svi, bez iznimke. Jer svi smo gladni. Gladni pravednosti. I ti. Tražio si je od ljudi, a ljudi te naučili osveti, odmazdi, nasilju, otimačini. Tražio si komadićak dobra, a ljudi ti platiše novcem mržnje i prezira. No danas ti stiže poziv. Gospodin te poziva: »Dođite, već je sve gotovo. . . blago gladnima pravednosti jer će se nasititi«.

Svi smo žedni. Žedni sreće. I ti. Pio si svakovrsnu vodu da bi utažio žeđ .Kao vojnici u pustinjskom ratu pio si vodu iz bare, ali si u ustima osjetio gorkost kaljuže, a u grlu najoštriju i najnesnošljiviju suhoću. Kao prosjak prosio si na uglu svake ulice, prosio si od prolaznika malo prave, nesebične, iskrene ljubavi. Dobaciše ti krivu novčanicu senzualnosti koja uništi tvoju mladost i ostavi prazno srce. Ali danas ti progovara glas: »Dat ću ti vodu koja utaži žeđ zavazda«. Dakle, dođi na veliku večeru.

Gospodin šalje svoje sluge da te pozovu. I do tebe dopire njegov poziv: u riječi, knjizi, poticaju, savjetu, djelu, primjeru, opomeni. . . Kucao je na tvoja vrata danju i noću. Natuknuo ti na ulici, u lokalu, na radu, u samoći. . . Zašto ne ideš? Što čekaš? Zašto hoćeš umrijeti od gladi? Zašto trpiš toliku žeđu, a izvor ti je na dohvat ruke?

Dođi, večera je gotova. Obuci novo odijelo i žuri. Nemaš odijela? Na to nisi mislio. Ne očajavaj, možeš ga dobiti lako. Dovoljno je nešto malo poniznosti. Postoji velika tvornica novih odijela. Evo ti adresa: put do crkve, prva ispovjedaonica nadesno. Odbaci sa sebe staro odijelo. Ne vidiš li kako je pohabano i zamazano? Zar se ne stidiš?

Odbaci odijelo svojih poroka, odijelo grijeha, mekuštva, besmrtnosti: to je odijelo bluda; odbaci odijelo psovke, sramotnih riječi, izazivanja: to je odijelo prostaka; odbaci odijelo lakomosti, umišljenosti, oholosti: to je odijelo jadnika. Daleko, daleko s tim prnjama. Bit ćeš čist i slobodan.

Oblačiš novo ruho: odijelo Milosti, kreposti, nevinosti i dostojanstva. Blagdansko odijelo. Odijelo radosti. I dođi na večeru, sve je spremno.

Pozvani su ugledni gosti: siromašni u duhu, čisti srcem, tužni, krotki, milosrdni, mirotvorci, progonjeni, žedni i gladni pravednosti, sveti. Svi te očekuju. Na što čekaš? Zašto ne ustaneš? Zašto još oklijevaš? Ne znaš odakle bi započeo? A zašto ne započneš? Ne opiri se. Ustani i požuri.

Tek sada će sve započeti pjevati u tebi. Pjevati smireno, snažno i sigurno.

TKO SE MENE ODRIČE. . ., I JA ĆU SE NJEGA ODREĆI

Mt 10, 33

Budi iskren. Otvoreno priznaj da ne ideš u crkvu jer se stidiš; javno ne moliš jer se stidiš; ne prisustvuješ bogoslužju jer se stidiš. Ne zato jer ne vjeruješ u Boga, niti zato jer si siguran da se radi o »praznovjerju«, niti zato jer ne čuješ glas Vjere. Dapače, rado bi slijedio svoj nutarnji religiozni osjećaj i rado bi udovoljio svojoj dubokoj potrebi mira i nutarnje vedrine. Htio bi živjeti manje mehanički, a više duhovno. Ali te ljudski obzir zaustavlja, zapliće, guši sva htijenja.

Priznaj. Plašiš se podsmijeha prijatelja koji se razmeće nevjerstvom, ne iz uvjerenja, nego da se pred tobom istakne; strašiš se podrugljiva smiješka žene; bojiš se drugova da te ne bi nazvali pobožnjakovićem, slabićem. Stidiš se služiti Bogu, a ne stidiš se puzati pred moćnima; stidiš se nazvati kršćaninom, a ne stidiš se živjeti poganski; stidiš se nazivati Kristovim sljedbenikom, a ne stidiš se slijediti kojeg suludog filozofa; stidiš se nasljedovati svece, a ne stidiš se majmunirati luckaste; stidiš se riječi svećenika, a ne stidiš se gutati sve izmišljotine kojima te opija politika, umjetnost, napredak, tehnika, sport. Stidiš se svega, a ne stidiš se svoje plašljivosti.

Ne drži te uvjerenje daleko od religije, nego plašljivost, dječji strah, osjećaj slabosti. Iz straha da se ne pokažeš slabićak postaješ slabićak. Zašto? Zar je slabost vjerno izvršavati svoju Vjeru? Zar je slabost javno posvjedočiti vlastito uvjerenje? Zar je slabost čvrsto se držati vlastitih principa? Potrebna je veća snaga da se prigne koljeno u crkvi nego da se nekome dade zaušnicu na trgu. Potrebna je veća odvažnost da se nadvlada kritika bedaka, veća čvrstina da se prezre podsmijeh prevrtljivca, više muževnosti da ne mariš za kreveljenje neke glupe guske nego ih slijediti u močvaru. Ali ti si se rodio da budeš vojnik, a ne kunić; da budeš borac, a ne ovca; da živiš po uvjerenju, a ne po prevrtljivosti.

»Budi muževan«, doviknula ti je Katarina Sijenska. Nije smiješan čovjek koji vjeruje. Žali onoga koji ne vjeruje. Nije smiješan koji živi kako vjeruje, nego je dostojan prezira onaj koji ne zna živjeti kako misli. Jadnik je i bijednik onaj koji, da ga drugi ne bi kritizirali, mora konačno sam sebe osuditi; koji mora živjeti u sukobu sa samim sobom jer se ne htjede drugima zamjeriti.

JA SAM POBIJEDIO SVIJET

Iv 16, 33

Ako te, Kriste, promatram svojim siromašnim tjelesnim očima ili iskrivljenim naočalima svijeta, Ti si pobijeđen, poražen, ožalošćenjak, promašenik. Živio si kao siromah. Hodao kao skitnica od sela do sela među svojim ljudima, svojim narodom. Ljubio si ga nježnije od majke. Iskazao mu tisuću dobročinstava. A uspjeh? Tvoji te ne spoznaše i ne primiše. Uložio si svoj dnevni napor, svoju uzvišenu inteligenciju, svoju slatku i silnu riječ, da bi obratio ljude za svoju nauku, svoju istinu, svoj ideal. Posvetio si se svom poslanju bez sustezanja, neštedice, bez počinka. Što si postigao? Nisu ti vjerovali, nisu te slijedili, nisu te prihvatili.

Izabrao si skupinu suradnika. Htjede ih pritegnuti srdačnom brižljivošću i neizrecivom nje-

nošću, a odvratiše ti napuštanjem, bijegom, nijekanjem, izdajom. Predaše te u zamjenu za sužnja. . . I Ti veliš da si pobijedio svijet?

Tvoji te protivnici uhvatiše kad im se prohtjelo. Postupiše s tobom kao sa zločincem, predadoše te na sud najvišim mjesnim vlastima, sucima da te osude, narodu da te vrijeđa. Dadoše te raspeti s lupežima. Ukopaše te i zapečatiše grob. . . I Ti tvrdiš da si pobijedio svijet?

Proglasio si se Kraljem, a tvoja je krunidba bila divljačko izrugivanje. Proglasio si se Sinom Božjim, a bje osuđen kao bogohuljitelj. Nazvao si se Mesijom, a bje osuđen kao zavoditelj puka. Predstavio si se Spasiteljem, a ni sebi nisi uspio spasiti. . . I veliš da si pobijedio svijet?

Ali ako te promatram čistim očima vjere i dalekozorom povijesti, uistinu Ti si jedini pobjednik. Naime svijet i tijelo traže časovit i neposredan uspjeh, dok duh i povijest vide konačan i cjelovit uspjeh. Svijet i tijelo traže veličanstvenu pobjedu, duh i povijest postižu je stvarnošću i činjenicama.

Pred dvije tisuće godina uputio si se iz Judeje. Otada nitko nije mogao zaustaviti tvoj hod u prostoru i vremenu. Tvoji se koraci uvećaše u bezbrojnim koracima tvojih misionara, od sjevera do juga, od istoka do zapada. Tvojih je prvih sljedbenika bilo desetak, danas ih je stotine milijuna. Bijaše to malo stado, danas je najveća armija svijeta. Nijedan narod, nijedan vladar nema nešto slično. Sve su vojske, čak najbolje naoružane i najmoćnije, decimirane. Ali tvoja vojska, goloruka i nenaoružana, nikada! Sva plemstva i carske dinastije utrnuše, jedino se tvoje potomstvo uvećava kao zvijezde na nebu i pijesak u moru. Tvoja je nauka stigla do nas čitava i nepromjenljiva, premda su je iskrivljavali, kvarili, degenerirali različiti sistemi ljudske misli. Kritike najoholijih filozofa, cjepidlačenja najdrzovitijih heretika napadali su je, ugrožavali, klevetali.

No nebo i zemlja će proći, ali tvoje riječi neće proći. Tvoje je Evanđelje još uvijek najčitanija knjiga svijeta, a svesci se tvojih nijekalaca upljesniviše u bibliotekama. Tvoje je Evanđelje osvajalo dušu čovjeka u doba Rimljana, i još i danas osvaja ljude atomskog doba. Smiruje priprostu pamet siromašne starice, kao i oštar um Pascala. Zadovoljava kontemplativnu narav istočnjaka, i dinamičnu i nemirnu narav zapadnjaka. Tvoja je riječ uistinu sveopća u vremenu i prostoru.

Prvi te prijatelji izdadoše, ali tvoji privrženici danas i jučer umiru za Tebe. Prvi te pratioci napustiše, ali se tvoji mistici i tvoji asketi dobrovoljno utamniče u samostanima i ćelijama da bi ostali s Tobom. Židovi te okruniše trnovom krunom, ali te tvoji sveci tisuću puta okruniše ljubavlju.

Tvoji te protivnici razapeše na križ, ali te narodi proglasiše Kraljem čovječanstva. Grobari svih stoljeća nastojahu te od vremena do vremena nanovo zatvoriti u grob, ali grob svaki put popuca pod naletom tvoga života. Hereza, racionalizam, iluminizam, skepticizam, materijalizam i ateizam odbacuju te kao izmišljotinu. Licemjeri, prostaci, idolopoklonici zlata i sebe, bludnici i pijanice odbacuju te kao »žalosnog mučenika«. Ali umnost genija, gorljiv uzdah svetaca, nevinost djevica, savjest čestitih, molitva djece, suze majka, lelek napuštenih, krik sirota, zaziv izgubljenih, očaj grešnika, odbačenost napuštenih, zanos mistika, zanos heroja, posljednji pozdrav umirućih, duše čitavog čovječanstva zazivaju te kao jedini spas, kao jedinog pobjednika svijeta, kao srce svih srca.

JA SAM TRS, VI STE MLADICE

Iv 15, 5

Trs pun svojih plodova nesumnjivo je jedan od najljepših ugođaja prirode. Njegove se mladice protežu nadaleko od loze, vješaju se o bilo koji potporanj, obavijaju grane stabala, penju se po zidovima kuća, šire se po željeznim šipkama da štite od sunca. I iz mnogobrojnih mladica vise brojni, nabrekli, izazovni grozdovi. Možda je to najsvečanija slika plodnosti.

Ali ako škarama prerežeš mladicu od trsa, posve će drukčije izgledati. Pred tobom će biti isječena, polomljena, suha, obrezana loza. Izgleda ti nemogućim da je čitavo bogatstvo života bilo vezano uz nježan trs. Izgleda ti nevjerojatnim da je trs mogao uzdržavati sve duge mladice, uvećavati sve lišće, hraniti sve grozdove. Ipak je tako. Sva je bujnost rasta, sve je izobilje plodova uvjetovano povezanošću s tankim trsom.

Ti si u nadnaravnom životu mladica, Krist je trs. Ako ostaneš ucijepljen u Kristu, živ si. Ako se od njega odrežeš, mrtav si. U kršćanskom životu nema samobitnosti, jer život nije naravan, nego nadnaravan. Nije tvoj život, nego Božji život u tebi. Ako hoćeš samostalno živjeti, odmah padaš na razinu nižega života budući da si napustio ozračje vječnoga života. Kao kršćanin nisi više divljaka, nego cijepljena biljka. Plodovi vjere, nade, ljubavi nisu učinci tvoje divlje, nego cijepljene naravi. Zaista, kako bi mogao vjerovati samim svojim razumom u istinu koju ne razumiješ? Kako bi se mogao nadati u baštinstvo koje nadvisuje svaku tvoju zaslugu? Kako bi mogao ljubiti nikad neviđeno otajstveno Biće i koje nikad nisi susreo? Kako bi mogao živjeti čisto u pobunjenom tijelu i u svijetu koji izjavljuje da je čistoća nemoguća, i njome se izruguje? Kako bi mogao

skromno živjeti u svijetu koji prezire skromne? Kako bi mogao ljubiti križ među onima koji teže zabavi i kojima je smisao civilizacije uživanje? Kako bi se mogao približiti bližnjemu kad je odbojan, i kako bi ga mogao ljubiti kad ti je mrzak? Međutim, sve ovo moraš činiti, ako si kršćanin, kako su činili pravi kršćani.

Govoriš da je sve ovo nemoguće. Imaš pravo. Već ti to prije rekoh: sam od sebe ništa ne možeš učiniti. Ali što je nemoguće čovjeku, moguće je Bogu. Kršćanin je onaj koji živi u Bogu, koji ljubi Boga, koji misli i radi s Bogom. Jer sav je njegov život ucijepljen s Kristom u Bogu. Ako si kršćanin, moraš opetovati: »Živim, ali ne živim više ja, nego Krist živi u meni«.

Ali ako započneš misliti po svoju, ako hoćeš ljubiti što se tebi sviđa, ako hoćeš činiti sve sam, tada ćeš naći samo sebe: ubogo ljudsko stvorenje sa svim svojim slabostima, kukavnostima, robovanjima, budalaštinama, suprotnostima i nesrećama.

Zato odluči: ili nadčovjek s Kristom ili podčovjek sa samim sobom.

DAJ RAČUN O SVOM UPRAVLJANJU

Lk 16, 2

Daj račun! O čemu? O svome životu. Veliš: život mi pripada, moj je! To možeš reći pred ljudima i pred onim tko te je rodio. Ali nikad nemaš pravo to reći pred onim tko ga je stvorio. Život nije tvoj, Njegov je. I zaista ti ga može oduzeti kad hoće, iako ti nećeš. Dobro utuvi u pamet

da nisi ničega vlasnik. Samo si upravitelj onoga što ti je dano. I zato će se davati račun.

Veliš: malo sam imao u svom životu. Zato ćeš polagati račun o tom malo; pa bilo o jednom talentu. Činjenica što imaš jedan ili dva ili tri ne znači da nije dar koji si dobio bez svoje zasluge kako bi ga dobro upotrebio i zaradio. Primjerice, što si učinio od svoga zdravlja? Upropasti li ga u svojim pretjeranostima? Daj račun. Što si učinio od svojih snaga? Istroši li ih u užicima ili u ognjici zlata? Daj račun. Što si učinio od vremena? Da li si ga prezreo? Nije ti dano da ga »ubiješ«, nego da ga oplodiš dobrom. Što si učinio od svoga razuma? Da li ga stavi u službu svojih poroka i svojih interesa? A od svoga srca? Da li na javnu dražbu? Daj račun. Daj račun o svojim javnim i privatnim djelima, i onima kojima se hvališ i onima koje tajiš pred drugima. Daj račun svojih želja. Onih koje se ne usuđuješ nikome povjeriti. Za zla koja si želio bližnjemu. O svemu što si lažna, nečista i nepravedna razvijao u svom srcu i što si vješto zamaskirao.

Ljudi mogu dopustiti sebi slobodu da žive po svom hiru i naopako, mogu povrijediti pravdu, mogu gaziti i najsvetija prava. Možeš, ako hoćeš, i Boga vrijeđati i Bogu se izrugivati. Ali sve to kratko traje. Prije ili poslije dat ćeš račun. Ti i svi bit ćete suđeni. Prvi tvoj sud, onaj neposredni, bit će iza zatvorenih vrata; ali posljednji sud, koji će izreći konačnu osudu, bit će javan, na trgu, na najvećem trgu svijeta. Neće tu biti odvjetnika ni svjedoka. Nije ni potrebno. Sudac sve zna. On je uvijek prisutan. S tobom je pri svakoj tvojoj krivici. Uvijek te hvata in flagranti. Ako budeš imao koju olakotnu okolnost, znat će je uzeti u obzir jer te dobro poznaje. Bolje nego ti sam sebe. Ali sud će biti. Neminovno.

Ne vjeruješ? Pokušaj izbjeći dnevnom sudu svoje savjesti. Pokušaj ne vjerovati tom unutarnjem sudištu. Vjerovao ili ne vjerovao, ne šuti

glas tvoje savjesti. Možeš se udaljiti koliko hoćeš od mjesta svoje krivice, ali će te predbacivanje uvijek mučiti jer ga svugdje nosiš sa sobom. Zar Onaj koji te svagdano sudi neće suditi u posljednji dan? Zar onaj koji je upisao svoj zakon u tvoju savjest neće ga natrag tražiti na prvom sastanku? Kakav će nad tobom izreći sud? Mnogi misle da će biti suđeni po onom što govore ljudi. Možda i ti sebe prosuđuješ prema naklonjenom sudu prijatelja, laskavaca. Oni poznaju tek tvoju koru. Ali što ti možeš reći o sebi? Ne, ne slažu se računi. Priznaj otvoreno. Tvoj je bilans pasivan, ogroman deficit.

Kako se misliš predstaviti svom Gospodaru? Evo dolazi. Počuj kako se približuje njegov odlučan korak. Već ti kuca na vratima. I u noći čuješ njegov jasan i čvrst glas: »Otvori, dođoh da mi položiš račun. Daj račun o svemu što ti dadoh«.

MOJE KRALJEVSTVO NE PRIPADA OVOMU SVIJETU

Iv 18, 36

Svi ljudi nastoje napraviti sebi neko kraljevstvo na ovom svijetu. Veliko ili malo, svi ga žele na ovoj zemlji. Ovoj težnji mnogi posvetiše sav svoj život, svoju sposobnost i svoju volju. Toj želji žrtvovaše tisuće i tisuće ljudskih života, nemilice spiskaše neizmjerne vrijednosti i izgladniše čitave narode. I mnogi uspješe postaviti na zemlji svoje kraljevstvo, svoju vlast. Ali zatim? Što god uspostaviše kroz toliko vremena, uz tolike trpnje i neizrecive žrtve, srušilo se tako lako kao što se zamahom metle uništi paukova mreža.

Ti sada osuđuješ one besavjesne i neobuzdane častohlepnike. Ali mi reci, zar i ti ne nastojiš stvoriti malo kraljevstvo na ovom svijetu? Možda to nećeš nazvati kraljevstvom jer nije u modi; ni republikom, jer smatraš da mora biti tvoje, samo tvoje. Ali u zbilji to je isto. I ti hoćeš imati svoj teritorij, a ako ga nemaš, tražiš. I ti imaš svoju imovinu, a ako nemaš, želiš. I ti sjediš na tronu svoje gordosti, i odatle izričeš svoje osude i svoje naredbe. I ti si častoljubiv; i kao takav, iako nemaš na glavi krunu, u svom si srcu mali kralj. Ali će se i tvoje kraljevstvo srušiti, raspršiti kao paučina, i sve će tvoje želje potonuti u močvaru starosti.

Ne pristaje ti zemaljsko kraljevstvo, zato nastoj osigurati ono drugo. Nek ti je cilj tvojih ambicija ondje gdje se mogu ispuniti i bori se da postigneš nebesko kraljevstvo. Ondje se nećeš bojati borbe za nasljedstvo, ni preotimanja, ni navale, ni obrane, ni oslobađanja, jer ne treba osvajati što se posjeduje niti braniti ono čemu ne prijeti pogibao. Međutim, svako se osvajanje na zemlji prije ili poslije izmijeni u gubitak.

Ako oklijevaš i pitaš: da li će uistinu biti tako? Dobro promisli, to je drugo kraljevstvo toliko istinito da, tko ga stekne, već na zemlji započinje kraljevati. Isus reče da njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta; ali ti vidiš da je On, uzevši u posjed svoje vječno kraljevstvo, započeo neprolazno kraljevati na zemlji. Tko danas još tako gospodari poviješću kao Krist? Svi »veliki« zađoše. Od njih osta tek hladan nadgrobni spomenik. Međutim, Krist vlada u najvećem dijelu čovječanstva. Sigurno vlada u srcu tolikih ljudi. Sadašnji je život u stvari odraz vječnog života. Trajno kraljevati u vremenu može samo onaj koji kraljuje u vječnosti.

Tvoje kraljevstvo nije, dakle, od ovoga svijeta. Nemaš ovdje domovinu, stranac si. Doseljenik si na ovoj zemlji da očuvaš život, vječni život, da bi ga mogao živjeti i uživati potpuno u svom

Kraju. Strana je ovo zemlja. Ne vidiš kako je tu slabo? Ne vidiš li kako se, usprkos svim svojim naporima, ne uspijevaš aklimatizirati i kako te muči nostalgija? Ne vidiš li kako je teško shvatiti i biti shvaćen? Ne vidiš li kako te vazda dijele velika nerazumijevanja te često govoriš drugima i drugi tebi: ne razumijem te? Ne vidiš li kako je teško pronaći nekoga koji bi te uistinu volio? Kako možeš zamišljati da bi se učvrstio ovdje? Postaviti ovdje svoje gnijezdo i ustanoviti svoje kraljevstvo? Ne, ovo nije tvoje podneblje, razboljet ćeš se i umrijeti od nostalgije. Još ti jednom opetujem: zemlja ti je tuđina. Tvoja je domovina gore.

NIJEDAN GRAD ILI DOM, AKO JE SAM U SEBI NESLOŽAN, NEĆE OPSTATI

Mt 12, 25

Jedinsto je uvjet života. Kada biće izgubi svoje nutarnje jedinstvo. gubi život. Da bi postojao život u tebi, potrebno je da složno surađuju tvoja osjetila. Smrt nastane upravo onda kad neko životno osjetilo ne surađuje ili radi protiv drugih osjetila. Tako je u životu obitelji i društva. Ako hoćeš da obitelj živi, pobrini se da bude jedinstvena. Ako hoćeš da društvo bude čvrsto, pobrini se da pronađe i očuva jedinstvo. Složnost nije pomoć, nego nužnost. Gdje nedostaje, tamo nema života u zajednici, ni među osobama. Nije susret, nego sudar.

Ako se hoćeš uvjeriti, promotri obitelji i društva gdje već nema jedinstva. Život postaje nemoguć. Tamo više nema svojte, rodbine, prijatelja ili braće. Osuđeni stranci da uzajamno žive. Takmaci

koji spletkare na tisuće načina. Protivnici koji se uporno grizu, razdiru, uništavaju umjesto da se međusobno pomažu za boljitak. Poradi čega netko, promatrajući takav prizor, zavapi: »Čovjek je čovjeku vuk«. A netko drugi kao jeka nadodaje: »Živjeti skupa , to je pakao«. I kad promisliš na tragedije nekih obitelji, na borbe među strankama, na socijalne revolucije, na međunarodne ratove, očito vidiš da nismo jako daleko od pravog i istinitog pakla. Može li se izbjeći taj zemaljski pakao? Može, izbjegavajući što razjedinjuje. Kako? Tražeći stjecišne točke u temeljnim principima, a podloživši im sporedne interese; spasavajući potrebna i zajednička dobra, a ograničivši suvišna i pojedinačna. Ako pak ne želiš izgubiti jedna i htio bi sačuvati druga, na koncu ćeš oba izgubiti. Dakle, moraš se odreći manjih da ne staviš na kocku veća. Bolje je da žrtvuješ neko svoje manje važno gledište kako ne bi žrtvovao gledište većine, što je napokon i tvoje. Ipak to nije bez užitka, jer ništa nije slađe od jedinstvene obitelji, ništa poučnije od složnog društva. Ali to zahtijeva da najprije ovladaš svojom gordošću da bi ovladao podložnicima, da se vježbaš samozaptu prije upotrebe autoriteta. Više ti je potrebno odricanje nego genijalnost, više razumijevanje nego učenost, više strpljivost nego obnoviteljski duh. Društvu su potrebniji dobri ljudi nego velikani.

Zato je neprijatelj društva tko unosi razdor i neslogu. Tko kruji jedinstvo organizma, potkopava njegov život. Tad već ne treba da se protivnici bore protiv njega. Sam će se srušiti, podgrizen nutranjim crvotočjem. Tko produbljuje brazdu između jedne i druge skupine, nije društveni čovjek, nego neprijatelj društva. Tko kudi da bi kudio, neprijatelj je društva. Tko unosi zablude u puk, neprijatelj je društva. Klevetnici, ogovarači, zavidnici, prigovarači od zanata, pesimisti i podrivatelji odurni su glodavci od kojih treba raskužiti svaku zajednicu života.

Pazi, i u tojim žilama kola taj protudruštveni i protuljudski mikrob.

Prije nego li tebe preobrate u podrivatelja, raskuži se na vrijeme dobrom kurom poniznosti. I to jačom dozom.

KRALJEVSTVO BOŽJE NE DOLAZI TAKO DA SE TO MOŽE VIDJETI

Lk 17, 20

»Uspio sam; dakle, Bog je sa mnom. Sve mi ide od ruke; dakle, Bog mi pomaže. Doživjeh obilje: dakle, sve je u redu«.

Ne, dragi moj, varaš se. Tvoji zaključci nisu ispravni. Tvoj silogizam hramlje jer je polazište potpuno neispravno.

Tko ti reće da je Bog špekulant? Ili zašto ga zamjenjuješ s prodavačem srećaka? Tko ti reče da je Bog laskavac ili redatelj velikih predstava? Da li je ikada Bog obećao dobitak na lutriji, ili prvo mjesto na natječaju, ili pobjedu u prepirci, ili nadmoćnost među konkurentima, ili pobjedu nad progoniteljima? To nisu Božja obećanja, nego čovječje uobraženosti. I to ne onih koji se stavljaju u službu Boga, nego onih koji nastoje staviti Boga sebi u službu. Tko ti jamči da je tvoje gledište Njegovo gledište i tvoj interes Njegov interes? Često je upravo obratno; tvoje zamisli nisu Božje zamisli.

Da imaš sreću u svojim pothvatima, to nije Božja povlastica; jer sreća je slijepa, a Bog vidi. Sreća je kockanje, a Bog se ne kocka. Blagostanje nije Božje okrilje jer je prečesto iskušenje. Uspjeh nije Božja potvrda jer Bogu ne treba ljudsko blagostanje. Bog ne voli izvanredne poduzet-

nosti jer mu naše pljeskanje nimalo ne laska. Bog ne voli buku, dapače, uvijek stiže potiho. Ne najavljuje dolazak fanfarama ni stražarima jer je uvijek u svom domu. Dolazi kad hoće, a ne kad ti hoćeš, kamo ti hoćeš, i kako ti hoćeš. Ne organizira velike parade jer su ljudima, a ne Bogu, potrebna ohrabrenja pokazivanjem sile. Ljudi trebaju brojeve, količine, mnoštva. To više što su manji. Ljudi trebaju pohvale jer su jadnici. Ljudi trebaju reklame da bi postigli ugled jer ga nemaju. Ljudi trebaju riječi da bi ispunili svoju nutarnju prazninu. Ljudi trebaju mnoge izvanjske stvari kako bi nadoknadili svoju nutarnju bijedu. Ali Bogu ne treba.

I samo ćeš se tada početi približavati Bogu kada započneš više ljubiti šutnju nego brbljarije, više skrivenost nego poznatost, više čednost nego hvastanje, više povlačenje nego razmetljivost, više siromaštvo nego obilje, više ravnodušnost nego uzvisivanje, više duhovnu izgrađenost nego materijalnu dobrobit. I samo će tada u tebi biti Božje kraljevstvo kad budeš više osjetljiv na glas savjesti nego na pljesak obožavatelja; kad radije uzmeš križ na ramena nego da njime ukrasiš prsa.

SVAKOM JE DANU DOSTA NJEGOVE MUKE

Mt 6, 34

Zašto se toliko trapiš? Zašto mučiš mozak računanjima i predviđanjima? Zašto podrivaš život brigama o budućnosti, slutnjama nesreća, očekivanjem tužnih dana? Pesimizam je gorak i beskoristan.

Ali je pesimizam nadasve neispravan i netemeljit. Ne velim da patnja, koju sada podnosiš nije i prava i stvarna, nego da je tvoja žalost, tvoja uznemirenost netemeljita, neopravdana. Velim da je nerazmjerna, pretjerana. Očito je da kad postoje jadi, ne možeš ih ne osjetiti. Ali prelazi mjeru na njih se jadati prije nego opstoje. Tu je pogreška! Bilo bi to kao zaleći u krevet prije nego se razboliš. Ako tako radiš, nisi razborit čovjek, nego sulud. Pesimizam je oblik suludosti. Jer ne samo da se tužiš na križ koji danas nosiš nego se i jadaš na onaj koji ne nosiš, koji ćeš možda nositi sutra, ili kroz godinu dana, ili u bu, dućnosti.

Ako se, dakle, današnja patnja temelji na stvarnosti, ne temelji se ona sutrašnja, a još manje ona udaljenija. Razumijem da s takvim bremenom ne možeš ići naprijed. No tko je ikad vidio da se nameće čovjeku sav teret čitave godine u jedan dan? Nisi se razvio u jedan dan, nisi sve naučio u jedan dan, nisi završio škole u jedan dan, nisi uzrastao u jedan dan. Može se reći da nisi ništa ostvario u jedan dan. Kako onda hoćeš ponijeti u jedan jedini dan teret čitava života? Budućnost ne opstoji. Dakle se ne boj onoga čega još nema. Istina je da to možeš predvidjeti, ali predviđanja nisu nepogrešiva. Istina je da danas predviđeno zlo može nadoći sutra; ali je također istina da danas postojiš, no da li ćeš i sutra postojati?

A tko ti veli da sutra tvoje snage neće biti veće? Tko ti veli da nećeš imati više odvažnosti, više otpornosti i više zanosa? Kako vidiš, moraš pretpostaviti mnoge stvari da bi imao ispravan razlog tugovanja nad budućnošću. Moraš pretpostaviti da ćeš biti živ, moraš pretpostaviti da će ti sutrašnjica biti gora, moraš pretpostaviti da će ti nedostajati snage, da ti nitko neće pomoći i da nećeš doživjeti neko sretno iznenađenje. . .

Reci mi koliko puta su se tvoja predviđanja ispunila? Da li si predvidio u svojoj mladosti, u

svom djetinjstvu ono što si danas, kako si, gdje si, i s kim si? Je li upravo ovo tvoja povijest života koju si predvidio? Nije li nekako uvijek nadošao splet novosti, iznenađenja, nepredviđenosti s poznatim ali često i nepoznatim mogućnostima, ograničenim i kadikad neograničenim, s nezamislivim i zamislivim pomagalima prirode, izazvanim okolnostima i pripravljenim od Providnosti? Možeš poznavati prošlost, ne budućnost. Možeš pisati povijest, ali ne proročanstva. Jer kronika je ljudska, proročanstva su Božja. Prošlost je u tvojim uspomenama, sadašnjost je u tvojim rukama, ali ti budućnost ne pripada. U Božjim je rukama. Zato se ne možeš jadati na budućnost niti se na nju osloniti. Budućnost ti niti škodi niti pomaže. Dakle, niti je optužuj niti je uknjiži.

Danas, danas imaš život, križ i milost. S milošću snosi križ. S križem ćeš spasiti život. Sutra, ako dođe, zastalno neće biti bez križa, ali mu neće uzmanjkati milost. Današnja patnja izgledala ti je jučer nesnošljiva, atako ti sutrašnja izgleda danas ogromna. Ali sutra je drugi dan. Imat ćeš jedan dan više, više razboritosti, više snage, više pomoći, više strpljivosti, više odvažnosti. Čitav će sutrašnji dan u tebi rasti ako prihvatiš život dašnjeg dana, današnji jad, današnju kušnju i današnju milost.

AKO SE NE OBRATITE, SVI ĆETE TAKO IZGINUTI

Lk 13, 5

Pokora. Možda i za tebe neobična riječ. Riječ što škripi kao stara vrata koja se otvaraju sredovječnom prizoru fanatizma s blijedim i nastranim

licima. Nemili anahronizam. Doista, u doba kao što je naše misao na pokoru izgleda posve promašena kad ljudi iznalaze i proučavaju svako sredstvo da bi udovoljili svojoj tromosti; u doba kad je ukus dopro do takve prepredenosti da smatraju lijenost privlačnom osobinom osobnosti, u doba kad se udobnost drži mudrošću a herojstvo ludošću.

Ipak moraš priznati da je dokon život, lagodan život, život u papučama: dosadan, neslan, beskoristan. Nije život, nego dugo zijevanje. Život bez obaveze prazan je. Ugušen. Treba ti malo trpjeti ako hoćeš da ti život bude vrijedan. Tko nikada nije bolovao, ne cijeni zdravlje. Tko nije upoznao neimaštinu, ne zna vrednovati bogatstvo. Ako živiš prilično lako, učini ga malo težim ako hoćeš imati sladost; začini svoj dan žrtvom ako ga hoćeš uistinu zaslužiti; začini ga trpkošću ako hoćeš biti pobjednik; začini ga odricanjem ako hoćeš biti osvajač. Pokora je kao sol. Daje ukus tvojim danima i očuva ih. Da, očuva ih. Gdje nedostaje ovaj antiseptik, tamo počinje kvarenje. Dokolica je crvotočac. Rastače okosnicu naroda, obitelji, pojedinaca. Veličanstvene zgrade i ugledne osobe iščeznuše iz povijesti jer ih je blagostanje istrošilo. Na mekom se putu utone, na tvrdom se uspješno hoda.

Sjeti se da su tvoje strasti vazda divlje životinje. Ako neće da te nadvladaju, ne ispusti uzde i bič iz ruke. Kad im popustiš, naći ćeš oglavnik oko vrata, osjetiti bič na svojim leđima. Ne zaboravi da su tvoje strasti kao nestašni dječaci: ako im udovoljavaš, postanu tvoji tirani. Drži ih pod nadzorom, suspregni ih, i uvidjet ćeš kako ćeš ih uspješno pokriti. Mnogo si puta popustio njihovim nestašnostima, pokrio se glibom i krivnjom. Mnogo puta zbog njih povrijedio bližnjega i pravednost. Vrijeme je da ispraviš počinjeno zlo i krivicu, vrijeme je da isplatiš sve dugove i središ račune ako hoćeš mirno spavati. Po-

kora je vrijedan novac za takvu isplatu. Ne boj se inflacije. Na vječnoj burzi dobro kotira. Sredi, sredi akcije pokore. Sve stavi na svoje mjesto dok ima vremena.

Pokora nipošto nije licemjerstvo, nego pravednost; nije fanatizam, nego staloženost; nije staračka slabost, nego mladenačka srčanost; nije kompleks inferiornosti, nego samosvladavanje; nije sadizam, nego atletika; nije niskost, nego nadmoćnost duha.

UČINIT ĆU VAS RIBARIMA LJUDI

Mt 4, 19

Svi smo ribari. Najvažnije je znati što loviš. Mnogi love novac. Svakog dana i trenutka misle i žive samo za to. Jedino misle kako bi svaku zgodnu priliku iskoristili za ulov. Tako provode sav svoj život. Noću i danju robuju poslu, vazda obuzeti trgovanjem, na udaru konkurencije i nepredviđenih ekonomskih oluja dok im posljednja oluja ne skrši lađu i sve proguta u tren. Ima ljudi koji svim sredstvima prepredeno love u mutnome da stignu do položaja, prvog mjesta, naslova. A kad se konačno smjeste, makar na glavni položaj, nenadno čuju glas: izlazi, gotova je predstava.

Drugi love u močvari, u blatu uživanja, a umiru u tuzi i dosadi. Nekoji love ljude da ih potčine sebi, da njima trguju, da ih vode u klaonicu. Nekoji love ljude iz mora povijesti da ih dovedu u vječni život.

Što ti loviš? Blato? Pijesak? Prazne ljuske? Mekuštvo, zlopamćenje, zavist, zavaravanje? Poslušaj me: ostavi svoje mreže, siđi sa svoje lađe što već sa svih strana propušta vodu. Pođi loviti duše. Nema plemenitije profesije, nema unosnije karijere, nema nužnijeg posla. Pravda i dužnost zahtijevaju da se pobrineš podati kruh gladnome, stan beskućniku, pronaći posao nezaposlenomu, ublažiti bol bolnome, liječiti bolesnike, opismeniti nepismene, zaštititi progonjene i ponižene, ravnati državom, čuvati zakone, jer sve je to neophodno za život. Ali je još uzvišenije i nužnije osmisliti i cijeniti ljudski život. Mnogi ne znaju zašto žive i zašto su rođeni. Tako gubi svaku vrijednost dom, obitelj, kruh, rad, zdravlje, društvo, kultura, zakoni, pravda. Ako ljudski život nema smisla, sve je bezvrijedno.

Tada ljude odnosi struja. Skreću. Ljudska močvara postala je nepregledna šuma ruku. Vapiju ljudi, svi ljudi. Možda nesvjesno, šutke, ali ustrajno, tjeskobno. Vapiju požudno, nepodnošljivom i nesmiljenom žudnjom žeđi. Stoga ne smiješ s prozora promatrati kako se nekog ubija na ulici, kako nekoga zarobljuje zabluda, kako bližnjega mame zavaravanjima, kako brata čovjeka navode na klanje, kako mladež drogiraju opijumom pokvarenosti, kako djecu okužuju kugom sablazni i poroka.

Ne možeš promatrati s prozora dok kuća gori; ne možeš kartati dok siromašna stvorenja postaju plijenom vatre; ne možeš stajati i uživati u svojoj obitelji dok netko pred tvojim vratima cvokoće zubima od zime; ne možeš i dalje dotjerivati svoj stan dok na ulici vape pomoć.

Dakle, odbaci svoje stare i trošne mreže, ne dangubi uz prazne ljuske. Dosta s odgađanjem, dosta s lješkarenjem na pijesku, dosta sa sunčanjem. Ubaci se u more, u veliko more čovječanstva, među struje zabluda, među grebene mržnje, među valove nasilja i virove poroka, gdje narod tone i vapi tvoju pomoć. Mrežom vjere, mekom nade, udicom ljubavi lovi ljude za vječni život.

NISTE VI MENE IZABRALI, NEGO SAM JA VAS IZABRAO
Iv 15, 16

Ako si vjernik, »praktičan« vjernik, apostol, ne ubrajaj sebi u zaslugu. To ne bi bio da te Netko nije pozvao, da Netko nije sve uredio i unaprijed pripremio u tvom životu da bi se mogao ubrojiti među izabranike. Ako si Vjeru primio rodivši se u krilu vjerujućeg naroda, nisi ti izabrao Gospodina, nego je tebe Gospodin izabrao. A ako si prišao k Vjeri, nikad je ne bi potražio kad te ona ne bi bila nekako pritegnula.

Sjeti se kako si neko vrijeme bio daleko od Boga, kako se njim nisi zaokupljao, kako si uživao u svačijoj simpatiji i društvu osim u Njegovu. Sjeti se kako si izbjegavao osobe i mjesta koja su ti govorila o Njemu. Izbjegavao si ga tražeći drugdje ljubav i sreću. Okretao si Mu leđa i bojao se da njegova prisutnost, njegova riječ, njegov pogled ne uznemire tvoje zamisli, tvoje užitke i zabave. Sjeti se kako si kasnije čuo njegov glas, sladak i dubok glas, i kako si se opro, kako si se pretvarao da ne čuješ, da ne razumiješ. Zatim si se konačno priklonio k Njemu; više stužen zlom nego odlučan za dobro. Potom se sjeti kako si onda našao sve pripravno na svom putu; otvorio ti se nov ravan i osvijetljen put, privlačan i pun obećanja. Sjeti se kako si odmah zapazio da svaki čin tvoga života, svaki događaj, svaka nesreća, svaka okolnost bijaše priprava i predodređenost k tvom povratku. Sjeti se kako čak i tvoji grijesi bijahu upotrijebljeni da ti omrzne zlo, a dobro učini privlačnim. Kao da neka nevidljiva ruka odstranjivaše s puta kamenje da se ne bi spotaknuo, i kao da su bila prikladno postavljena uz put da te obrane od propasti.

Susreti, prijateljstva i neprijateljstva, boravci i premještaji, rad i odmor, uspjesi i neuspjesi, bolesti i protivštine, bolovi i gorčine, sve, sve bijaše usmjereno umnom mudrošću i nježnom ljubavlju kako bi se odazvao i prihvatio poziv. Jedina bi tvoja zasluga mogla biti da si se odazivao. Ali odazivanje nije zasluga, samo je dokaz dobrog odgoja. Nije bila tvoja inicijativa, nego Božja. Sav tvoj život nije povijest čovjeka koji traži svog Boga, nego povijest Boga koji traži svoje stvorenje, što pred Njim bježi iz obijesti i ludosti. Svatko je od nas luda ovca, odlutala od stada. Spašava se jer je Pastir ustrajno traži, jer sirota ovca sama od sebe može jedino blejati.

Ako se još nisi povratio, ako se još osjećaš udaljen, ako još nisi razumio glas, ako ti još nije stigao poziv, povrati se. Ove su ti riječi poziv, ovo ti je nekoliko crta jasan poziv. Kucnuo je konačan sat i za tebe.

HODITE DOK IMATE SVJETLO
Iv 12, 35

Darovan ti je jedan dan. Što ćeš s njim učiniti? Ako ga ne upotrebiš na dobro, bit će izgubljen dan. Bit će kao da ti nije darovan, ili kao da je darovan životinji koja se rodi, raste, razmnožava i ugine. Beskoristan dan života. Nekoristan tebi i svijetu. Jedino kad radiš dobro, imaš neku korist. Samo tada svijet uistinu nešto prima, obogaćuje se i napreduje. Ako, međutim, činiš zlo, to je kao izdaja; kao da bi ti tkogod darovao novac, a ti ga utrošiš da kupiš oružje protiv njega.

Svaki novi dan je novo rođenje, a svako rođenje dar. Dobro moraš odvratiti dobrom. Imaš tako malo dana, a tolike si utrošio. Spasi barem

ovaj dok možeš. Ne daj da zapadne ovaj dan bez zrake svjetla, bez djela ljubavi. Ubrzo će noć. Ako se nađeš praznih ruku, izgledat će ti da se nije isplatilo živjeti. Izgubljeno vrijeme nikada se ne vraća, a sadašnje jedino spašavaš ako mu dadeš neku vrijednost. Ne postoji usud: tvoj život nema neko određeno lice, imat će samo ono koje mu ti utisneš svojim djelima.

Izgleda ti kadgod da vrijeme postaje dugo, beskrajno dugo i mučno; i ne znajući kako bi ga ispunio, želiš ga »utući«. A ne znaš da je i to težak zločin, samoubojstvo. Jer kad držiš da ubijaš vrijeme, ne ubijaš vrijeme, nego sebe. Ti gubiš, ti se umanjuješ jer se lišavaš jednog dana života ostajući nepomičan. Nije to vrijeme koje »ne bježi«, nego ti ne napreduješ. Nije vrijeme prazno, nego ti ništa nemaš. Nije vrijeme mučno, nego ti postaješ nesnosan. Čak i sebi.

Tko ima pred očima velik ideal, vrijeme mu je uvijek kratko. Htio bi ga oteti snu i jelu. Htio bi ga uvećati, a ne može. I zato mu otima sekunde, minute, ure. I ti ćeš postati odmah lakomac vremena ako budeš velikodušan u dobru. Vrijeme će biti novac koji ćeš manje trošiti i kojega ti nikada neće biti dovoljno. Izgubljeno vrijeme bit će ti muka. Godine će ti prolaziti kao mjeseci, a mjeseci kao dani.

Je li moguće da nemaš što raditi? Toliko toga trebaš naučiti od sebe, od drugih, od prirode, od povijesti, od svijeta da bi što više spoznao Istinu. Toliko toga treba učiniti. Tvoji trebaju tvoju pomoć, tvoje društvo, tvoje razumijevanje, tvoju ljubav. Društvo treba tvoj rad, tvoju pamet, tvoju kulturu, tvoju inicijativu, tvoj primjer. Koliko posla! Koliko te ljudi čeka! Siromasi očekuju tvoju pripomoć, bolesnici tvoj posjet, kolebljivci tvoj savjet, tužni tvoju utjehu, slabići tvoju podršku, neznalice tvoju pouku, umorni tvoju suradnju. A svi tvoju solidarnost i tvoju ljubav.

Zimi, i u tami, i mali je oganj dragocjen. I najskromniji život postaje čudesan ako nekoga obasjava i grije.

KAO ŠTO SAM JA LJUBIO VAS, LJUBITE I VI JEDAN DRUGOGA

Iv 13, 34

Čovjek treba nadasve: ljubav. Ne toliko iznašašća, znanja, tehnike ili umjetnosti, industrije ili trgovine koliko ljubavi. Ljudi uspijevaju živjeti i ondje kamo nije stigla elektrika, radio, motor, stroj; ali odustaju živjeti onamo gdje nema bar nešto ljubavi jer ih mržnja nagoni u bratoubilačku borbu. Ljubavlju se sve može spasiti, bez ljubavi sva se civilizacija mrvi u komadiće, u prah. Bez ljubavi se svijet uništava, ljubavlju se svijet gradi. Netko reče da više trebamo dobrih ljudi nego velikih. Istinito je, jer dobrota je odraz ljubavi.

Ako nema ljubavi, i najljepše su zgrade puste, i najveća bogatstva postaju beskorisna, i najljepši parovi postaju nesretnici. Ali ljubav nije lijepa riječ, nije san, nije roman, nije pustolovina. Nije niti simpatija, a još manje požuda, strast, seksualno iživljavanje. To je sve nagon, sklonost, animalnost. Ljubav je stvarno htjeti dobro. Učinkovito htjeti dobro bližnjemu, brinuti se o dobru bližnjega, zamučiti se za bližnjega, raditi za bližnjega, misliti na drugoga, žrtvovati se za drugoga. Ljubav je shvaćanje, suosjećanje, opraštanje. Ako ne znaš suosjećati, ne znaš ni razumjeti. Znači da još ne poznaš ni sebe ni čovjeka i da još nisi shvatio čovječji život. I zato ne možeš istinito

ljubiti. Kad započneš poznavati sebe i razumijevati druge, tad ćeš vidjeti kako treba čovjeka, svakog čovjeka voljeti, ispričati i suosjećati.

Ljubav je altruizam ali nije ljubav. Želiš li doznati da li te netko ozbiljno ljubi? Ne vjeruj njegovim riječima, ne pouzdaj se u njegova obećanja. Iskušaj ga u žrtvi. Ako nije sposoban u nečemu se žrtvovati za tebe, ne ljubi tebe, nego sebe. Koliko ljudi naziva ljubavlju ono što je često suprotno. Koliki ljudi najsljepliji egoizam pokrivaju naljepnicom ljubavi! Koliki ljudi misle da udovoljavaju srcu, međutim udovoljavaju samo osjećajima,, a srce ostaje posno. Kasnije vidiš kako završavaju tzv. »velike ljubavi«. Kada spadne naljepnica, pojavi se egoizam sa svom nezasitnošću, požudom, nestalnošću, a »velika ljubav« završi napuštanjem, izdajom, ili još gore, tragedijom. Koliko puta je potrebno ohrabriti i potaknuti da se vole i oni koji se nekoć uzeše jer su bili zaljubljeni. U stvarnosti bili su zaljubljeni časovito, a ne trajno. Bili su zaljubljeni jedino u sebe. Svaki je gledao u drugome sredstvo, a ne cilj. Međutim, bližnjega se mora smatrati ciljem; doista ne najvišim ciljem, jer to je Bog, nego ciljem koji je neposredno povezan s najvišim.

Nije lako na ovaj način ljubiti bližnjega. Čak ti velim da ćeš ga uspješno, iskreno, nesebično i općenito ljubiti jedino u Kristu, iz ljubavi prema Kristu i po Kristovu primjeru. Jer je nemoguće ljubiti bližnjega prije nego sebe. Tako je malo prave ljubavi. Lako možeš ljubiti nekoga tko ti je simpatičan, uz koga te veže naravno srodstvo. Ali ljubiti vazda sve ljude sa svim njihovim manama, sa svim njihovim fizičkim i moralnim odbojnim stranama, sa svim odvratnim i dosadnim osobinama, sa blesastim i neuravnoteženim mišljenjima, čak ljubiti onoga koji ti je smislio zlo i tome se radovao. . . Ne, to ne može ljudska narav.

Nipošto! Ljubav nije zabava, ni pjesništvo, ni fiziologija ni retorika. Ljubav je ozbiljna stvar. Ljubav nije ljudska stvar, božanska je. Tolika je istina da je htio sam Sin Božji o njoj poučiti ljude: »Ljubite jedan drugoga kao što sam i ja ljubio vas«.

ŠTO ČUJETE U SKROVITOSTI, PROPOVIJEDAJTE NA KROVOVIMA

Mt 10, 27

Možda si i ti nekada pomislio da se pretjeruje propovijedanjem. I to ne samo u crkvi nego danas i u javnim dvoranama, trgovima, ulicama, uredima, ustanovama. To tebi znači svesti vjeru na razinu političke propagande; ili još gore, na razinu potrošačke reklame. Svaku stvar na svoje mjesto: vjeru u crkvu, u sveto mjesto. Trgovi, ulice, javne prostorije za profane, laičke djelatnosti.

Zašto prelaziti granice? Pitaš i uporno tvrdiš: takvim se načinom ne uzvisuje vjera, nego snizuje, profanira, vrijeđa. Takvom se metodom ne osvaja ljude za vjeru, nego udaljuje, ozlovolji. Pravi se apostolat vrši primjerom; ne govorima, riječima, nego činjenicama. Nastojte propovijedati životom, a ne mučiti bližnjega suvišnim i neukusnim govorima. Vabenje pristaša prepustite političkim strankama. Vjera se ne smije zaokupiti vabljenjem novih pristaša, jer vjeru treba slobodno prihvatiti, a ne dijalektikom ili rječitošću svojih glasnika.

Odgovaram ti: ti imaš pravo i nemaš pravo. Imaš pravo kad veliš da je primjer najbolja propovijed. Ali nemaš pravo ako držiš da je dovoljan

samo primjer. Ako se ograničiš samo na primjer, a ne predstaviš svoga Boga, i ne poradiš da ga poznaju i ne poučiš one koji ga ne poznaju, neće vjerovati u Boga, nego u tebe. Dakle, treba činiti jedno i ne zanemariti drugo. Imaš pravo kad veliš da je vjera slobodan čin, ali očito imaš krivo kad misliš kako kršiš slobodu ako je predstaviš i osvijetliš. Imaš pravo kad veliš da vjera nije stranka ni sekta, ali imaš krivo ako misliš da ne smije pronalaziti nove sljedbenike. Kršćanin je promicatelj. osvajač, misionar po svom pozivu.

Prevažno je pravilno osmisliti, a ne iskriviti ove izraze. Kršćanin ne može i ne smije šutjeti. Dobio je naredbu: »Idite i propovijedajte svim stvorenjima«. Jesi li razumio? Svim! A jer sva stvorenja ne dolaze u crkvu, mora propovijedati i izvan crkve. Ne samo s propovijedaonice nego čak »na krovovima«. Još s većim pravom na ulicama i trgovima. Krist nije rekao: »Navijestite moje Evanđelje onima koji dođu k vama«, nego: »Evo ja vas šaljem, idite i propovijedajte sve do kraja zemlje«. A to je posve drugo nego zatvoriti Evanđelje u crkvu! Ne mogu ga zatvoriti ni granice država, ni naroda. Nema granica Božjoj riječi, nema ograda koje bi je mogle zaustaviti, nema zabranjenih mjesta. Ne smiješ se bojati da bi se mogla uprljati prodirući u neka mjesta i u neke prostorije. Božja je riječ kao sunčano svjetlo koje osvjetljuje, i blato, ali uvijek ostaje blistavo.

Dopušta se pun prostor djelovanja propagandi nemorala i svjetovnosti, a ti bi htio postaviti ograde širenju dobra? Moralo bi se ograničiti duhovno uzdizanje i odgoj, a ne bi se moralo ograničiti kvarenje mnoštva? Ne zatvara se usta tolikim krivotvoriteljima koji varaju narod, ne zatvara se usta tolikim lakrdijašima koji ojađuju čovječanstvo svojim govorima. Ne zatvara se usta tolikim kriminalcima koji u ime umjetnosti zavode mladost. Ne zatvara se usta tolikim učiteljima koji u ime kulture pričaju bajke s katedre sveučilišta, a ti bi htio Kristu zatvoriti usta?

JA SAM USKRSNUĆE I ŽIVOT
Iv 11, 25

Strah od smrti progoni čovjeka. Smrt je neprihvatljiva, nedopustiva. Biti i završiti, roditi se i umrijeti, eto apsurda. To smatraš nasiljem tvojoj naravi, nepodnošljivom krivicom tvom životu. Protiv smrti možeš se buniti, ali je pobuna beskorisna. Ta je mora visjela nad čitavim starim čovječanstvom, i još dana pritišće sve one koji ne prihvaćaju preobrat što ga je Krist svojim otkupljenjem proizveo na ljudima.

Otkada se čovjek pojavio na zemlji, otima se smrti, ali uvijek je poražen. I najmoćniji su pred njom podrtine. I najoholiji i najmudriji padaju na koljena pred tim svemoćnim protivnikom koji kosi bez samilosti. Svi osim jednoga. Osim Krista koga povijest priznaje jedinim i konačnim pobjednikom. Čak i On je umro i pokopan, ali njegov grob posta najveći rug smrti. Taj grob ne posta Kristov konac, nego njegova druga kolijevka.

Što se zbilo s Kristom, zbit će se i s tobom ako budeš vjerovao. »Tko vjeruje u me, ako i umre, živjet će«. Koliko je ovim obećanjem otrto majčinih suza, koliko obiteljskih i djece suza! Koliko je očajnika smirilo, koliko srdaca utješilo, koliko duša oslobodilo od osude vječne noći.

Ne klizimo u ništa, u prazninu, nego kročimo prema svijetloj budućnosti. Smrt nije oduzimanje dragih osoba, nego promaknuće u bolji život. Nije otkaz, nego unapređenje na više. Nije poništenje, nego veće poštivanje našega života. Sve što je uistinu vrijedno i što ti je drago bit će spašeno i vraćeno jer je tako Krist htio i postigao: »Oče, one koje si mi dao hoću da gdje sam ja, također i oni budu sa mnom«. I Otac nije Bog mrtvih, nego živih; nije nas stvorio da nas uništi, niti dao da se rodimo da bismo pomrli. Ne radi kao što ljudi rade: najprije učine, a zatim unište; najprije izgrade, zatim razgrade; ljube, zatim za-

borave; odluče, zatim opovrgnu; napreduju, zatim se povlače.

Nipošto. Poslije Krista svaki je grob druga kolijevka; ne završava se, nego nanovo počinje. Svako je groblje samo spavalište gdje se sada spava; kao što spava zmo ispod grumena očekujući proljeće. I mi očekujemo uru buđenja. Na zvuk anđeoske trublje podignut ćemo glavu, osloboditi se povoja, skršiti pečate smrti, preokrenuti grobni kamen i uputiti se k svjetlu.

U onaj dan ne prekapaj zemlju da potražiš ostatke svojih dragih. Anđeli će u svijetlim odjećama i tebi reći: »Zašto tražiš žive među mrtvima? Uskrsnuli su i idu pred vama u nove zemlje, u nebesa, na izabrano brdo vječnih blaženstava«.

USTA GOVORE ONIM ČEGA JE SRCE PREPUNO

Mt 12, 34

Svatko daje što ima. Što skrivaš u dubini srca, pojavit će se zastalno, prije ili poslije, na ustima. Ako hoćeš upoznati nutarnjost osobe, njezine prave osjećaje, njezine ukukse, njezine ideale, slijedi je dok govori, pripazi što govori. Zastalno će ti trebati vremena, jer često se riječ upotrijebi da bi se skrila misao a ne očitovala, da bi se prikrio duh a ne odao. Ali u času kada zataji nadzor i bdjenje nad riječima i sva previjanost licemjerstva, tada nešto ispliva na javu. Iza društvenih plašteva ili namještenih prizora života proviri osobnost na površinu. Tada se potkrade neka moralna golotinja, jasno se pojavi neki duhovni nedostatak. Tako ćeš uslijed riječi, pokreta, naglaska čitati u srcu.

Ljudi vrijede ne po onom što govore, ni po onom što čine, nego nadasve po onom što vole. Dakle, kad im upoznaš srce, izmjerit ćeš pravu njihovu vrijednost. Tako ćeš moći razlikovati prave prijatelje od pustolova, da bi s jednima prijateljevao, a drugih se otresao. Uistinu ih se otresti, jer premda moraš svakoga štovati i ljubiti, ne možeš i ne moraš se sa svima sprijateljiti. Kao što si spreman izbjegavati kužne i zarazne bolesnike, tako se moraš još bližnije braniti pred zarazom i kuženjem svoje duše. Doista, mnogo više ima moralnih zaraza nego tjelesnih. I više škode. A ipak se nađe ljudi koji se većma plaše sušičavca nego nemoralnog čovjeka.

Hoćeš li dakle doznati što ljudi imaju u srcu? Počuj što govore. Veli i narod: jezik lupa gdje zub boli. Uistinu je tako. Tko uvijek govori o novcu, novac mu je u srcu. Jadan je lakomac. Tko uvijek govori o karijeri, u srcu mu je častohleplje. Gramzljivac je. Tko uvijek govori o politici, prevrtljivac je. Ne pouzdaj se. Tko uvijek govori zlo o drugima, otrov mu je u srcu. Ne vjeruj mu. Tko uvijek govori o borbi i mržnji, bijesan je luđak. Drži se daleko. Tko govori protiv Boga i Vjere, taj je umišljeni gotovan.

Ako hoćeš prosuditi nekog pisca, pogledaj što piše. Što bi htio da ima u svom srcu, ili u moždanima, ili u svojoj podsvijesti čovjek koji zna jedino govoriti o bestidnosti, nasilju, preljubu, drogi i sablaznima? Po rodu ćete ih poznati, reče Isus, a ako je rod zao, i stablo je zlo i nije ni za što.

Zato ne oklijevaj, ne raspravljaj. Iščupaj te biljke iz tvog doma ako nećeš da ga preplave. Uništi te nametnike ako nećeš da te zaraze. Izbaci u more te lešine ako nećeš da te okuže.

Svatko daje ono što uistinu ima. Ali ti znaj izabrati što ti pristaje. Jer ima ljudi koji se vole smucati u glibu kao crvi, i ljudi koji vole skupljati med iz cvijeća kao pčele.

KAKO BUDETE MJERILI, ONAKO ĆE SE I VAMA MJERITI

Mt 7, 2

Koliko puta opetuješ: Ja sam čestit čovjek, nikomu nikada nisam učinio zla. Ipak, kad bi se mogla izvršiti pretraga u tvojoj pameti i tvom srcu što o drugima misliš ili prosuđuješ ili govoriš, bio bi uhvaćen na djelu. Možeš li zanijekati da u svojem prosuđivanju uvijek imaš dva utega i dvije mjere? Jedno mjerilo za sebe: široko, obilno i rastezljivo. Drugo za ostale: ograničeno, usko, strože. Za svoje pogreške iznosiš tolike izlike, obzire, sve olakotne okolnosti; za pogreške drugih navodiš sve optužbe, sudiš nakane, i to otežavajuće. Budan si, revan, nepospan kad nadzireš vladanje drugih; a kad moraš prosuditi sebe, tada znaš sebe opravdati i shvatiti. Kako si sitničav kad moraš vagati druge, a kako si velikodušan kad vagaš sebe. Stotinu očiju za prosudbu, ali tek jedno i kratkovidno za samoprosudbu. Dakle, dva utega i dva mjerila. I to zoveš čestitošću?

Kad trgovac u mjerenju upotrebi dvostruku mjeru, nazivaš ga lopovom; a ne smatraš sebe lopovom kada dvostrukom mjerom mjeriš ljude? Dakle te u prosuđivanju ne vodi ljubav prema pravdi, nego egoizam i zavist. Upotrebljavaš neobične naočale koje umanjuju tvoje pogreške, a uvećavaju tuđe. Naime, ista pogreška ako je tvoja, samo je sitnica; ali ako je tuđa, postaje teška krivica, nepoštenje, dokaz nesavjesnosti. Ako si neuljudan, to nije bilo namjerno ni zlobno; ali ako se netko naljuti na tebe, tada je to namjerno, prkosno, zlobno. Ako si iskoristio neku priliku, opravdavaš nuždom života; ali ako je netko drugi bio hitriji od tebe, pozivaš se na kazneni zakon. Ako izgubiš strpljivost, opravdaš se živčanim stanjem; ali ako je netko drugi prema tebi nestrpljiv, ubrojiš ga u prostake. Ako nisi znao

nekoga shvatiti, opravdaš se rastrešenošću, ali ako netko drugi ne shvati tebe, tada je i rastresenost krivica.

Sebe uvijek prosuđuješ ljubavlju, a druge prečesto zavišću. Sebe promatraš iznutra, a druge promatraš izvana i prosuđuješ nutarnjost. Pravo prosuđivanja doista računa na izvanjska djela, ali se prvotno temelji na unutarnjim. Smiješak je znak pristojnosti ako potječe iz uglađena srca, ali je licemjerstvo ako ostane samo na vanjštini. Tako i krivica koja nadođe nenamjerno nije uvreda, nego samo pogreška. Brzo se ovoga sjetiš kad se o tebi radi, ali zaboravljaš kad se radi o drugima.

Ako ti izgleda ispravna mjera kojom mjeriš sebi, zašto njom ne mjeriš i svom bližnjemu? Ili ako ti izgleda ispravna mjera kojom odmjeriš drugoga, zašto njom ne odmjeriš i sebe? Znači da je jedna od njih dobra, a druga nije; jedna je ispravna, a druga neispravna. Dakle, morat ćeš se s vremenom popraviti. Koju ćeš mjeru izabrati? Pazi: mjera koju imaš za drugoga ona je i za tebe. jer Bog je uistinu pošten i nema nikada dva utega i dvije mjere.

Voliš li široku ili usku mjeru? Voliš li pravu težinu ili onu odoka? Voliš li površno suđenje ili obuhvatno? Voliš li pretjeran sud ili čovječan sud? Sud razumijevanja ili strogosti?

Pogledaj unatrag, promotri prošlost, pomnjivo ispitaj savjest.

Kad dobro proračunaš, ne isplati se biti toliko strog. Ako bi se moralo platiti, upravo ćeš ti najgore proći.

NITKO NE ULIJEVA NOVO VINO U STARE MJEHOVE
Mk 2, 22

Ne umišljaj da si kršćanin ako živiš poganskim životom i držiš se poganskih načela u kršćanskom djelovanju. Ne misli da možeš biti kršćanin i sačuvati svoje stare navike, stare običaje, stari način mišljenja i takvim mjerilom prosuđivati ljude, događaje, stvari, Procjenjivati kao što svijet procjenjuje, mjeriti istim metrom. Gledište svijeta posve je protivno Kristovu gledištu. Metar svijeta različit je od Kristova metra.

Ne možeš biti kršćanin i smatrati siromaštvo velikom nesrećom, bolest prokletstvom, život nesretnom sudbinom, protivštine urokom. Ne možeš biti kršćanin i smatrati život zabavom, utrkom, kako bi se društveno, financijski, politički što unosnije smjestio. Ne možeš biti kršćanin i dalje smatrati bližnjega slugom, sredstvom proizvodnje ili uživanja, zamorcem znanstvenih i društvenih pokusa i sebičnih računa. Ne možeš biti kršćanin i dalje smatrati bračne odnose jedino erotskim ili čak trgovačkim odnosima. Ne možeš biti kršćanin i dalje smatrati zanat i profesiju isključivo sredstvom življenja i zarade ili neizbježnim robovanjem.

Sve se ovo ne smije, nije ispravno, jer je kršćanstvo novo vino, mlado vino koje stalno fermentira. Ako hoćeš kršćanstvo uokviriti u tijesne okvire ljudskih gledišta, postat će ti nesnošljivo, nespokojno. Tad će ti smetati, dosađivati. Bit će predmet osude. Biti kršćanin nije toliko pitanje dobrog ukusa, obiteljske tradicije, osjećaja ili mode; pitanje je uvjerenja, pitanje poimanja posve različitog života od drugih. Izvoran, jedinstven život.

Zato kršćanstvo ne možeš spojiti, sastaviti s drugim oblicima života. Bilo bi nasilno sjedinje-

nje, nespretno spajanje. Nespojivo je obilježje svijeta i kršćanstva. Svijet počiva na sebičnosti, Krist na altruizmu; svijet je pohlepa, Krist je velikodušnost; svijet je nabijen sjetilnošću, Krist je obavijen čistoćom; svijet je primjer oholosti, Krist je primjer poniznosti; svijet je oboružan nasiljem, Krist je oboružan strpljivošću; svijet je ucrvotočen nasljednim iskonskim grijehom u razumu i srcu, Krist je pojam novog, cjelovitog, mladog, svježeg čovjeka.

Kako se može usporediti mladić sa starcem? Kako se može uskladiti kržljav sa zdravim uzrastom? Kako može astmatičar ići ukorak s trkačem?

Uvjeri se: ne može, bar u mislima, postojati polovičan kršćanin. Shvaćam da namah ne možeš provesti čitavo kršćanstvo u djelo, ali ga bar čitavo moraš odmah prihvatiti kao program života.

Odviše ima kukavnosti, odviše sićušnosti, odviše malodušnosti u okviru svjetovnog života. U taj okvir ne možeš uokviriti kršćanstvo. Kako možeš zatvoriti orla u krletku? Ili će orao rastrgnuti priječnice krletke ili uginuti.

Ili će te kršćanstvo očuvati od svjetovnog otrova ili će svijet ugušiti tvoje kršćanstvo. Skupa ne mogu živjeti.

SINOVI SU OVOGA SVIJETA MUDRIJI OD SINOVA SVJETLA
Lk 16, 8

Brineš li se za svoju dušu koliko se brine političar da spasi svoju stolicu? Znaš li se suprotstaviti štetama svoje duše kako se suprotstavlja trgovac da spasi svoju trgovinu? Skrbiš li se tako

za svoju dušu kako se skrbi tvorničar za svoju tvornicu? Žrtvuješ li se toliko za svoju dušu koliko se žrtvuje žena za svoju liniju? Znaš li se toliko odricati za svoju dušu koliko se odriče umjetnik za svoju umjetnost? Izlažeš li se toliko opasnostima za svoju dušu koliko sportaš da postigne prvo mjesto?

Promatraj sljedbenike svijeta kojim naporom proučavaju svoje projekte, kojom pomnjom pripravljaju programe, kojom točnošću organiziraju svoje planove, kako brižljivo računaju najsitnije pojedinosti, nepredviđenosti, poteškoće. Promatraj kako odlučno, ustrajno, tvrdoglavo ostvaruju svoje nacrte. Ništa ih ne obeshrabri, nikakva protivnost ne zakoči, nikakva poteškoća ne slomi, nikakva zapreka ne zaustavi, nikakva golemost ne uplaši. I kako znadu nevjerojatnom strpljivošću, neslomljivim pouzdanjem u svoju budućnost čekati svoj uspjeh.

Uostalom, i ti koji si dijete svjetla nisi li često i dijete svijeta? Kako si sposoban i vrstan kad osvajaš dobra ovoga svijeta! Kada se radi o tom što ti je milo, što ti služi, što te zanima, kako si tada djelatan i uporan. Ne osjećaš umor, svlađavaš svaku teškoću, prkosiš svakoj tegobi, izbjegavaš svako raspravljanje. Kako se uvećavaju tvoje snage, tvoje mogućnosti i tvoja hrabrost! Kako najednom postaješ domišljat i pametan!

Jesi li takav kad se radi o dobru? Valjda i ne znaš gdje je tvoje pravo dobro. U svom si duhovnom životu uvijek nekako nepripreman, površan. Lako se zanešeš, a još lakše omlitaviš. Stvaraš tisuće nacrta, prelaziš s jednoga na drugi krajnom prevrtljivošću. Umoriš se u jedan tren, zaustaviš se na prvoj teškoći, i jedva jedvice ideš naprijed. Još neka zapreka, još neki neuspjeh, i kloneš. Poražen, obeshrabren, iznemogao.

Kad bi barem za svoj duhovni život poduzeo polovicu od onoga što poduzimaš za svoj tjelesni život! Koliko nespokojstva, koliko briga, koliko

troškova, koliko posla, koliko misli da bi spasio život koji će sigurno završiti, da bi prehranio i očuvao tijelo koje će se neizbježno srušiti, da bi produžio godinu više, mjesec više, dan više svojoj mladosti koja će ubrzo ocvasti.

Budi lukaviji, nauči se već jednom starati za svoje prave probitke. Nauči se razboritosti od karijeriste, upornosti od industrijalaca, strpljivosti od radnika, hrabrosti od pustolova, gorljivosti od političara, strogosti od atletičara, točnosti od znanstvenika, zanosu od umjetnika. . .

Živjeti u svjetlu ne znači odreći se života, nego se osloboditi tame. Ne znači zanesenjački sanjariti, nego živjeti u punoj stvarnosti. Ne znači zanijekati razum, oprez, volju, djelovanje, snagu, sposobnost, hrabrost, nego nakupiti i nagomilati, osnažiti i pravilno usmjeravati sva ova bogatstva. Ne za grob, nego za vječnost.

TOLIKO SAM VREMENA S VAMA, I JOŠ ME NISTE UPOZNALI

Iv 14, 9

Ne priznavati nekog velikog pisca nije veliko zlo, jer književnost jest dobro, ali nije u stvari dobro koje tražiš. Ako ne poznaš nekoga velikog znanstvenika, nije veliko zlo, jer znanost je također dobro, ali ne jedino dobro. Ako ne poznaš velikog umjetnika, ni to nije veliki nedostatak. Niti je nesreća ako ne poznaš velike političare i glasovite sportaše, ili razvikane »zvijezde«, ili gospodare svijeta i burze. Ne, to neće biti veliko zlo, a gotovo je i veliko dobro. Jer nitko od njih te ne može spasiti ni zadovoljiti. Spasiti i zadovolji-

ti kao čovjeka, a ne kao životinju koja je zadovoljna poslije jela i spavanja. Ne zadovoljiti i spasiti kao potrošača ili proizvođača, kao građanina ili radnika, kao znanstvenika ili umjetnika, jer prije svega ovoga ti si čovjek, biće koje zahtijeva posvemašnju stalnost, potpunu sreću, besmrtan život. A nitko ti od njih to sve ne može dati.

Jedinog koji ti može dati možda ne poznaš. Mnoge koje smo spomenuli ne poznaš. Pomrli su. Ali On je uvijek živ u povijesti, u Crkvi, na žrtveniku. Bolje je da druge nisi poznao, bili bi te razočarali. Nema muškarca ili žene, kad ih jednom prisno upoznaš, da ne otkriju svoje slabosti i bijedu. Krist nije nikoga razočarao. Koji god su ga prisno upoznali, zauvijek ih je osvojio. Kad hoćeš upoznati slavne ljude, moraš putovati, moljakati, čekati prijem. Potrebne su ti preporuke, moraš se predstaviti i predbilježiti. Postoji mogućnost da te krivo shvate, osumnjiče, odbiju, zgazi svjetina ili zlostavi policija. Ali Krista možeš uvijek pronaći gdje hoćeš: u sebi, u svojoj sobi, na poslu, na ulici, u crkvi. On te poziva. Oni se drugi nazivaju velikima, drže da su veliki, ali svi su maleni. Uzdižu se visoko pomoću reklame, trebaju im akademski naslovi, počasti, počasni nazivi jer im ime, samo ime, veoma malo govori. Njegovo ime govori sve: bi nazvan Isus, Spasitelj. Mnogi ljudi znadu mnoge stvari, ali ne znaju tko je Krist.

Uče ljudi tolike gluposti i beskorisnosti, takmiče se tko će ih više znati, nature u glavu papire, u srce slamu, pohlepno gutaju dane i događaje, hrane se bajkama filozofa i pričanjima političara, poznaju hirove filmskih zvijezda i rezultate svih sportova, ali vam često ne znaju reći tko uistinu može spasiti njihov život i društvo.

Nazivaju Krista velikanom, a ne znaju da ga time umanjuju. Nazivaju ga prorokom, a ne znaju da ga time snizuju. Nazivaju ga mučenikom, a time ga suzuju. Nazivaju ga mudracem, a tako

ga uklapaju u sustav. Nazivaju ga začetnikom, obnoviteljem, čovjekoljupcem, a ne znaju da ga tako diskvalificiraju. Krist nije mudrac, nego Mudrost; nije velikan, nego utjelovljeno Veličanstvo; nije mučenik, nego Žrtva za ljude; nije čovjekoljubac ili obnovitelj, nego Spasitelj čovječanstva. Nije samo čovjek, nego je učovječeni Bog. Nije samo povijesna osoba, nego Vječno živ. Nije neka velika uspomena, nego uvijek Jedini potrebit.

Bez Njega nas ništa i nitko neće moći spasiti; a mi često poznajemo tolike, ali ne poznamo Njega. I zato se još danas može opetovati mnogima starinski vapaj: »Ja sam svjetlo, a vi me ne vidite. Ja sam put, a vi me ne slijedite. Ja sam istina, a vi mi ne vjerujete. Ja sam život, a vi me ne tražite. Ja sam učitelj, a vi me ne slušate. Ja sam glava, a vi mi se ne pokoravate. Ja sam vaš Bog, a vi me ne molite. Ja sam vaš prijatelj, a vi me ne ljubite. Dakle, ako ste nesretni, ne predbacujte mi«.

VAŠE VAM RADOSTI NITKO NEĆE MOĆI UZETI

Iv 16, 22

Naše male radosti! Kako su mučne i kako nestalne! Koliko truda i koliko žrtava da bismo ostvarili svoje težnje! Naslov i karijeru, iskrenu i vjernu ljubav, obitelj i sređeno ekonomsko i socijalno stanje. Koliko odricanja, koliko progutanih gorkih zalogaja, koliko napornih dana života da se dohvati cilj. I svi ga ne postignu. Često se suprotstavi bolest, nesreća, udes, unište mnoge zamisli. Priznajem da neki sretnici dostignu i dožive

zadovoljstvo. Ali koliko je dugo trajalo? Sjećaš li se dana svoje mature? Dana promocije? Prve svoje plaće? Dan ili dva proslave, a zatim sve gotovo. Stiže dan vjenčanja, namještenje i novi stan. . . I sve se tvoje radosti ugasiše jedna za drugom poput smijeha, pjevanja i svjetlila poslije večernje svečanosti. Tisuću puta si opetovao: zar je to sve? Sada sanjaš o drugim pristaništima, o drugim uspjesima.

Ali što hoćeš? Uvijek će biti ista povijest: nadoći će ubrzo večer i nestat će te male radosti. Koliko puta si zavidio dobitnicima lutrije, koliko puta si i ti pokušao, koliko puta si gledao zadivljenim očima zvijezde filma, prvake sporta, idole svjetovnog života? Priznaj: koliko puta si se pridružio opijenom mnoštvu poklonika te današnje mitologije? Ipak koliko je tih idola razmrskano u komadiće! Čitaš li novine? Obična prometna nesreća uništi sreću u tren. Drugdje običan kvar motora okrene veliku radost u ogromnu bol. Najobičnija obiteljska svađa poruši dobar glas. Tamo podmetanje posije tugu gdje je prije vladao smijeh.

Ali radost koju ti dariva Bog ne pozna zalaza, ne plaši se podmetanja ni kvara. Ne smeta joj nestalnost: stalna je. Nije povezana uz dobra koja mogu od časa do časa iščeznuti, koja se mogu oteti ili uništiti, pokvariti ili izblijedjeti. Radost je proizvod Božje prisutnosti koju nitko i ništa ne može spriječiti. Bog je uvijek i svugdje. I, ako hoćeš, uvijek je s tobom. Ni bolest, ni starost, ni bol, ni nesreća, ni protivnost ne mogu ti iščupati radost iz srca.

Sve ovo može izazvati plač, može izazvati suze, može uzbibati površinu tvoje duše, ali nikada ne može ugasiti svetu vatru tvoje radosti koju jedino Bog može zapaliti u srcu.

Zastalno ćeš u životu sresti očajne bogataše, tužne bračne parove, izmoždenu mladež, zalutale znanstvenike, ali nećeš sresti ni jednog jedinog očajnog sveca.

Svece ćeš sresti uvijek i svugdje sretne, ili bar vedre: na robiji, u bolnici, sanatoriju, u osamljenosti. Smirene u pogibelji, pune pouzdanja u promašajima, nasmiješene u naporu, radosne u siromaštvu, nepokoljebljive u protivštinama.

Svatko od njih zna da im katkada može sve biti oduzeto, ali nikada najdragocjenije: neizreciva radost posjedovanja Boga.

NEĆE VJEROVATI NI AKO TKO OD MRTVIH USKRSNE

Lk 16, 31

Nedostatak vjere ne ovisi o nedostatku dokaza, nego o nedostatku dobre volje. »Tko hoće vjerovati, ima dovoljno dokaza, a tko neće vjerovati, nijedan dokaz nije dovoljan«. Nevjernik ne traži razloge vjerovanju, nego opravdanja svom nevjerovanju. On je već zauzeo stav u svojoj savjesti i već je izabrao. Između vjere i nevjere opredijelio se za nevjeru, pa već nije raspoložen za vjeru. Reći ćeš: Što ima volja s vjerom? Ako je vjera istina, mora zanimati razum, a ne volju. Tako je. Razum mora tražiti vjeru. Ali kada se volja protivi ,razum je pod uplivom zablude. A zašto bi se volja protivila? Jer »gdje je tvoje blago, ondje je tvoje srce«.

Ako ljubiš istinu, tvoje će srce poticati razum da je traži; ali ako daješ prednost svom mišljenju, ako daješ prednost sebi a ne istini, tada tvoje srce utamniči tvoj razum tvom osobnom gledištu, tvojim ukusima, tvojim idolima. Traži istinu tko je ljubi, a tko je traži, prije ili poslije je nađe. Tko je, međutim, ne ljubi, taj je ne traži. A ako je ne traži, zastalno je ne nađe.

Tko ne traži istinu, ne zaslužuje ime čovjeka. Zato je prva tvoja dužnost, kad ujutro otvoriš oči, potražiti istinu, a ne kruh. Kada se probudi životinja, spusti glavu k zemlji da se nasiti. Ali čovjek podiže čelo k nebu da bi se radovao svjetlu. Tko ne voli svjetlo, ne izlazi iz svoje jazbine; i tako zatvoren u svojoj polutami, imat će veliku hrpu razloga tvrdnji da nema svjetla. Tko mu protivno ustvrdi, on će i dalje tvrditi: Vjerovat ću da postoji sunce kad uđe u moj dom te me osvijetli i ugrije. Međutim, i nadalje zatvara vrata i prozore da ga ne iznenadi. Što bi htio da učini sunce? Porušiti kuću? Ne, svjetlo nije vihor, nije oluja, nije potop. Svjetlo je uzvišen dar: svakomu se nudi, nikomu se ne nameće.

Zato, kada se zatvoriš u svoju duplju, ne optužuj sunce za zimu. Ako mu okreneš leđa, ne optužuj sunce za sjenu. Hladnoća si ti kad izbjegavaš toplinu, sjena si ti kad se opireš suncu.

Tako kad zatvaraš oči pred istinom, nisi siromašan slijepac koji zaslužuje sažaljenje, nego nerazuman krivac dostojan osude.

IDEM DA VAM PRIPRAVIM MJESTO
Iv 14, 2

Svi smo na zemlji privremeni stanovnici, nitko nije stalna biljka. I tebi koji se smatraš sigurnim, koji si pobijedio na nekoliko natječaja, koji držiš da si se konačno smjestio dovoljno na svom položaju, mjesto ti je privremeno. Od časa do časa možeš biti otpušten. Tvoje mjesto nije konačno. Ni dom u kome stanuješ nije zauvijek tvoj. Znam, reći ćeš da ga nisi unajmio, da si ga kupio,

čak zaradio uz žrtve, trud, da si sada zadovoljan, neovisan, neuklonjiv, čvrsto upisan na svom vlasništvu. Ipak nije tako. Dom nije zauvijek tvoj, pozajmljen ti je, dan na posudbu. U razmaku od desetak godina drugi će stanovati, a ti ćeš dobiti otkaz. Ne, dom ti ne pripada više nego što bi ti pripadao prostor male lađe.

Tvoje mjesto nije ovdje. Rekao bih: na sreću. Zamisli kolika bi to bila nesreća vječno živjeti na ovom svijetu, u ovakvom svijetu kakav je. Sa svim njegovim jadima, nemirima, bolovima, zlima, pakostima, niskostima, podlostima, suprotnostima. . . Ne, nisi predodređen za beskonačan trud, za trajnu kaznu, za vječnu borbu, a niti za grobni muk. Nisi osuđenik na Tantalove niti na Sizifove muke; niti na ništavilo egzistencijalista, niti na lažan raj hedonista. Tvoje je mjesto gore. Tu će se usidriti tvoja lađa, uz obalu vječnosti. Gospodin te je pretekao i pripravio mjesto za tebe. Kakvo si uvijek želio, uvijek tražio i nikad ga ovdje našao.

Zna sve što želiš i sve je predodredio. Dao ti da spoznaš svu istinu bez sumnja i oklijevanja, dao ti svu neograničenu slobodu kakvu nikad nisi imao. Dao ti svu pravednost da te ne tlače, veliku ljubav bez ograničenja i bez zavaravanja, jasnu i čistu radost bez zlobnosti i podvale. Zna sve što hoćeš, i sakupio je za tebe ljepotu zore i sutona., milinu zvjezdanog neba, čar i raznobojnost cvijeća, veličanstvo vrhunaca i smiješak mora; pridržao je za tebe najdublja čuvstva, najslađe susrete, majčinske nježnosti, vjernost prijatelja, zanose mistika, uzvišenost genija, vezove umjetnosti, slast glazbe, dojmljivost pjevanja. Priče? Ali nisu li to stvari koje želiš, za kojima težiš? Ako nisu istinite, zašto ih tražiš? A ako su istinite, zašto ih ne dohvatiš? A ako ne živiš radi njih, zašto onda živiš?

Zemaljske su ljepote tek slaba luč, jeka glazbe koju slušaš; ljudski su osjećaji tek znak, i na-

še su radosti samo sjena. Na zemlji je sve kao u ogledalu. Stvarnost je u nebu.

Zato kad primiš poziv da napustiš ovu zemlju, primi ga kao završetak truda, kao otpust iz vojne službe: završava izgnanstvo, ide se kući. Postavit će kraj tebe križ kao mač uz bok borca, oružje tvog osvajanja. Uzmi ga u ruke. Kao zlatnim čekićem pokucaj na sveta vrata neba. Otvorite, otvorite mi, viknut ćeš, tražim lice svog Boga. Vrata će se otvoriti. Vidjet ćeš Božje oči! Zapljusnut će te rijeka svjetlosti, i pozvat će te glas, slađi od svake melodije: »Dođi, slugo dobri i vjerni, uđi u radost tvoga Gospodara«.

Srce će ti zadrhtati kao tipka pod prstima Bacha, započet će pjevati.

To će biti na koncu, ali bez konca.

BESKORISNE SMO SLUGE.
UČINILI SMO SAMO ŠTO SMO MORALI UČINITI
Lk 17, 10

Kad činiš dobro, ne darivaš neki dar. Činiš što moraš činiti jer si moralno dužan činiti dobro, a izbjegavati zlo. Slobodna volja je samo u oblasti psihologije, a ne morala. Slobodan si činiti dobro ili zlo samo u oblasti činjenica, ali ne zakona i prava. Zato kad činiš zlo, čeka te prigovor i često kazna.

Dakle, kad činiš dobro, ne očekuj divljenje, pohvalu, nadoknadu. Nisi ništa izvršio uzvišeno, glasovito, slavno, ništa više od dužnosti čina, strogog čina pravednosti. Ako si svojom inteligencijom i svojom sposobnošću postigao uspjeh,

ne smatraj da si po tom uistinu velik i ugledan. Ako si iskazao dobročinstvo bližnjemu svojim bogatstvom, ne drži da si učinio veliko djelo pred Bogom i ljudima. Ako si upravljao čestito i razborito, ne drži da si zato više biće: učinio si (a tko zna što je u tebi) što si bio dužan učiniti. Zato si i bio postavljen na više mjesto. Bogatstvo ti ne bijaše dano samo za tebe, nego i za druge bez kojih ga ne bi bio nikada stekao. Sposobnosti bijahu ti poklonjene za sebe i za druge. Svi, dakle, imaju pravo na njih. Potkradaš društvo kad ga lišavaš svog doprinosa, svoje službe, svojih darova.

Što imaš, ne dolazi sve od tebe, i zato ti sve ne pripada. Stvoren si, sazdan, nadaren da činiš dobro. To je razlog tvog opstojanja, to je tvoje poslanstvo. Ako ga ne izvršiš, promašio si. Ako činiš zlo, sličiš stroju koji naopako radi; radiš nepravilno, nakazno. Međutim, kad radiš dobro, ispravno si biće. Ako danas sija sunce, ne divi se: stvoreno je za to. Ako ti oblak daje kišu, ne čudi se: to mu je služba. Ako zemlja razmnožuje sjeme, to joj je dužnost. Ako ti raslinstvo cvjeta i plodi, vrše svoju službu. Ako ti pridonosiš svojim razumom i radom, svojim imanjem i svojim životom, nemoj se uzoholiti: to je tvoja služba, dužnost.

Uvjeri se. Providnost se svim služi, ali nikoga ne treba. Svijet ide naprijed i bez tebe. Zar ne vidiš? Svi jedan po jedan odlazimo sa svijeta, a povijest se nastavlja. Mnogi vjerovahu da upravljaju svijetom, da sve ovisi o njima, da će se bez njih sve zaustaviti. Uminuše, a svijet je nesmetano nastavio svoj hod. A što bi bilo kad bi svijet nenadano prestao? Ni svijet nije nuždan. To bi bilo kao kad ne bismo svijeće gasili jednu po jednu, nego ih sve najednom ugasi zamah vjetra.

Svi smo mi sluge i bogci. Jedan jedini je stvarni gospodar. Sve što imaš dolazi ti od Njega; sve što daješ On ti je darovao ili je plod Njegova dara.

On je izvor, mi smo samo potoci. On je potrebit, mi smo svi beskorisni.

Ne mislim da se moraš smatrati nadčovjekom kad ispaćuješ svoje dugove.

Najbolje što možeš učiniti: budi zahvalan i poslušan.

NE KUŠAJ GOSPODARA, BOGA SVOJEGA

Mt 4, 7

Dvije zloupotrebe pouzdanja izopačuju ljude. Uzdaju se u sebe, a ne osvrću se na Boga; uzdaju se u Boga da olakšaju sebi. Prvo je oholost, drugo je bezbrižnost. Prvo dovodi do najvećih ludosti, drugo do najgorih poniženja. Kako se možeš uzdati u sebe kad tako malo poznaš stvarnost, kad nisi siguran za svoje snage i za svoj život, kad te odasvud obavija tajanstvenost? Teturaš kao slijepac na tom svijetu, i hoćeš se pouzdati u sebe. Možeš najblistavije sanjariti, možeš zamišljati najveće zamisli, možeš težiti najvišim vrhuncima, ali kad ih imaš ostvariti, prije ili poslije, upast ćeš u jarak. Čak ti se može posrećiti da mnogo putuješ, možeš podizati prema nebu svoje smione građevine, ali će nadoći dan u koji ćeš izgubiti ravnotežu, doživjeti vrtoglavicu i strmoglaviti se. I u tom se času pouzdaš da ti priđe Bog i učini čudo, uplati mjenicu, podupre kuću, podrži, eda se ne strmoglaviš.

Bog te na vrijeme upozorava: »Ne gradi svoju kuću na pijesku«. Ti odgovaraš: »Pusti to meni«. Tada se Bog uljudno povuče i pusti da sam radiš. I, evo, što znaš uraditi: uništiš sebe. Ti si

slijepac i zabludu nosiš sa sobom. Svaki napredak koji čovjek učini sam korak je prema samoubojstvu. Tako je u povijesti pojedinca i u povijesti naroda. Ali ohol čovjek ne prima pouku ni od koga, još manje od povijesti: sebe uvijek smatra iznimnim čovjekom, nije kao drugi. U zbilji zna samo opetovati zablude drugih, da zatim doživi isti kraj.

S druge strane, ne smiješ se tako pouzdati u Boga da čekaš od njega ono što spada na tebe. Pouzdanje u Boga ne smije biti izgovorom da bi prekrio svoju lijenost. Ne zavaravaj se: Bog nikada ne postaje saveznik tvoje lijenosti. Opstoji Providnost, ali za onoga koji hoće raditi, a ne za dokoličare; za borce, a ne za bjegunce. Bog te nije stvorio da bi uživao život, nego osvajao. Nije te učinio savršenim, nego traži da se usavršuješ, kako bi savršenstvo bilo ponešto i tvoje djelo. Dade ti svijet pun bogatstva i moći, ne sve očito, a često i sakriveno, da bi ti omogućio zadovoljstvo istraživanja. Nemaš sve u svojim rukama. Moraš postići naporom i strpljivošću kako bi osjetio radost osvajanja. Svakom je drugom stvoru Bog dao stan, odjeću i već pripremljenu hranu. Čovjeku je dao razum i ruke da tvori prema svom ukusu kuću, odjeću i kruh. Dakle, nemoj govoriti da će ići sve od sebe. Stvari čekaju tebe. Ne govori da je sve predodređeno. Od tebe ovisi mnogo budućnost. Ne reci: Bog će providjeti. Možeš i moraš sam providjeti. Bog nije tvoj skrbnik, ni tvoj nabavljač, ni tvoj sobar. Bog je Otac koji odgaja svoju djecu i ne smije im pružiti sve već gotovo i pripravno, jer bi im tako onemogućio svako istraživanje, svaki napor i svako djelovanje. Na taj bi način od njih učinio lutke, a ne ljude. Ne bi u njima promicao napredak i razvitak, nego bi prouzročio nedoraslost i nerazvijenost.

Kako vidiš, ne želi spasiti našu udobnost, hoće spasiti naše dostojanstvo. Dakle, ne iskušavaj Boga sjedeći i očekujući od Njega ono što On očekuje od tebe. Ne postavljaj ga u kuš-

nju pouzdavajući se da te dođe spasiti kad si sam sebe ubacio u jade. Nego u svemu tako započni kao da sve ovisi o tebi. A kad si učinio sve što si mogao, pouzdaj se u Boga kao da sve ovisi o Njemu.

MOŽE LI SLIJEPAC VODITI SLIJEPCA?

Lk 6, 39

Tko su slijepci? Ja, ti, oni, svi.

Svi se rodimo slijepi, ali svi čeznemo za svjetlom, svi tražimo istinu. Očit znak da je ne posjedujemo. Zato je svagdje tražimo, u sebi i okolo sebe. Ali je rijetko nalazimo: samo neki tračak svjetla, neki ulomak istine, neki blijed odraz istine. Nema čovjeka koji bi čitavu pronašao, nema čovjeka koji bi posjedovao čitavu. Niti velikani, niti umnici. Svi ljudi tumaraju dok je traže u sebi i okolo sebe, svi tapkaju u gustim tminama kroz koje se odrazi kakav bljesak. Ne vidiš li kako se istina često zloupotrebljava, okrnjuje, čak krivotvori ili upravo namjerno, zlobno prečinja? Ali se i nenamjerno iskrivljuju različita mišljenja, izobličuju naše strasti, bojadišu naša sjetila, paraju naši stavovi, prerađuje naše koristoljublje. Ne vidiš li kolika okolo tebe pometnja mišljenja vlada? Obijest nazivaju slobodom, zavodljivost nazivaju umjetnošću, grijeh nazivaju pustolovinom, razuzdanost nazivaju iskustvom, divljaštvo nazivaju snagom, prostotu nazivaju iskrenošću, surovost nazivaju prirodnošću, iživljavanje nazivaju ljubavlju, pokvarenost nazivaju životom, lihvarenje nazivaju pravednošću, nasilje nazivaju napretkom, a napredak nazivaju religijom. Od

anarhije tvore pravo, a od prava tvore podršku nasilju. »Slijepci su koji vode slijepce«.

Dakle, ne možeš se ni u koga pouzdati, ne možeš se nikomu povjeriti. Ako se osloniš na čovjeka, prije ili poslije naći ćete se obojica u jami. Ljudski vodiči odvedoše cijele naraštaje na klaonicu, ljudski vodiči natjeraše ljude da se razdiru kao zvijeri, ljudski vodiči odvukoše cijele narode u najsudbonosnije zablude, ljudski vodiči zavedoše mladež svojim zlokobnim naukama, ljudski vodiči uštrcaše mržnju u dječje duše. »Slijepci što vode slijepce«.

Možda se i ti pouzdavaš u ljude, a ljudi te odvedoše u zabludu, grijeh, očaj. Ipak se i dalje uzdaš u njih, povjeravaš, slijediš njihov put, vjeruješ u njihova obećanja, ufaš se u njihovu moć, njihov um, njihovu nadmoć, njihovu sposobnost da spase svijet, obnove društvo i čovjeka. I dalje slijepo vjeruješ, trošiš novac, mrviš svoje snage i svoj život za njihove bajke i njihovo častohljepље

Jadan li si! Prije ili poslije još ćeš jednom spaziti da si gradio svoje nade na pokretnom pijesku ljudskih vrijednosti. Prije ili poslije opazit ćeš da si po stoti put upao u mišolovku. Spazit ćeš da je stup o koji se naslanjaš samo trstika; da je obećana sretna budućnost samo varka, da je zamišljeno savršeno društvo samo san, da je prorokovana besmrtnost samo varka, da je bliski zemaljski raj zavaravanje. »Nesretan je čovjek koji se uzda u čovjeka«.

Dakle, odlučno prihvati pravog Vođu, jedinog koji se nije rodio slijep, jer je Svjetlo; jedinog koji pozna pravi put, jer je Put; jedinog koji nikada ne zabludi, jer je Istina; jedinog koji ne zavarava, jer je Život.

TKO USTRAJE DO KONCA,
BIT ĆE SPAŠEN
Mt 24, 13

Nije dovoljno odlučiti se na bolji život, treba i ustrajati u njemu. Bez ustrajnosti raspline se izvršeno dobro, učinjene žrtve, ostvareni napredak. Jer posljednja riječ koja osmisli cijeli razgovor zadnji je čin koji tumači čitavu dramu. Zadnji drhtaj iskrenog prijateljstva može izbrisati svu prošlost i osvojiti srce; isto tako zadnji čin licemjerstva i nevjernosti može zagorčiti cijeli život i neizlječivo raniti ljubav.

Lako je započeti dobro, a mnogo je teže nastaviti dobro. Uljudno se ponašati, velikodušno djelovati može svatko. Sretneš se s takvim često u životu. Sretneš takve i zločince. Ali život dobrote, život velikodušja, život žrtve pripada samo jakima i voljnima. Reći ćeš: Nisam rođen jak i nisam čvrste volje. Ali se nisi rodio odgojen, a ipak si takav; nisi se rodio civiliziran, a ipak si to danas; nisi se rodio stručnjakom u umjetnosti, u znanosti, a ipak si to danas. Kako se nauči bilo koji zanat, kako se prihvati bilo koje znanje, tako se nauči učvrstiti volju. Kako se može postati učenijim, tako se može osposobiti volju, samo ako se nastoji. Ljudi se zalažu za tisuće stvari, uzgajaju datulje i duhan, čak se bave sanjaricama i horoskopima, dotjeruju brkove, ali potpuno zanemaruju oblikovanje svoga značaja.

Koliki ljudi ostaju u neoblikovanoj, nedohranjenoj, zakržljaloj volji! Koliki prihvaćaju bolji život, ali kasnije ne ustraju. Pred prvim poteškoćama sustaju, zataji im volja da bi svladali zapreku. Na početnoj stazi mnogo je trkača, ali na cilj stiže samo mala skupina čvrstih, spremnih, koji su trenirali, koji su sebi znali nametnuti odricanja. Prevrtljivci, nespremni nisu nikada nešto ozbiljno i trajno izgradili. Dakle, ne računa se

polazak, nego dolazak. Ne računa se zanos za mnogim poduzetnostima, nego ih učiniti dobro i privesti kraju. Čovjek ne vrijedi toliko po onom što zna ili po onom što obećava, nego po dobru koje ostvari. I jedino čovjek koji hoće i ustraje taj ostvari. Ljudi manje nadareni razumom i kulturom često nadvise voljom najučenije i najstručnije. Tko hoće pa neće, ništa ne postiže. Tko se uputi tisućama puteva, nikamo ne stiže. Tko položi ruku na plug i okreće se natrag, ne uspije. Velika su djela plod velike strpljivosti i neukrotive volje. Spasiti se na ovom i na drugom svijetu najveće je djelo. Dakle, plod je duge strpljivosti i uporne ustrajnosti.

Ustrajati, ali kako?

Znaj odmjeriti svoje snage. Odmah se upisati u gimnaziju pohvalna je želja, ali može biti i velika budalaština. Najprije se pohađa osnovna škola, a zatim malo po malo više škole. Međutim, mnogi na početku duhovnog života nerazumno precjenjuju svoje snage, preuzimaju na leđa ogroman teret koji ne mogu dugo nositi, te ga se potpuno odriču.

Ne radi kao neiskusan planinar. Ubrzanim koracima uzlazi prema vrhu i smije se iskusnima koji polagano uzlaze. Neće proći dugo vremena i ugledat ćeš ga umorna, zastao na pol puta, ubrzano diše, odlučan da se povrati; odustane. Na planinu se uzlazi laganim, dugim i jednoličnim korakom.

Poznavati svoje mogućnosti pri polasku jest mudrost. Postupno ubrzavati korak nužan je uvjet napredovanja. Prihvatiti pomoć da bismo uvećali svoje mogućnosti neminovan je uvjet da se stigne do cilja.

SVAKOMU TKO IMA DAT ĆE SE, A ONOMU TKO NEMA ODUZET ĆE SE

Lk 19, 26

Ova nam Kristova izjava izgleda više nego neobična, nepravedna. Mi zapravo protivno tvrdimo: onomu koji ima oduzet će se, a onomu koji nema još će se dati da ima u izobilju. Naime, mi svagda upiremo oči u zemaljska dobra, a vječna gubimo s vida. U društvenom životu pravda zahtijeva da se zemaljska dobra podijele što je više moguće jednako. Dati onomu koji ih nema, a onaj koji suviše ima nek ustupi bar jedan dio. Ali je u nadnaravnoj ekonomiji upravo suprotno pravedno: onomu koji ima još će se dati, a od onoga koji nema oduzet će se i ono malo što ima. Jer u nadnaravnom životu svi putujemo barem s najnužnijim i dovoljnim da bismo se mogli spasiti. Nitko ne putuje bez početne opreme milosti kako bi očuvao svoju dušu. Svatko ima dovoljnu osnovnu plaću, pripomoć kako bi podržao svoj duhovni život.

Zaista, Bog hoće da se svi ljudi spase, sve poziva u vječni život, svima daje nužna sredstva da ga postignu. Ako se u nekom času nađemo bez zaliha, znači da smo ih izgubili ili potratili. Jedno je stalno: bile su nam poklonjene.

Zaista: primismo neko korisno nadahnuće, osjetismo neki poticaj na dobro, čusmo unutarnji glas, iskusismo neki zanos za višim idealima, savjetovan nam je kakav razborit savjet, privukao nas kakav privlačan primjer. Bog nam nije zanijekao zatraženu pomoć. Ako se sada nalazimo na pločniku, lišeni svega, znači da smo sve potratili utaman.

Ako smo sada pred teškoćama očajni i osamljeni, ako smo pred zaprekama krajnje slabi, ako smo pred napastima potpuno nemoćni i razočarani, znači da smo odavna položili oružje.

Ako se sada ugasilo naše ognjište, znači da nismo hranili, podržavali oganj. Odmakosmo u dobi i životu, porastoše moralni zahtjevi, uvećaše se poteškoće i zapreke, ali ne umnožismo svoj kapital milosti. Sad nam nije dovoljan. Jedino godine rastu u čovjeku. Ali svaki napredak, svako poboljšanje traži nastup i napor volje, osobno zauzimanje. Treba se potruditi. Mi smo se, naprotiv, prilagodili, držali da možemo živjeti od dohotka, rente. Međutim, nađosmo se praznih ruku.

Bog svakome dariva svoje darove. Uvećava ih samo u rukama onih koji ih »upotrebe i steknu« nove. Njegovi darovi nisu predmeti za muzej, primjerci za sakupljače, nego su klice života. Moraju rasti i uvećavati se da bismo duhovno obogatili čitavo čovječanstvo. Lijenčine i mlitavci nemaju sreće s Bogom. Uostalom, nemaju ni s nama. Nikada ne bismo ustupili naš imutak onome koji bi ga ljubomorno skrio, koji ga ne bi uložio kod novčara ili bi, radi škrtosti i lijenosti, dopustio da mu se smanji vrijednost. Naprotiv, izabrali bismo pouzdana i radišna prijatelja da svojom domišljatošću i radinošću uveća naš imutak, naš novac.

Zar i ratar jednako ne postupa s biljkama u polju? Zar ih ne prebire? Biljci obilnijeg uroda poklanja više brige, rada, pažnje. Nerodne biljke čupa, uklanja.

Zar da Bogu zaniječemo mudrost kojom se mi služimo? Ako smo mi mudri, Bog je mudriji. Ako mi znademo računati svoje račune, Bog još više! Ako mi ne rasipamo svoja dobra, Bog još manje!

VAŠ GOVOR NEKA BUDE: DA, DA — NE, NE

Mt 5, 37

Krist ti ne naređuje da upotrebljavaš jednosložan govor. Samo te želi poučiti da budeš iskren. Reci DA ako je da; reci NE ako je ne. Ti si međutim otkrio nekoje riječ: ni Da, ni Ne. Osim laži, iznašao si i nagodbu. Moglo bi se reći: čovjek je dvosmisleno biće. Nije li istinito da izbjegavaš jasne stavove? Često radije zamataš svoj govor u opširno, zamršeno i opisno izražavanje. Radije upotrebiš u govoru **ako** ili **ali**, mnogo kondicionala i dovitljivih distinkcija, svojih gledišta i prepredene diplomacije. Radije prihvaćaš stanovište koje ti uvijek omogućuje strategijsko povlačenje. I tako se nitko nikada ne može zakleti da je, na koncu konca, razumio tvoje pravo mišljenje. Zastalno je to zgodno. Kako god se odvijale stvari, možeš vazda imati pravo jer se nikada nisi jasno i posve izrazio. Ako ti zatvore ulazna vrata, uvijek možeš uzmaknuti kroz sporedna. To je udobro, ali dotle dok ljudi ne opaze da igraš dvostruku igru. Tada nećeš moći umaknuti jer nitko se neće pouzdati u tebe. Što god rečeš, naići ćeš na zabravljena vrata na oba ulaza. I ti, koji si nastojao svagdje imati slobodan put, uvjerit ćeš se da je zatvoren prolaz na sve strane.

Lažljivca prije ili poslije otkriju, prevrtljiva čovjeka svi izbjegavaju, dvosmislen čovjek ne može računati na prijateljstvo. Uvjeri se: ne zauzeti nikakvo stanovište — već je zauzeto stanovište. Ne može se biti neutralan u pogledu vlastite dužnosti. Tko se straši stati na stranu istine, već je na strani laži. Tko izbjegava podržati poštenje, već je nepošten. Biti neodlučan, dvosmislen ne znači kvalificirati se, nego diskvalificirati. Naumice nejasan govor, nakon malo postaje odviše jasan. I od tog časa uvidiš prazninu okolo sebe.

Držao si da ćeš svojom dvosmislenošću ukloniti neprijatelje, a na koncu doživiš gubitak svih prijatelja. Nisu s tobom, nisu protiv tebe, ali su bez tebe.

Dakle, nek tvoja riječ bude zrcalo tvoje misli i glas tvog srca. Zato ti je i dana. Ne da bi ušutkao ili pritajio svoju misao, nego da bi je očitovao; postavio u službu svjetla, a ne tame; ne da bi zavaravao, nego da bi prosuđivao. Nisi uvijek dužan govoriti. Katkada treba i šutjeti. Ali kada moraš govoriti, govori iskreno.

Tvoja riječ nek je svjetiljka zalutalima, nek je podrška slabima, nek je balzam ranjenim srcima i nek obnavlja nadu obeshrabrenima. Tvoja riječ nek je ostruga lijenčinama i munja zlima, neka je poruka mira i donositeljica dobra. Kad progovoriš, uvijek predvodi, podiži, ljubi.

NEKA UZME SVOJ KRIŽ I NEKA ME SLIJEDI

Mk 8, 34

Tko god bio, kamo god išao, kako god živio, nećeš umaknuti križu. Protivštine i neugodnosti okoline, neprijateljstva zlih, nerazumijevanje dobrih, tjelesne patnje, duhovna praznina bit će na jednom ili naizmjence tvoj svagdanji kruh. Možeš li ih izbjeći? Pokušaj, ali nećeš uspjeti i kad uložiš svu svoju marljivost i svu svoju domišljatost.

Ako uspiješ odmaknuti križ s jednog ramena, pojavit će se na drugom. Ako ga izbjegneš danas, već ti je pripremljen drugi za sutra. Opirati se, proklinjati? Bi li pomoglo? Nećeš sa sebe skinuti križ, nego ćeš ga svojim opiranjem učiniti još

težim i trajnijim. I tako se zlo udvostručuje i ostaje. Ako ga prihvatiš, postaje lakši i manje neugodan. Čak ćeš se u jednom času uvjeriti da ne nosiš ti križ, nego križ nosi tebe. Jer vedro podnesen bol vodi boljem životu, ispravnijem vrednovanju ljudskog života, većem razumijevanju sebe i drugih. Netko reče da se samo suznim očima otkriva život. Kako bilo da bilo, zastalno je da tko nije nikada tripio, površno poznaje život i nepripravno stupa u najteži zanat. Slom je neminovan.

Križ, kad ga znaš nositi, prestaje biti mučilištem i postaje školom života. Nitko nije toliko velik i pametan kao onaj koji postaje poslušan učenik križa. Najveća mudrost nije u poznavanju mnogih knjiga i u posjedovanju mnogih pojmova, nego znati čitati iz knjige života. Ako nisi velik matematičar, nije ti gubitak; ako nisi velik književnik, nije ni to gubitak; ako nisi filozof, umjetnik, političar ili pravnik, nije to gubitak; ali ako ne znaš živjeti, to će biti tvoj gubitak i velika propast.

Najkrupnija pogreška koju bi mogao učiniti sastoji se u ovom: prihvatiti život bezuvjetnim i jedinim dobrom ovoga svijeta. Uistinu je za tebe najsudbonosnija nedaća ako se svim srcem privežeš uz život i uza sve što ti je toliko drago. Jer kad u određenom času sve izmakne iz ruke i raspline se kao san, i oči ti se otvore pred stvarnošću, tad ćeš uvidjeti da si bio glupo prevaren i postao žrtvom okrutne šale. Ako, međutim, budeš znao prihvatiti križ, počuti njegovu pouku, to ti se neće dogoditi, jer ti je križ na vrijeme otvorio oči, omogućio da uvidiš nestalnost i nedovoljnost zemaljskih stvarnosti. Omogućio ti zaključak da život nije sladak i zavodljiv, nego gorak i naporan eda bi čeznuo i zaželio drugi, bolji život. Tako te križ odijelio i osamostalio da se već ničega i nikoga ne plašiš na ovom svijetu. Čak gospodariš sobom i događajima.

Još više: bol će očistiti i učiniti nesebičnom svaku tvoju ljubav, jer ljubeći i u patnjama ljude i Boga, znak je da ih ne ljubiš zato što ti davaju, nego radi njih samih. I upravo tako treba ljubiti. Stoga će te križ naučiti najdivniju stvar na svijetu, naučit će te pravilno ljubiti. A budući da je jedina prava radost u ljubavi, ta će radost biti plod križa. Uistinu neobično stablo! Ljudi te izbjegavaju jer drže da si žalosno od časa kad je na tebi bila pribijena Ljubav. Međutim, ti ih jedino možeš usrećiti!

DUH JE ONAJ KOJI OŽIVLJAVA, A TIJELO NE VRIJEDI NIŠTA

Iv 6, 63

Što je čovjek kad u njemu potamni duh? Što je čovjek kad izgubi sposobnost mišljenja, htijenja, ljubavi? Što je ako se ugasi u njemu ljepota i plemenitost, moralni osjećaj i želja za pravdom? Ako se umanji čeznja za savršenstvom? Što ljudsko ostaje u čovjeku koji se ne raznježi pred nevinošću, ne gane pred patnjom, ne divi mudrosti, ne uzdiže pred neizmjernim? Što je ljudsko biće bez toga? Nekoliko desetaka kilograma, proizvodni i potrošački stroj, kukac što se rodi, rasplodi i umire. Najviše može biti privlačan, dotjeran ako je lijepa izgleda. Ali u tom slučaju neće vrijediti više od kipa, s tom razlikom što je kip manje zahtjevan i manje dosadan, i posjeduje stalniju i trajniju ljepotu.

Nema žalosnijeg i neprijatnijeg prizora od pogleda slaboumnika. Nazvali bismo ga beskorisnim bićem. Da li si ikad posjetio bolnicu slaboumnika? Izgubljen pogled, blesav smijeh, izobličeno

lice! Eto, to je tijelo kad potamni duh. Tamo smjeraš kad živiš po tijelu, a ne po duhu. Slaboumnici su takvi mimo svoje volje i zato dostojni razumijevanja. Ali kakav ti imaš izgovor?

Ipak, koliko ljudi živi tako, kolike su žene onesposobljuju tako. Postoji pravi kult tijela, pravo idolopoklonstvo. Nekoć ljudi izrađivahu idole od srebra i zlata, sada im je idol vlastito tijelo. Zanose se mišićima atlete, oduševljavaju se udarcem boksača, pomahnitaju na nogometnoj utakmici, međusobno se izmrcvare i pogaze da bar načas ugledaju filmsku zvijezdu. Netko proda dušu da sudjeluje u natječaju za Mis. Netko utroši cijele ure da ulašti nokte, da se peče na suncu kako bi »pocrnio«, a netko uništava zdravlje da očuva »liniju«. A ne misle da će prije ili poslije morati ostaviti na zemlji liniju, boju, zube, kose, snage, i čak kožu. »Ljepota cvijeta je sjena. . . Moć je jeka trublje«.

Ali ostaje duh. Duhovne vrijednosti traju. Vrijeme im daje samo veći sjaj. Tako se zbiva u velikim remek-djelima; patina ih vremena više ističe. Tijelo Franje Asiškog samo je šaka praha, ali Franjin duh živi poslije sedam stotina godina i još uvijek govori tolikim srcima. Tjelesna je ljepota bezukusna i isprazna ako nije osvijetljena velikom dušom. Fizička snaga je surova ako je ne upravlja duh. Jer prava ljepota stoluje u duhu i samo je duh zna pronaći. Linija, oblik i boja samo su znakovi; ništa ne govore ako ne idu od duše k duši.

U duhu je prava veličina, jer moć duha uzdiže i ako pada tjelesna snaga. U duhu je pravednost, jer samo duh prosuđuje. Tijelo samo zna bučiti. U duhu je sloboda, jer duh odlučuje. Tijelo je snaga nagona ili volje. U duhu je sreća, jer duh ljubi. Tijelo životari. U duhu je život, jer je duh neiscrpan. Tijelo stari i umire.

Dakle, samo u službi duha može tijelo postići vrijednosti, i jedino duh može ostvariti svu svoju vrijednost ako vlada nad tijelom.

NAJPRIJE TRAŽITE KRALJEVSTVO BOŽJE I NJEGOVU PRAVEDNOST

Mt 6, 33

Što je prvo: moralna, duhovna, religiozna obnova društva, ili ekonomska i socijalna? Neki vele: Najprije očovječimo čovjeka, i kad budemo oblikovali čovjeka, mnogo ćemo ga lakše okršćaniti. Kane mu prvotno dati dovoljnu kulturnu naobrazbu, osigurati temeljito ekonomsko stanje, ostvariti socijalnu sigurnost, odgojiti ga građanski i politički i konačno mu nadodati kao krunu kršćansku duhovnu nadgradnju. Neispravno! Čovjek koga si odgojio samo čisto s ljudskim gledištima čim osjeti neovisnost, izmaknut će ti iz ruke. Jer odmah slijedi isključivo ljudske i zemaljske ideale koje je naučio ljubiti i slijediti. Ne može se oblikovati potpun čovjek a da ga također ne oblikuješ nadnaravno. Ne može se spasiti zemaljske stvarnosti a ne težiti za nebeskim stvarnostima. Ne možeš izgraditi pravo društvo na ovom svijetu a da se ujedno ne založiš i za drugi svijet. Povijest i iskustvo uče da, radeći najprije za ovaj svijet a zatim za drugi, svijetu škodiš i izgubiš drugi.

Mnogi nastojahu oblikovati potpuna čovjeka, ali zanemariše da ga učine i kršćaninom. Da li su uspjeli? Estetizam učini čovjeka hedonistom, idealizam apsolutistom, materijalizam strojem, frojdizam životinjom, egzistencijalizam očajnikom, moralizam licemjercem, pedagogizam brojem; militarizam mesom za klaonicu.

Zašto? Jer svaki čisto ljudski odgoj uvijek polazi s djelomičnog poznavanja čovjeka. Nijedan čovjek nije sposoban potpuno spoznati čovjeka. Još nam čovjek, velikim dijelom, ostaje tajna po onom koliko znamo o njemu. Samo Bog stvoritelj poznaje posve njegovu unutarnjost. Zato ga samo po Božjoj objavi možemo upoznati. Ako ga, dakle,

putpuno ne poznaš, kako zamišljaš da ga možeš potpuno oblikovati? Sve tvoje čisto ljudsko djelo-oblikovanja uvijek će biti djelomično, i zato nedovoljno.

Naposljetku čovjek ne radi i ne živi bez cilja. I ako nije na vrijeme naučio vidjeti u Bogu najviši cilj svojih čina i svoga života, zastalno će ga tražiti u sebi ili u nekom drugom idolu. I zato će sve: kulturu, tehniku, gospodarska sredstva, umjetnost, moć, slobodno vrijeme. . . sve, sve upotrebiti da bi se domogao i posjedovao sva niža dobra koja poznaje i ljubi kao svoje idole. Prema tome, gospodarski mu boljitak i sve ostalo neće poslužiti da ga uzvisi, nego unizi; ne da ga oslobodi strasti, nego da im robuje; ne da bude širokogrudan i altruist, nego da bude tjesnogrudan i sebičan. A gdje vlada sebičnost i strast, tamo nema pravog društva. Tamo je samo čopor vukova.

Vidiš li? Htjede učiniti čovjeka, a od njega učini vuka!

Čovjek je po naravi grešnik, i samo svojim snagama neće moći nikada ostvariti najljepši program ovoga svijeta. Ako ga hoćeš naučiti dobru i poštenju, bez zaliha djelatnih milosti, sve će se svesti na plemenitu težnju koja će se spotaknuti o odviše varljivu ljudsku stvarnost.

Pitaš: Da li je kršćanstvo uspjelo oblikovati potpunog čovjeka? Odgovaram ti: da. Svetac je uistinu potpun čovjek i po svojim religioznim krepostima i po onim ljudskim, društvenim i građanskim. Sveca svi poštuju i svi mu se dive.

Nema potpunog humanizma bez kršćanskog humanizma. Bez kršćanstva se čovjek razvija samo djelomično, nikada potpuno. Bez kršćanstva nisi zdrav, nego hrom čovjek.

BOG JE TAKO LJUBIO SVIJET DA JE DAO SVOGA JEDINOROĐENOG SINA

Iv 3, 16

Znaš li tko je napisao najljepši roman o ljubavi? Ne potražuj po književnosti, ne traži u životopisima niti u privatnom dopisivanju. Bog je napisao najljepši roman o ljubavi. Nije izmišljen roman, nego življen život. Cijelo se Božje djelo može protumačiti samo ljubavlju. Zašto je Bog stvorio svijet? Radi ljubavi. Što u svijetu nije ljubav, to nije učinio Bog, nego je prouzročio čovjek. Čovjek posjeduje tragičnu slobodu oprijeti se ljubavi, logičnom posljedicom biva lišen ljubavi. Srce je Božje iznašlo ljubav, srce je čovječje pronašlo sebičnost.

Evo poglavlja ove divne povijesti. Još nisi postojao, a On je mislio na tebe. Pripravljao ti je boravište lijepo, veliko, blistavo, rascvjetano, raspjevano, obogaćeno čudesnim prizorima, nabito najraznovrsnijim plodovima za tvoj stol, ispunjeno silnim snagama. Sve za tebe. Kad je sve pripremio, dade ti život i useli te u taj prihvatljiv i namješten dom. Kako je krasan život! To si često rekao. Pogledaj mjesec! Gledaj nebo! Pogledaj more! Tko ti to sve dade? Ne mariš. Prigrabio si darove i napustio Darovatelja. Povukao se u dom i zalupio mu vrata u lice. Kao grabljivac što zgrabi plijen i pobjegne u duplju da ga razdire.

Životinja se nasiti svojim plijenom, ti se pak ne nasitiš svojim dobrima. Što su darovi bez ljubavi? Hirovi bez radosti, radosti bez sreće. Bogu si zatvorio vrata u lice: izgubio si jedino pravo dobro svoga života. Grijeh nije samo zlo koje se učini nego i zlo za koje se plati.

Kad si uvrijedio Boga, mogao te napustiti, jasno i bistro ti reći: Kriv si svom zlu, sada ga oplakuj. Ali nije učinio. Zašto? Jer te ljubi. Neprestano kuca na tvojim vratima. Čak da bi ostao s to-

bom, da bi ga ljubio i da ga ne zaboraviš, postade siromašan čovjek kao i ti, pratilac na tvom putu i u tvom radu, sudrug u tvom bolu. Čak je preuzeo tvoj križ, određen za tebe. Dapače, preuzeo je tvoje zločine i dao se ubiti za tebe. Platio za tebe! Zašto? jer te ljubi. Misliš da mu to bi dovoljno? Što je mogao još učiniti?

Kamo ne dopire tvoja mašta, doprla je njegova ljubav. Znao je da tvoja duša trpi katkada strašniju glad od tjelesne, i da tvoje srce podnosi silniju žeđ od tvojih usana. Tada posta pićem za tvoju žeđ i kruhom da te nasiti.

Što još ostaje? Što još očekuješ? Domovinu poslije izgnanstva? Plaću za rad? Nagradu nakon kušnje? Pa dobro. On će ti sve to biti kroz svu vječnost.

Kako vidiš, povijest je tako velika i lijepa. Izgleda uistinu roman kad ga uspoređuješ s tolikim tužnim i jadnim romanima koji su tobože prava povijest.

KAZALO IZREKA

Matej

	Str.
4, 4	10
7	176
19	150
5, 3	108
4	110
5	109
6	112
8	113
9	114
10	116
15	92
29	41
37	184
39	117
44	35
48	106
6, 3	128
6	55
7	103
19	36
21	13
22	71
24	39
33	189
34	146
7, 1	38
2	162
7	69
19	44
21	67
9, 2	48
10,16	123
27	157
28	12
30	130
33	134
34	61
37	119
11,28	9
12,25	143
30	26
34	160
36	88
15,18	20
16,24	7
25	68
18,12	51
19,14	77
17	129
21	120
20,16	95
26	79
22,21	80
23,10	59
12	31
12	75
24,13	180
25,13	24
26,41	82
41	101
52	32

Marko

	Str.
2,17	53
22	164
6,31	99
8,34	185
36	18

Luka

	Str.
2,49	83
6,25	40
38	33
39	178
7,13	46
47	49
9,60	121
62	56
10,42	87
11,23	60
28	17
12, 2	15
48	124
49	93
13, 5	148
30	90
14,16	132
16, 2	139
8	165
10	126
31	171
17,10	174
20	145
21	76
19,26	182
21,19	85
36	104

Ivan

	Str.
3, 3	73
16	191
20	29
4,13	7
6,63	187
8,32	65
11,25	159
12,24	57
35	153
13,15	43
34	155
14, 2	172
9	167
18	97
15, 2	63
5	27
5	138
16	152
16,22	169
33	135
18,36	141
20,29	22

KAZALO

	Str.
Tko hoće ići za mnom, neka se odreče samoga sebe	7
Tko god pije od te vode, opet će ožednjeti	7
Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni	9
Ne živi čovjek samo o kruhu	10
Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo	12
Gdje ti je blago, tu će ti biti i srce	13
Nema ništa sakriveno što neće trebati da se otkrije	15
Blago onima koji slušaju riječ Božju	17
Što koristi čovjeku ako dobije cijeli svijet, a izgubi svoj život	18
Što izlazi iz srca, to ukalja čovjeka	20
Blago onima koji će vjerovati a da nisu vidjeli	22
Bdijte jer ne znate dana ni časa	24
Tko nije sa mnom, taj je protiv mene	26
Bez mene ne možete ništa učiniti	27
Tko čini zlo, mrzi svjetlo	29
Tko se ponizi, bit će uzvišen	31
Svi koji se mača hvataju od mača ginu	32
Dajite pa će vam se davati	33
Ljubite svoje neprijatelje i molite za one koji vas progone	35
Ne sabirajte sebi blago na zemlji gdje ga izgriza moljac i lopovi kradu	36
Nemojte sudite da ne budete suđeni	38
Nitko ne može služiti dvojici gospodara	39
Jao vama koji ste sada siti	40
Ako te tvoje desno oko navodi na grijeh, iščupaj ga i baci od sebe	41
Dao sam vam primjer da i vi činite kako ja učinih	43
Svako stablo ako ne rađa dobrim rodom sijeće se i baca u oganj	44
Nemoj plakati	46
Ohrabri se, sinko, oprošteni su ti grijesi	48
Oprošteni su joj grijesi jer je pokazala mnogo ljubavi	49
Ostavlja devedeset i devet u gori te traži zalutalu	51
Ne treba zdravima liječnik, nego bolesnima	53
Uđi u svoju sobu, zatvori vrata te se pomoli Ocu svom u tajnosti	55
Nitko tko se obazre natrag nije prikladan za kraljevstvo Božje	56
Ako pšenično zrno ne umre	57
Imate samo jednog Učitelja: Krista	59

Str.

Tko sa mnom ne sabire, taj prosipa 60
Nisam došao donijeti na zemlju mir, nego mač . 61
Pročišćava svaku mladicu koja rađa rod da rodi više roda 63
Istina će vas osloboditi 65
Neće svaki koji mi govori: Gospodine, Gospodine, ući u kraljevstvo 67
Tko hoće sačuvati svoj život, izgubit će ga . . . 68
Kucajte i otvorit će vam se 69
Oko je svjetiljka tijelu 71
Tko se odozgo ne rodi, ne može vidjeti kraljevstva Božjeg 73
Tko se uzvisi, bit će ponižen 75
Kraljevstvo je Božje među vama 76
Dječici pripada Kraljevstvo nebesko 77
Tko želi biti velik među vama, neka bude vaš poslužnik 79
Podajte caru carevo, a Bogu Božje 80
Duh je spreman, ali je tijelo slabo 82
Ja moram biti u onome što je Oca moga 83
Svojom ćete postojanošću spasiti duše svoje . . 85
Samo je jedno potrebno 87
Ljudi će za svaku nekorisnu riječ odgovarati . . 88
Ima posljednjih koji će biti prvi, i prvih koji će biti posljednji 90
Ne žeže se svijeća da se stavi pod sud 92
Došao sam da bacim oganj 93
Posljednji će biti prvi, a prvi posljednji 95
Neću vas ostaviti siročad 97
Dođite na samotno mjesto te se malo odmorite . 99
Bdijte i molite da ne padnete u napast 101
Kad se molite, ne izgovarajte isprazne riječi . . 103
Molite svaki čas 104
Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski 106
Blago siromasima u duhu 108
Blago krotkima 109
Blago onima koji tuguju 110
Blago žednima i gladnima pravednosti 111
Blago onima koji su čista srca 113
Blago mirotvorcima 114
Blago progonjenima zbog pravednosti 116
Udari li te tko po desnom obrazu, okreni mu i drugi 118
Tko više ljubi oca ili majku nego mene, nije mene dostojan 119
Ako želiš biti savršen, hajde, prodaj ... podaj ... i slijedi me 120
Pustite mrtve nek ukopavaju svoje mrtve . . . 121
Budite mudri kao zmije, a bezazleni kao golubovi 123

Str.

Komu je mnogo dano, od njega će se mnogo tražiti 124
Tko je vjeran u najmanjoj stvari, vjeran je i u velikoj 126
Neka ti ne zna ljevica što ti čini desnica . . . 128
Samo je jedan dobri — Bog 129
Vama su i vlasi na glavi izbrojene 131
Neki čovjek pripremi veliku večeru na koju poziva mnoge 132
Tko se mene odreče..., i ja ću se njega odreći 134
Ja sam pobijedio svijet 135
Ja sam trs, vi ste mladica 138
Daj račun o svom upravljanju 139
Moje kraljevstvo ne pripada ovomu svijetu . . 141
Nijedan grad ili dom ako je sam u sebi nesložan neće opstati 143
Kraljevstvo Božje ne dolazi tako da se može vidjeti 145
Svakom je danu dosta njegove muke 146
Ako se ne obratite, svi ćete tako izginuti 148
Učinit ću vas ribarima ljudi 150
Niste vi mene izabrali, nego sam ja vas izabrao 152
Hodite dok imate svjetlo 153
Kao što sam ja ljubio vas, ljubite i vi jedan drugoga 155
Što čujete u skrovitosti, propovijedajte na krovovima 157
Ja sam uskrsnuće i život 159
Usta govore onim čega je srce prepuno 160
Kako budete mjerili, onako će se i vama mjeriti 162
Nitko ne ulijeva novo vino u stare mjehove . . . 164
Sinovi su ovoga svijeta mudriji od sinova svjetla 166
Toliko sam vremena s vama, i još me niste upoznali 167
Vaše vam radosti nitko neće moći uzeti 169
Neće vjerovati ni ako tko od mrtvih uskrsne . . 171
Idem da vam pripravim mjesto 172
Beskorisne smo sluge. Učinili smo samo što smo morali učiniti 174
Ne kušaj gospodara Boga svojega 176
Može li slijepac voditi slijepca? 178
Tko ustraje do konca, bit će spašen 180
Svakomu tko ima dat će se, a onomu tok nema oduzet će se 182
Vaš govor neka bude: da, da — ne, ne 184
Neka uzme svoj križ i neka me slijedi 185
Duh je onaj koji oživljava, a tijelo ne vrijedi ništa 187
Najprije tražite kraljevstvo Božje i njegovu pravednost 189
Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga jedinorođenog Sina 191

Dragaj Lolici uz srdačnu čestitku
njezinom velevrijednom rođendanu!
500 K. za vlastitu uporabu i uz
hvalu za osobnu i stvarno spasenje
i pomoć u najvećaj nevolji od

majke Zorke

Rp.

IZVORI ISTINE, Dominikanci, 50260 Korčula

Zlatan Plenković: »A—B—C«

Propovijedi za tri liturgijske godine, za svaku nedjelju i blagdan. Ne prelaze dvije tiskane strane. Nauka protkana živim primjerima i slikama.

Cijena: 80 din.

Michel Quoist: »Krist živi«

Kako da kršćanstvo usvoji težnje današnjeg čovjeka. Primjenjivo iznosi misterij stvaranja, utjelovljenja, otkupljenja. Kako sresti, živjeti Krista.

Cijena: 30 din.

Juan Arias: »Vječni saputnici«

Tko od čitatelja nije rado čitao Ariasove knjige: »Bog u kojega ne vjerujem«, »I krik je molitva«; »Uvijek novi Krist«. Zato će posegnuti i za ovom knjigom. Obrađuje tri čovjekova nerazdvojiva suputnika: slobodu, stvaralaštvo, savjest. Tri stvarnosti što bude nadu u sutrašnjicu.

Cijena: 30 din.

Ljubo Stipišić: »Hrvatska pučka Misa«

Nismo svi muzičari, ali je dobro da se nađe u biblioteci. Misa u G-duru. Za 4-glasni zbor a capella i za 2-glasni zbor s pratnjom orgulja. Gregorijanski melos stoljetnih bratovština. Luksuzno izdanje.

Cijena: 20 din.

Gusti Gebhardt: Vjenčani smo . . . što sada?«

Razgovori mladih parova i stručnjaka o braku u svagdašnjem životu, o braku nakon deset godina i o promašenim brakovima. Kako osnovati, ostvarivati i očuvati bračnu zajednicu.

Cijena: 40 din.

Zlatan Plenković: »Svibanj«

Mnogi će sažaliti što nisu nabavili ovu Marijansku knjižicu na temelju Pobudnice Pavla VI »Marijansko štovanje«. Neka je nabave za listopadske pobožnosti ili za dogodišnji svibanj.

Cijena: 30 din.

A. M. Roguet o. p.: »Homilije kod sprovoda«

Novo u našoj homiliteci! Homilija na svako čitanje u »Redu sprovoda«. Novi pristup. Odiše svježinom nade, optimizma. Otvara vidike Božjeg plana spasenja, ostvarenog po Kristu pobjedniku smrti i grijeha.

Cijena: 50 din.

A. M. Roguet o. p.: »Homilije vjenčanja i krštenja«

Na temelju biblijskih čitanja u Redu vjenčanja i krštenja komentira i osvjetljuje oba sakramenta. Svećenik može crpsti misli za svoje homilije, a može ih dati u ruku mladencima ili roditeljima koji traže krštenje za svoje dijete.

Cijena: 50 din.

Giovanni Albanese: »Mudrost života«

Svjetovnjak komentira pojedine izreke iz Mudrosnih knjiga Biblije da bi osvijetlio život i probleme današnjeg čovjeka. Upravo sili čitatelja da ispita i osmisli svoj život.

Cijena: 50 dinara.